

# Jaarboek 2019





# Jaarboek 2019



KONINKLIJKE VLAAMSE ACADEMIE VAN BELGIË  
VOOR WETENSCHAPPEN EN KUNSTEN

© Koninklijke Vlaamse Academie van België  
voor Wetenschappen en Kunsten  
Hertogsstraat 1  
B-1000 Brussel / België  
Tel.: 02 550 23 23  
Fax: 02 550 23 78  
[info@kvab.be](mailto:info@kvab.be)  
<http://www.kvab.be>  
Depotnummer: D/2020/0455/02

© Foto's: Koninklijke Vlaamse Academie van  
België voor Wetenschappen en Kunsten

## Inhoudstafel

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| Voorwoord .....                                            | 7  |
| Bestuur van de Academie – 2019 .....                       | 12 |
| Bestuur van de Academie – 2020 .....                       | 13 |
| Nieuwe leden .....                                         | 14 |
| Algemene Openbare Vergadering - 14 december 2019 .....     | 21 |
| Programma .....                                            | 21 |
| Genootschapswerking                                        |    |
| Beschouwingen van de Klassenbestuurders .....              | 22 |
| Klasse van de Natuurwetenschappen .....                    | 22 |
| Klasse van de Menswetenschappen .....                      | 23 |
| Klasse van de Kunsten .....                                | 27 |
| Klasse van de Technische Wetenschappen .....               | 29 |
| Mededelingen in de Klassen .....                           | 34 |
| Klasse van de Natuurwetenschappen .....                    | 34 |
| Klasse van de Menswetenschappen .....                      | 34 |
| Klasse van de Kunsten .....                                | 35 |
| Klasse van de Technische Wetenschappen .....               | 35 |
| Klassenoverschrijdende vergaderingen .....                 | 36 |
| Huldiging jarige leden .....                               | 37 |
| In Memoriam .....                                          | 53 |
| Roger Marijnissen .....                                    | 53 |
| Panamarenko .....                                          | 56 |
| Carl Van de Velde .....                                    | 58 |
| Christian Van den Broeck .....                             | 61 |
| Academische Fondsen en Prijzen .....                       | 65 |
| Laureaten van de Academie 2019 .....                       | 65 |
| Gouden Penning 2019 .....                                  | 70 |
| Onderscheiding Wetenschapscommunicatie .....               | 72 |
| Henri Schoutedenprijs .....                                | 76 |
| Paul Van Oyeprijs .....                                    | 77 |
| Charles De Clercprijs .....                                | 79 |
| Erik Duvergerprijs .....                                   | 80 |
| Prijs Pro Civitate .....                                   | 82 |
| Frans Van Cauwelaert Prijs .....                           | 83 |
| Prijs van de Vlaamse Wetenschappelijke Stichting .....     | 85 |
| Prijs van de Vlaamse Minister voor Wetenschapsbeleid ..... | 86 |

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Jonge Academie.....                                                                | 88  |
| Denkersprogramma – Cyclus Democratie & Desinformatie .....                         | 91  |
| Denkersprogramma – Cyclus Digitale Innovatie .....                                 | 94  |
| Standpunten .....                                                                  | 98  |
| Reflectiegroepen.....                                                              | 100 |
| Cohiwet .....                                                                      | 102 |
| Academisch Cultureel Forum.....                                                    | 104 |
| Publicaties .....                                                                  | 107 |
| Nationaal Biografisch Woordenboek .....                                            | 110 |
| Academieberichten .....                                                            | 112 |
| Vlaamse Academische Stem - VLAST.....                                              | 113 |
| Contactfora .....                                                                  | 114 |
| VCWI .....                                                                         | 115 |
| Internationale Samenwerking en Netwerking .....                                    | 118 |
| Bilaterale Samenwerking .....                                                      | 118 |
| Bilaterale Uitwisselingen .....                                                    | 118 |
| Coördinatie binnen RASAB .....                                                     | 120 |
| Deelname aan internationale samenwerking en/of netwerking: KVAB .....              | 122 |
| Deelname aan internationale samenwerking en/of netwerking: Jonge<br>Academie ..... | 125 |
| BACAS .....                                                                        | 127 |
| Samenstelling Academie – December 2019 .....                                       | 129 |
| Klasse van de Natuurwetenschappen .....                                            | 129 |
| Klasse van de Menswetenschappen .....                                              | 131 |
| Klasse van de Kunsten .....                                                        | 133 |
| Klasse van de Technische Wetenschappen.....                                        | 135 |
| Jonge Academie.....                                                                | 137 |
| Commissies van de Academie .....                                                   | 138 |
| Kandidaturencommissie.....                                                         | 138 |
| Laureatencommissie .....                                                           | 139 |
| Langlopende Projecten .....                                                        | 140 |
| Commissie Publicatiebeleid.....                                                    | 140 |
| Adviesraad Contactfora .....                                                       | 140 |

|                                                                       |         |
|-----------------------------------------------------------------------|---------|
| Academisch Cultureel Forum.....                                       | 140     |
| Wetenschappelijke commissie van het Nationaal Biografisch Woordenboek | 140     |
| Vlaamse Academische Stem (VLAST) .....                                | 141     |
| Reflectiegroep Energie .....                                          | 142     |
| Reflectiegroep Kunst, Wetenschap en Technologie .....                 | 142     |
| Reflectiegroep RRI .....                                              | 143     |
| Adviesraad Jonge Academie.....                                        | 143     |
| Stuurgroep Wetenschapscommunicatie van de KVAB en JA.....             | 144     |
| Stuurgroep Leerstoel FPIM .....                                       | 144     |
| Commissie Historische Wetenschappen .....                             | 144     |
| Wetenschappelijk Comité Humanisme in de Nederlanden .....             | 145     |
| Wetenschappelijk Comité Klassieke Studies .....                       | 145     |
| Wetenschappelijk Comité Rechtsgeschiedenis.....                       | 145     |
| <br>Commissies voor de Academische Fondsen.....                       | <br>147 |
| O. Callebautfonds .....                                               | 147     |
| Mgr. J. Coppensfonds.....                                             | 147     |
| Mgr. C. De Clercqfonds.....                                           | 147     |
| O. Dupontfonds.....                                                   | 147     |
| E. Duvergerfonds.....                                                 | 148     |
| J. Gillisfonds .....                                                  | 148     |
| Mgr. R. Lenaertsfonds.....                                            | 148     |
| Mac Leodfonds .....                                                   | 149     |
| H. Schoutedenfonds.....                                               | 149     |
| F. Van der Muerenfonds .....                                          | 149     |
| P. van Oyefonds.....                                                  | 150     |
| F. Van Cauwelaertfonds.....                                           | 150     |
| <br>Organisaties gerelateerd aan de KVAB .....                        | <br>151 |
| Koninklijke Commissie voor Geschiedenis .....                         | 151     |
| Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie .....           | 151     |
| Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis .....             | 151     |
| Archief- en Bibliotheekwezen in België.....                           | 151     |
| Union Académique Internationale.....                                  | 152     |
| Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI) .....     | 152     |



## Voorwoord



Het jaar was weer extra druk voor onze staf. In het begin van het jaar startte een nieuwe beleidsmedewerkster die jammer genoeg midden in het jaar nieuwe horizons opzocht. Ze werd deeltijds vervangen door een nieuw staflid dat aangeworven werd ter ondersteuning van de Jonge Academie. Andere taken werden herverdeeld. Onze stafleden hebben weer deskundig en met volle overgave de vele activiteiten van de leden ondersteund.

In 2019 werd extra ingezet op communicatie, een element waarin de KVAB de laatste jaren sterk geïnvesteerd heeft. Na de lancering van onze nieuwe website en database werd actiever ingezet op sociale media en gerichte digitale communicatiecampagnes. Afgelopen jaar werden de communicatiedoelstellingen en middelen gebundeld in een strategisch document. Dit communicatieplan staat toe om de inspanningen nauwer op te volgen. Meer activiteit op sociale media is een belangrijk aspect van de vernieuwde communicatiestrategie. De KVAB en de Jonge Academie zijn meer dan ooit actief op Twitter. Naast het delen van nieuws en publicaties wordt ook vaak 'live' verslag uitgebracht over activiteiten. De Academie zorgde afgelopen jaar ook voor een versterkte aanwezigheid op Facebook en LinkedIn.

Videobeelden hebben de laatste jaren sterk aan belang gewonnen op alle digitale platformen. Om die reden werd een voorstel om mee te werken aan een videoreeks warm onthaald. In samenwerking met Jubel, het online platform voor juridisch nieuws, kwam 'Onder Professoren' tot stand. In deze videoreeks debatteren vier leden uit de Klasse Menswetenschappen over een actueel vraagstuk: het confederalisme. Tijdens het najaar verscheen iedere week een aflevering en ondertussen kan de volledige reeks bekeken worden op Jubel.be. Een geslaagd experiment om nieuwe formats in de communicatie van de Academie te introduceren.

Maatschappelijke impact is een belangrijke pijler voor de KVAB, maar de communicatiestrategie heeft ook betrekking op de interne communicatie naar onze eigen leden. Ook op dit vlak werden afgelopen jaar vernieuwingen doorgevoerd. De website van de KVAB heeft een vernieuwd luik met Ledennieuws, een collectie nieuwsberichten over de binnen- en buitenlandse Academieleden. Ook voor de buitenlandse leden werd een nieuw communicatiekanaal gecreëerd. Drie keer per jaar wordt een Engelstalige nieuwsbrief verstuurd naar alle buitenlandse leden, zodat ze op de hoogte blijven van Academienieuws, nieuwe publicaties en projecten. De eerste editie van deze nieuwsbrief kon rekenen op enthousiaste reacties. Alle inspanningen omtrent communicatie waren natuurlijk gericht op het beter kenbaar maken van onze vele publieke activiteiten, waarvan ik nu een kort overzicht geef.

Binnen het Denkersprogramma werden de twee cycli van 2019 netjes afgewerkt. Voortgaand op het Standpunt over nepnieuws en desinformatie organiseerden Jaak Billiet uit de KMW en Peter Van Aelst, alumnus van de JA, een Denkerscyclus onder de titel 'Democracy and Disinformation', waarbij het functioneren van de democratie vanuit twee invalshoeken onderzocht werd: de massale online verspreiding van desinformatie en de aanvaarding en verdere verspreiding door grote lagen van de bevolking. De twee Denkers waren Anja Bechmann (Aarhus University, Denemarken) experte in digitale media en Ben O'Loughlin, van de University of London, expert internationale relaties en communicatie. Het slotsymposium, waarop beide Denkers hun bevindingen hebben gepresenteerd, vond plaats in het Vlaams Parlement.

Een tweede Denkerscyclus in 2019 kwam er op initiatief van de Reflectiegroep RRI en Wetenschapsethiek en richtte zich in het bijzonder op de publieke waarden in het innovatieproces met als Denkers Rinie van Est, themacoördinator Slimme Samenleving aan het Rathenau Instituut; Peter-Paul Verbeek, hoogleraar Wijsbegeerte aan de Universiteit van Twente en Jan Rabaey, professor Electrical Engineering aan UC Berkeley en tevens buitenlands lid van de KVAB. Deze drie complementaire internationale experts lieten toe het thema vanuit drie invalshoeken te bestuderen. Zowel ethische, beleids-, als technische aspecten kwamen aan bod tijdens de verschillende debatten met talrijke stakeholders. Het slotsymposium vond in december plaats onder de titel 'Maatschappelijke waarden bij digitale innovatie: wie, wat en hoe?'.

Ook de voorbereidingen voor de Denkerscycli van 2020 zijn reeds volop aan de gang. Voor de Klasse van de Kunsten wordt het een cyclus over 'Image Science', en voor de Klasse Technische Wetenschappen een cyclus rond 'Bodem: uitdagingen en opportuniteiten voor het behoud en de versterking van ons natuurlijk bodemkapitaal in de 21ste eeuw'.

Er werd hard gewerkt aan de voorbereiding van een nieuwe reeks Standpunten, rapporten die resulteren uit een wetenschappelijk gefundeerde analyse en die aanbevelingen bevatten naar de overheid toe. Het vereiste aantal Standpunten werd evenwel niet gehaald. Soms was het een gevolg van de te drukke agenda van de auteurs, soms betrof het delicate onderwerpen die heel wat discussie vergen en waar het beter leek nog even verder te werken dan op een discutabele manier af te ronden. We verwachten dan ook heel wat Standpunten in 2020.

Een aantal aanbevelingen uit de vorige jaren werden gebundeld in een memorandum dat gestuurd werd naar alle politieke partijen, zowel in de aanloop van de verkiezingen als bij de aanvang van de regeringsvorming. In de loop van de legislatuur zullen we kunnen nagaan of die op een of andere manier opduiken in het beleid.

Een aantal Standpunten werden ook dit jaar voorgesteld aan het brede publiek.

Tijdens het evenement "Wortels van de Wetenschap", georganiseerd door de Jonge Academie en de Vlaamse Interuniversitaire Raad werd het fundamenteel onderzoek in de verf gezet met de presentatie van het Standpunt 'Onderzoeker-gedreven wetenschap. Analyse van de situatie in Vlaanderen'.

Op 22 maart verscheen het Standpunt 'De strijd om de waarheid. Over nepnieuws en desinformatie in de digitale mediawereld'. Het tegengaan van desinformatie en de

verspreiding ervan, was in een verkiezingsjaar een belangrijk onderwerp en de publicatie kon dan ook rekenen op heel wat belangstelling.

Learning Analytics is aan een steile opmars bezig in het hoger onderwijs, zo ook in Vlaanderen. Dit onderwerp werd naar voren geschoven door wijlen Georges Van der Perre en zijn inspanningen werden verdergezet onder leiding van Tinne De Laet. Het resultaat is de publicatie 'Learning Analytics in het Vlaams hoger onderwijs', voorgesteld aan het publiek in april.

De explosieve toename van dataverzameling en automatische verwerking van data dwingt alle niveaus tot een strategische aanpak. Dit was de essentiële boodschap in het Standpunt: 'Verantwoordelijk omgaan met digitalisering. Een oproep naar overheden en bedrijfsleven, waar ook de burger toe kan/moet bijdragen'.

Tenslotte werd de publicatie 'Doctoraathouders geven het Vlaanderen van morgen vorm' voorgesteld in september. Sinds de publieke voorstelling kan het Standpunt op heel wat aandacht rekenen. Ook op sociale media werd het uitgebreid besproken, onder meer ook naar aanleiding van het Vlaamse regeerakkoord. Het Standpunt formuleert immers een duidelijke oproep aan de Vlaamse overheid: blijf investeren in doctoraten, in het belang van onze Vlaamse kenniseconomie.

Jaarlijks organiseert de Academie een Lentecyclus over actuele aspecten van kunsten en wetenschappen. De uitwerking ligt in de handen van het Academisch Cultureel Forum. In 2019 was het thema de overbevolking en migratie. Het geheel werd uitgewerkt door Koen Matthijs van de Klasse van de Menswetenschappen. De titel was veelzeggend: 'Zijn we met te veel? Wie is te veel? Wereldbevolking en migratie'. Op drie namiddagen in mei werden de sessies druk bijgewoond, achtereenvolgens over de mondiale bevolkingsontwikkelingen, de migratiestromen en hoe we daarmee zullen moeten omgaan in het beleid.

In navolging van de Vlaamse Wetenschapsagenda van vorig jaar werkte de KVAB dit jaar mee aan twee symposia die samen met het FWO en EWI georganiseerd werden. Het bijzonder grote aantal vragen dat door burgers ingezonden werd, vroeg immers om opvolging. Bij de analyse van de gestelde problemen vielen twee zaken op: de nood aan samenwerking tussen verschillende disciplines en de nood aan het opschrijven van een brede wetenschappelijke kennis. Begin september van dit jaar organiseerden we dan ook een symposium over Interdisciplinariteit en in november een focusdag over Wetenschapscommunicatie. Beide kenden een grote opkomst.

Onze vier reflectiegroepen werkten gestaag en efficiënt verder. Over de reflectiegroep RRI heb ik het al gehad. De Reflectiegroep Kunst, Wetenschap en Technologie werd in 2018 opgericht onder het voorzitterschap van Elisabeth Monard en is samengesteld uit leden van alle Klassen en de Jonge Academie, evenals enkele externe kunstenaars. Ze organiseerden reeds twee symposia, waaronder in 2019 een symposium toegespitst op kunst en biotechnologie. Het werd een inspirerende ontmoeting met een combinatie van presentaties en een eendagstentoonstelling. De Reflectiegroep bereidt voor volgend jaar een symposium over muziek en wetenschap voor.

Natuurlijk blijven we ook een actieve rol spelen in het internationale gebeuren. Regelmatig stelt EASAC (European Academies Science Advisory Council) haar nieuwste rapporten voor in het Paleis der Academiën, rapporten waaraan meestal leden van de KVAB actief hebben meegewerkt.

Op 7 en 8 november organiseerde de KVAB samen met ALLEA (All European Academies), en het VIB (Vlaams Instituut voor Biotechnologie) een symposium met als titel 'Genome editing for crop improvement'. Topexperten uit binnen- en buitenland wisselden van gedachten over de opportuniteiten en risico's van de nieuwste methoden van genetische wijziging van gewassen, waarvan CRISPR-Cas9 de meest bekende is. De centrale vraag was of de bestaande Europese regelgeving wel aangepast is aan de nieuwste wetenschappelijke realiteit. Feiten werden naast elkaar gelegd, juridische en economische implicaties bekeken. Dit zal volgend jaar verder uitgewerkt worden.

We mogen natuurlijk onze Jonge Academie niet vergeten, die naar goede gewoonte weer uiterst actief was. Het wapenfeit van de JA dat dit jaar het meest in het oog sprong, was de campagne Wetenschap = M+V+X, waarmee aandacht gevestigd werd op het genderonevenwicht in de hogere academische posities: minder dan een kwart van de professoren in Vlaanderen is vandaag vrouw. En die aandacht werd gekregen: op alle universiteitscampussen hangen duizenden sprekende posters. De campagne haalde zowat alle media, inclusief de journaals van VRT en VTM. Samen met de VLIR werkte de JA ook aan een hernieuwd charter Gender in academia. Dat werd door alle rectoren ondertekend op een ambitieus slotevent. Ook de nieuwste editie van het tijdschrift Maja gaat over het genderthema.

De gendercampagne ontging ook de Nationale Loterij niet: de Jonge Academie kreeg van hen de Fortuna-award 'Gender matters'.

De Jonge Academie werkte nog op heel wat andere werven ook, vaak samen met partners, waarvan ik er nu enkel drie vermeld. Samen met de VLIR en het Departement EWI werd een focusdag georganiseerd over de impact van GDPR op het onderzoek. Er werd meegewerkt aan de digitalisatie van het educatieve bordspel Expeditie Moendoes samen met de Nederlandse Jonge Akademie. De leden speelden het met kinderen in alle universiteitssteden op de Dag van de Wetenschap. Eind november lanceerde de Jonge Academie ook het project Science meets Parliament. Wetenschappers en politici zullen met elkaar gematcht worden om elkaars wereld beter te leren kennen.

De KVAB huisvest ook de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit, een orgaan van negen hoogleraren dat zich buigt over klachtendossiers inzake wetenschapsfraude. Twintig Vlaamse instellingen die onderzoekers tewerkstellen, zoals de universiteiten en SOC's, erkennen de adviesbevoegdheid van de VCWI.

De VCWI organiseerde in 2019 een studiedag over het belang van ombuds- en vertrouwenspersonen en was vertegenwoordigd op de World Conference on Research Integrity in Hong Kong.

Laat me eindigen met een nieuwe activiteit voor onze Academie. In de loop van 2019 hebben we het project 'Leerstoel FPIM' opgestart, in samenwerking met de Federale Participatie en Investeringsmaatschappij. FPIM spijs een fonds dat toelaat om tijdelijk een postdoctoraal onderzoeker aan te werven die zal werken op een thema dat we samen vastleggen. Er is hiervoor een stuurgroep opgericht om het project inhoudelijk op te volgen en begin 2020 zullen we de onderzoeker en het gekozen project in een academische zitting publiekelijk voorstellen.

Het boekjaar 2019 werd afgesloten met een positief saldo, dankzij enkele inkomsten buiten convenant, waaronder de toelage van de Nationale Loterij ter ondersteuning van de Jonge Academie, de terugname van virtuele minwaarden en een tussenkomst van het Beltenfonds.

Hiermee zijn niet alle activiteiten en resultaten belicht. Een vollediger en gedetailleerder overzicht is te vinden in de rest van dit jaarboek.

Zeker wil ik, naast de staf, ook iedereen bedanken die aan de activiteiten heeft meegewerkt, zowel leden als niet-leden.

Freddy Dumortier  
Vast secretaris

## Bestuur van de Academie – 2019

Beschermheer:

Zijne Majesteit Koning Filip

Bestuur van de Academie:

Voorzitter: Karel Velle

Ondervoorzitter: Anna Bergmans

Vast secretaris: Freddy Dumortier

Raad van Bestuur:

Bestuurders:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Christoffel Waelkens

Klasse van de Menswetenschappen: Kristiaan Versluys

Klasse van de Kunsten: Anne-Mie Van Kerckhoven

Klasse van de Technische Wetenschappen: Elisabeth Monard

Onderbestuurders:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Paul Van Houtte

Klasse van de Menswetenschappen: Jo Tollebeek

Klasse van de Kunsten: Bart Verschaffel

Klasse van de Technische Wetenschappen: Guido Beazar

uittredend bestuurders:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Dirk Van Dyck

Klasse van de Menswetenschappen: Godelieve Laureys

Klasse van de Kunsten: Lucien Posman

Klasse van de Technische Wetenschappen: Paul Verstraeten

Vertegenwoordigers:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Irène Gijbels

Klasse van de Menswetenschappen: Hubert Bocken

Klasse van de Kunsten: Petra Vermote

Klasse van de Technische Wetenschappen: Hilde Heynen

## Bestuur van de Academie – 2020

Beschermheer:

Zijne Majesteit Koning Filip

Bestuur van de Academie:

Voorzitter: Karel Velle

Ondervoorzitter: Anna Bergmans

Vast secretaris: Freddy Dumortier

Raad van Bestuur:

Bestuurders:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Christoffel Waelkens

Klasse van de Menswetenschappen: Kristiaan Versluys

Klasse van de Kunsten: Anne-Mie Van Kerckhoven

Klasse van de Technische Wetenschappen: Elisabeth Monard

Onderbestuurders:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Christine Van Broeckhoven

Klasse van de Menswetenschappen: Jo Tollebeek

Klasse van de Kunsten: Bart Verschaffel

Klasse van de Technische Wetenschappen: Guido Beazar

uittredend bestuurders:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Dirk Van Dyck

Klasse van de Menswetenschappen: Godelieve Laureys

Klasse van de Kunsten: Lucien Posman

Klasse van de Technische Wetenschappen: Paul Verstraeten

Vertegenwoordigers:

Klasse van de Natuurwetenschappen: Irène Gijbels

Klasse van de Menswetenschappen: Hubert Bocken

Klasse van de Kunsten: Petra Vermote

Klasse van de Technische Wetenschappen: Hilde Heynen

## Nieuwe leden

### Sara BALS



Sara Bals (°1977) behaalde in 2003 haar doctoraat aan de Universiteit Antwerpen onder het promotorschap van Prof. Gustaaf Van Tendeloo binnen de onderzoeksgroep 'Electron Microscopy for Materials Research' (EMAT). Deze groep wordt wereldwijd als toonaangevend beschouwd op het gebied van transmissie-elektronenmicroscopie (TEM). In 2003 en 2004 koos zij er voor om postdoctoraal onderzoek uit te voeren aan het prestigieuze National Center for Electron Microscopy (NCEM) in Berkeley, USA. Het doel van haar onderzoek was om TEM te verheffen van een 2-dimensionale (2D) beeldvormingstechniek tot een 3-dimensionale (3D) meettechniek. Tijdens deze periode startte zij haar huidige onderzoekslijn, namelijk de 3D karakterisering van nanomaterialen met behulp van 'elektronentomografie'. Nanomaterialen zijn van groot technologisch en maatschappelijk belang. Ze hebben o.a. toepassingen binnen de katalyse en de geneeskunde, maar er zijn ook tal van optoelektronische toepassingen. De nieuwe inzichten die met elektronentomografie verkregen kunnen worden, zijn erg belangrijk omdat de eigenschappen van moderne nanomaterialen sterk bepaald worden door hun vorm en 3D structuur. 3D karakterisering van nanomaterialen op atomaire schaal was het onderwerp van haar ERC Starting grant 'Colouratom'.

In 2016 werd zij door de Koninklijke Vlaamse Academie verkozen tot Laureaat van de Academie in de Klasse Natuurwetenschappen en in 2017 verwierf zij een mandaat als Francqui onderzoeksprofessor. Datzelfde jaar startte Sara een nieuwe onderzoekslijn waarin ze de connectie tussen de structuur en eigenschappen van nanomaterialen wil begrijpen wanneer ze zich bevinden in een realistische omgeving. Dit onderwerp vormt de basis van haar ERC Consolidator Grant 'Realnano' die in 2019 van start ging.

Momenteel is zij als gewoon hoogleraar verbonden aan het Departement Fysica van de Universiteit Antwerpen, waar ze ook woordvoerder is van de EMAT onderzoeksgroep.

Sara Bals werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Natuurwetenschappen.

### Dirk BRAECKMAN



Dirk Braeckman (°1958) studeerde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent, afdeling foto en film. In 2017 vertegenwoordigde hij België op de 57ste Biënnale van Venetië en geldt daarmee als een van de meest vooraanstaande hedendaagse Belgische kunstenaars. Binnen zijn oeuvre tast Braeckman de grenzen af van zowel de analoge als de digitale fotografie.

Zijn werk was reeds te zien in The Modern Art Museum of Fort Worth (USA), LE BAL (Paris), De Pont (Tilburg), De Appel (Amsterdam), S.M.A.K. (Ghent), BOZAR (Brussels), M (Leuven) and ROSEGALLERY (Santa Monica, CA) en maakt deel uit van zowel museale als privé-collecties over de hele wereld waaronder FRAC Nord-Pas de Calais (Dunkirk), Sammlung Goetz (Munich), De Pont (Tilburg), Fondation Nationale d'Art Contemporain (Paris), Central Museum (Utrecht), Musée d'Art Contemporain et Moderne (Strasbourg).

Dirk Braeckman werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Kunsten.

### Koenraad BROSENS



Koenraad Brosens (°1974) is als hoogleraar verbonden aan de Onderzoeksgroep Kunstwetenschappen van de KU Leuven. Hij behaalde zijn doctoraat in 2002, was zes jaar postdoctoraal onderzoeker van het FWO-Vlaanderen en werd vervolgens aangesteld als Onderzoeksprofessor (BOF-ZAP) aan de KU Leuven.

Koen voert onderzoek naar de wisselwerking tussen sociale dynamiek en artistieke ontwikkelingen in de Vlaamse en Europese wandtapijtkunst van de 17de en 18de eeuw. Daarnaast leidt hij Project Cornelia (<https://projectcornelia.be>). Dit is een internationaal en cross-disciplinair digital art history project dat tot doel heeft digitale technologieën te verkennen en te ontwikkelen om traditionele en nieuwe kunsthistorische vragen te kunnen beantwoorden. Zijn team van onderzoekers bestaat dan ook uit zowel kunsthistorici als computerwetenschappers.

Koen was Visiting Professor aan de University of Pennsylvania (herfst 2007); Peter Paul Rubens Chair aan de University of California Berkeley (herfst 2013); en J. Paul Getty Museum Scholar (zomer 2019). Hij is Alumnus van de Global Young Academy (2012-16) en Alumnus (en stichtend lid) van de Jonge Academie (2013-17). In 2010 was hij Laureaat van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

Koenraad Brosens werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Kunsten.

#### An FONTEYNE



An Fonteyne (°1971) is architect en professor architectuurontwerp. Zij groeide op in Oostende en behaalde het diploma burgerlijk ingenieur architect aan de Universiteit Gent in 1994. Vervolgens werkte zij bij DKV architecten in Rotterdam en David Chipperfield architects in London.

In 2000 richtte zij samen met Jitse van den Berg en Philippe Viérin noAarchitecten op. Hun werk is gebaseerd op een sterk vertrouwen in de toekomst van de stedelijke samenleving. Ze beschouwen architectuur niet als een discipline die wordt bedreven in afzondering, maar als een continu gesprek dat ze graag voeren met andere kritische denkers uit diverse disciplines. noAarchitecten werkt met een twintigtal mensen aan een rijk oeuvre van zeer uiteenlopende gebouwen, waaronder zowel publieke instellingen, woningen als transformaties van historische gebouwen. Hun werk ontstaat in een sterke verbinding met de gelaagde geschiedenis van het bouwen, maar richt zich tegelijk op de hedendaagse condities van het samenleven.

Sinds 2017 is An Fonteyne tevens partner bij Atelier Kanal, het architectuurcollectief dat werd opgericht voor de transformatie van de voormalige Citroëngarage tot Kanal, een museum en werkplaats voor moderne en hedendaagse kunst, performance en architectuur te Brussel.

Daarnaast is An Fonteyne professor Architectuur en Ontwerp aan de ETH Zürich sinds 2017. Voorheen was zij docent aan de TU Delft en professor aan de Universiteit Hasselt.

An Fonteyne werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Kunsten.

#### Patrick MASELIS



Na zijn studies in binnen- en buitenland ging Patrick Maselis (°1961) aan de slag bij het familiebedrijf NV Maselis. Het bedrijf werd in een eerste fase (1989-1994) getransformeerd van een veevoederbedrijf tot een bedrijf dat een zeer breed gamma ingrediënten produceert op basis van graan (vooral maïs en haver) voor de voedingsnijverheid. In een tweede fase (1994-2010) werd het bedrijf verticaal geïntegreerd richting kant-en-klare producten voor de eindconsument, tortillachips en Mexicaanse producten

enerzijds en ontbijtgranen anderzijds. In een derde fase (van 2010 tot nu) werd de tak Mexicaanse voeding afgestoten en werd gestart met de internationale expansie door overnames van bestaande bedrijven in Hongarije, Nederland, Zwitserland en Frankrijk.

De intellectuele uitdagingen die hij soms mist in het zakenleven, weet hij te compenseren met zijn grote hobby, de filatelie en door het schrijven van boeken, brochures en artikelen zowel over economische, wetenschappelijke, geschiedkundige als geografische onderwerpen. Ook zijn betrokkenheid bij de KULAK hoort in dit rijtje thuis. Daarnaast heeft hij een groot engagement voor diverse organisaties op het vlak van ontwikkelingssamenwerking zoals o.m. voor de Koning Boudewijnstichting.

Tenslotte zet hij zich graag in voor de rol van de wetenschap in wetgeving en beleid die de laatste decennia meer en meer in de verdrukking geraakt. Dogmatische fanatici krijgen overal ter wereld meer en meer de wind in de zeilen. Dit is een zeer verontrustende evolutie waarvoor hij zich dan ook actief wil inzetten om dit ontij te keren. Wetenschappers moeten meer in de debatten aan bod komen en beter hun best doen om mythes en dogma's te ontkrachten. Er is werk aan de winkel....'Wetenschappers aller landen, verenig u!'

Patrick Maselis werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Technische Wetenschappen.

#### **Michiel STEYAERT**



Michiel S.J. Steyaert (°1959) behaalde een master in de Elektrotechnische Ingenieurswetenschappen en een doctoraat in de Elektronica aan de KU Leuven, respectievelijk in 1983 en 1987.

Van 1983 tot 1986 kreeg hij een IWONL-beurs (Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw) aan het Laboratorium ESAT van de KU Leuven. In 1987 was hij als IWONL-projectonderzoeker verantwoordelijk voor verschillende industriële projecten op het gebied van analoge microstroomcircuits bij het ESAT-laboratorium. In 1988 was hij gasthoogleraar aan de Universiteit van Californië, Los Angeles. In 1989 werd hij door het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (België) aangesteld als Research Associate, in 1992 als Senior Research Associate en in 1996 als Research Director bij het Laboratorium ESAT-MICAS, KU Leuven. Tussen 1989 en 1996 was hij ook parttime universitair hoofddocent. Momenteel is hij hoogleraar aan de KU Leuven en decaan van de faculteit Ingenieurswetenschappen. Zijn huidige onderzoeksinteresses liggen in volledig geïntegreerd energiebeheer, hoogwaardige analoge signaalverwerking en hoogfrequente analoge geïntegreerde schakelingen voor telecommunicatiesystemen.

Prof. Steyaert schreef of was co-auteur van meer dan 700 publicaties in internationale tijdschriften of op congressen en co-auteur van meer dan 30 boeken. Hij ontving de ESSCIRC Best Paper Award 1990 en 2001, in 1991 en 2000 de NFWO Alcatel-Bell-Telephone award, de 1995 en 1997 IEEE-ISSCC Evening Session Award, de 2016 IEEE-ISSCC Distinguished Technical Paper Award, de 2017 IEEE-ISSCC Jan Van Vessem Award for outstanding European Paper, de IEEE Circuit and Systems Society Guillemín-Cauer Award 1999 en is momenteel een IEEE-fellow. Hij ontving een van de eerste ERC-advanced grants in 2008. Hij is de enige Europese onderzoeker die zowel bij het 50-jarig jubileum (2003) als het 60-jarig jubileum (2013) de Top ISSCC-Contributors Award ontving voor zijn sterke en volgehouden bijdragen.

Michiel Steyaert werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Technische Wetenschappen.

#### Marlies VAN BAELE



Marlies Van Bael (\*1972) behaalde in 1994 een Master in de Scheikunde aan de KU Leuven en in 1999 een doctoraat in de Wetenschappen (scheikunde) aan de UHasselt. Na een aantal jaren FOW post-doc mandaat werd ze benoemd tot docent aan de UHasselt in 2006 en hoogleraar in 2009.

Samen met An Hardy heeft zij de leiding over het 'DESINE' team aan de UHasselt, bestaande uit ongeveer 20 onderzoekers. Hun missie is het begrijpen en ontwerpen van ecologisch en economisch verantwoorde synthesesmethodes van innovatieve materialen die antwoorden kunnen bieden op huidige en toekomstige uitdagingen op het vlak van energie en gezondheid. De huidige interesse gaat vooral uit naar materialen voor lithium-ion, sodium-ion en lithium-zwavel batterijen, katalysematerialen voor CO<sub>2</sub>-capture en -gebruik, waterstofgeneratie en energie-efficiënte coatings. Haar onderzoek is zowel nieuwsgierigheidsgedreven, fundamenteel als op innovatie gericht en kadert in verschillende nationale en internationale samenwerkingen binnen de academische wereld, onderzoeksinstellingen en industrie.

Marlies is een enthousiaste lesgever in algemene, anorganische en vaste stofscheikunde aan de UHasselt en is (co-)promotor van 29 verdedigde doctoraten en 14 doctoraten in voorbereiding. In 2006 was zij promotor van het eredoctoraat van Prof. Jean-Marie Tarascon (Collège de France, Paris).

Marlies bekleedt verschillende bestuursmandaten aan de UHasselt en bij Vlaamse Onderzoeksfondsen (bv. FWO en SIM). In haar activiteit hecht zij veel waarde aan

wetenschapscommunicatie, waarbij ze de nadruk legt op fundamenteel onderzoek en het stimuleren van (gender)diversiteit in de wetenschap.

Marlies Van Bael werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Natuurwetenschappen.

### Frank VERSTRAETE



Frank Verstraete (°1972) behaalde het diploma van burgerlijk ingenieur Elektromechanica aan de KU Leuven en van master in de Fysica aan de Universiteit Gent. Hij doctoreerde in 2002 onder begeleiding van Prof. Bart De Moor (Leuven) en Prof. Henri Verschelde (Gent). Zijn doctoraat 'A study of entanglement in quantum information theory' werd bekroond met de Prijs voor Wetenschappen en Technologie van de Academische Stichting Leuven. Daarna was hij research fellow bij Prof. Ignacio Cirac aan het Max Planck Institut fur Quantenoptik (2002-2004), en research scholar in het Institute for Quantum Information en bij Prof. John Preskill aan het California Institute of Technology. In 2006 werd hij full professor aan de faculteit Fysica van de Universiteit Wenen en in 2012 keerde hij terug naar de Universiteit Gent met een Odysseus beurs van het FWO.

Zijn wetenschappelijke werken behandelen diverse aspecten van verstrengeling/entanglement in de kwantummechanica, met toepassingen in de gebieden van kwantum computing, veeldeeltjesfysica en kwantumveldentheorie. Samen met Ignacio Cirac was hij de grondlegger van het gebied van kwantum tensor netwerken, een formalisme dat een nieuwe taal biedt om sterk gecorreleerde kwantumsystemen te beschrijven.

Zijn onderzoeksgroep, gefinancierd door een Odysseus beurs en twee ERC grants, is een van de wereldwijd leidende centra op het gebied van tensor netwerken.

Zijn wetenschappelijk werk werd bekroond met de Hermann Kummel award in many body physics (2007), de Ignaz Lieben award van de Oostenrijkse Akademie der Wetenschappen (2009) en de Francqui prijs (2018).

Frank Verstraete werd verkozen tot nieuw lid van de Klasse van de Natuurwetenschappen.

## BUITENLANDSE LEDEN

Elke Klasse van de Academie telt onder haar leden ook verschillende buitenlandse leden. Zij dragen bij tot de internationale uitstraling van de Academie. Wanneer zij in België zijn, komen deze buitenlandse leden ook naar de Klassenvergadering en geven er, indien mogelijk, een voordracht.

In de Klasse van de Natuurwetenschappen en de Klasse van de Menswetenschappen werden dit jaar geen nieuwe buitenlandse leden verkozen.

In de Klasse van de Kunsten werd dit jaar één nieuw buitenlands lid verkozen:

- **Reinier Baarsen** (°1956) is bijzonder hoogleraar Geschiedenis van de Europese decoratieve kunst tot 1900 aan de Universiteit Leiden en is senior conservator Europese meubelen aan het Rijksmuseum te Amsterdam. Hij is specialist op het gebied van de Europese decoratieve kunsten van de 17de tot de 19de eeuw, met als bijzondere aandachtsgebieden de Nederlandse meubelkunst, de geschiedenis der stijlen, mecenaat in Parijs en de Zuidelijke Nederlanden in de 18de eeuw, en ontwerptekeningen voor de decoratieve kunsten.

In de Klasse van de Technische Wetenschappen werd dit jaar één nieuw buitenlandse lid verkozen:

- **Janusz Kacprzyk** (°1947) is een gerenommeerd onderzoeker met internationale erkenning. Zijn onderzoek situeert zich in de domeinen van artificiële intelligentie, computationele intelligentie, beslissingstheorie, regeltechniek en robotica, en systeemmodellering. Hij is vooral bekend voor zijn werk over 'vage verzamelingen' (Fuzzy sets). Hij is lid van de Poolse Academie voor wetenschappen en buitenlands lid van tal van Europese academiën.

# Algemene Openbare Vergadering - 14 december 2019

## *Programma*

Hymne

Verwelkoming door de heer Karel Velle, voorzitter

Verslag door de heer Freddy Dumortier, vast secretaris

Voorstelling van de nieuwe leden van de Academie

Proclamatie van de Laureaten van de Academie

Laureaat van de Klasse Natuurwetenschappen:

Mevrouw Wendy Lowen

Laureaat van de Klasse Menswetenschappen:

Mevrouw Violet Soen

Laureaat van de Klasse Kunsten:

Mevrouw Marjan Sterckx

Laureaat van de Klasse Technische Wetenschappen:

De heer Steven Latré

Proclamatie van de laureaten van de Fondsprijzen

Henri Schoutedenprijs: Filip Huyghe

Paul Van Oyeprijs: Tanja Stratmann en Anna-Maria Vafeiadou

Mgr. Charles De Clercprijs: Kristien Suenens

Erik Duvergerprijs: Jonas Roelens

Pro Civitate: Janna Coomans

Uitreiking van de Prijs van de Vlaamse minister voor Wetenschapsbeleid door minister  
Hilde Crevits aan Universiteit van Vlaanderen

Uitreiking van de Gouden Penning aan de heer Emile Boulpaep

Voordracht door de heer Emile Boulpaep

Receptie

Muzikale intermezzi door Kugoni Trio

## Beschouwingen van de Klassenbestuurders

### *Klasse van de Natuurwetenschappen*

De leden van de Klasse Natuurwetenschappen hebben in 2019 zes keer plenair vergaderd in een klassenvergadering, onder leiding van bestuurder Christoffel Waelkens. Als onderdeel van de klassenwerking vonden er een aantal lezingen plaats verspreid over het jaar. De lezingen waren een nadere kennismaking met het werk van de (nieuwe) leden of prijswinnaars en gaven aanleiding tot interessante gedachtenwisselingen.

In 2019 werden volgende lezingen gehouden:

- Christoffel Waelkens: 'Hoge-precisie sterrenkunde'
- Steven Dessen (directeur Plantentuin Meise): 'Voorstelling van de Plantentuin'
- Monica Höfte: 'Plant-pathogene micro-organismen'
- Frank Verstraete (UGent): 'Kwantumfysica in de 21ste eeuw'
- Tom Van Doorselaere (laureaat prijs VWS 2018): 'Verhitting van de zonnecorona door golven'
- Manuel Sintubin (KU Leuven): 'De klimaatkwestie door de ogen van een geoloog'

Er werd in 2019 een Standpunt geredigeerd onder leiding van KNW-leden:

- Wetenschapsagenda en interdisciplinariteit (Christoffel Waelkens)

Enkele in 2018 verschenen KNW Standpunten werden in 2019 publiek voorgesteld:

- Onderzoekersgedreven wetenschap (Dirk Van Dyck et al)
- Doctoraathouders geven Vlaanderen vorm (Liliane Schoofs et al)

Binnen de Klasse functioneren ook de vijf Permanente Studiegroepen van de Klasse Natuurwetenschappen, die de ontwikkelingen in hun vakgebied volgen: wis- en natuurkunde, aard- en levenswetenschappen, chemie, moleculaire biowetenschappen en computerwetenschappen.

In 2019 werden drie nieuwe gewone leden verkozen: Sara Bals (natuurkunde), Marlies Van Bael (scheikunde) en Frank Verstraete (natuurkunde). Er werden geen nieuwe buitenlandse leden verkozen.

Christoffel Waelkens

## **Klasse van de Menswetenschappen**

2019 was mijn eerste en tevens voorlaatste jaar als bestuurder. Dat is het voordeel van bestuurder te zijn: het is een enorme eer, een rijke ervaring, later zal het zeker goed staan als vermelding op mijn doodsbericht en het duurt maar twee jaar.

Het was in elk geval een goed gevuld werkjaar en ik wil iedereen bedanken die bijgedragen heeft tot de activiteiten van onze Klasse: de onderbestuurder, de gewezen bestuurder, de vertegenwoordiger in de Raad van Bestuur, alle consorores en confraters die een lezing hebben gegeven, een Standpunt hebben samengesteld, een Denkerscyclus hebben getrokken of gezeteld hebben in een van onze vele commissies. Ik dank ook de voorzitter en de vast secretaris voor hun nauwlettende aanwezigheid en de ondersteunende staf voor hun grote inzet (in chronologische volgorde: Nathalie Boelens, Ellen Van Impe, Jan Albert).

U weet dat ik de gang van zaken in onze Klasse soms vergelijk met die in een familie: er zijn geboortes, verjaardagen, overlijdens. Zo mochten we, bij wijze van gezinsuitbreiding als het ware, twee nieuwe leden verwelkomen: Geert Bouckaert en Luc Duerloo, die zich onmiddellijk zeer goed hebben geïntegreerd in de Klasse en reeds uitvoerig hun wetenschappelijk werk hebben kunnen voorstellen in een lezing. We hebben ook een aantal jarigen mogen vieren. Confraters Hubert Bocken en Carlos Steel, allebei 75, werden op een passende wijze gehuldigd in de laudatio's van resp. Marc Maresceau en Herman De Dijn. Zij ontvingen onze halfopen dubbele Möbius – ons nieuwe embleem, een ontwerp van confrater Siegfried De Buck van de Klasse van de Kunsten - een echt juweeltje dat nu ook in de vitrinekast prijkt van de tachtigjarigen Ludo Simons en Dirk Van der Cruysse, de 85-jarigen Walter Prevenier en Albert Derolez, de 90-jarige Herman Van der Haegen, Herman Van der Wee die 91 is geworden, en we zoeken nog een gepaste gelegenheid om het embleem te overhandigen aan ons oudste lid Hendrik Vervliet (96). Ik debiteer die namen met gretigheid en ontzag want het zijn niet alleen één voor één grote wetenschappers maar ook zeer trouwe leden van onze Academie en dus ondertussen ook goede vrienden.

Spijtig genoeg echter moesten we ook afscheid nemen van twee zeer eminente leden van onze Klasse, Raoul Van Caeneghem en Marcel Storme. Hun levensloop en hun vele wetenschappelijke en maatschappelijke verdiensten werden op een passende en pakkende wijze geschetst in de in memoriams van resp. Hilde Symoens en Hubert Bocken. Beiden waren monumenten in de wetenschap en grote autoriteiten in hun vakgebied. Ze zijn hier niet meer fysiek. Maar ze blijven in onze gedachten.

Ook het afgelopen jaar heeft onze Klasse haar expertise ten dienste gesteld van de maatschappij met een paar opmerkelijke tussenkomsten in het publiek debat. Ik vermeld hier graag de Lentecyclus van 2019, die handelde over wereldbevolking en migratie onder de titel "Zijn we met te veel? Wie is te veel?" De organisatie van deze succesvolle en maatschappelijk bijzonder relevante lessencyclus lag in handen van Koen Matthijs, met ook een bepalende bijdrage van confrater Ron Lesthaeghe.

Op initiatief van Willy van Eeckhoutte, hebben een aantal van onze leden, met name Marnix Van Damme, Jan Velaers, André Alen en Herman Van Goethem de vier afleveringen over Confederalisme gestoffeerd, die gepost zijn op Jubel, wat staat voor 'Juristen België', een on-line platform voor zowel juridisch-technische als meer maatschappelijk betrokken bijdragen die verband houden met het recht. Meer dergelijke VLOGS over actuele onderwerpen met deelname van leden van onze Klasse zijn gepland voor de nabije toekomst.

En dan komen we – nog steeds onder de rubriek dienstverlening aan de maatschappij – bij de werken van Jaak Billiet. Jaak heeft zich in het verleden op vele manieren nuttig gemaakt voor de Academie in het algemeen en onze Klasse in het bijzonder. Maar zijn herculesarbeid bereikte afgelopen jaar een zeldzaam hoogtepunt. Jaak was de bezieler en aanjager van zowel een belangwekkend Standpunt over nepnieuws en desinformatie in de digitale mediawereld, dat als titel kreeg "De strijd om de waarheid", als van een Denkerscyclus rond dezelfde problematiek. We weten hoeveel inspanningen voorafgaan aan de publicatie van een Standpunt. We weten hoeveel tijd het uitwerken van een Denkerscyclus vergt. Jaak heeft beide gerealiseerd binnen het bestek van één werkjaar – wat getuigt van een groot organisatie- en doorzettingsvermogen gekoppeld aan zijn innemende minzaamheid. Die bijzondere combinatie heeft geleid tot de synergie en samenwerking o.a. met leden van de Jonge Academie die nodig is om te komen tot een breed gedragen Standpunt dat gepresenteerd werd op een druk bijgewoonde persconferentie op 22 maart en tot een Denkerscyclus met de denkers Prof. Anja Bechman (Aarhus University, Denemarken) en Prof. Ben O'Loughlin (Royal Holloway University of London, UK), waarvan het slotsymposium plaats vond in het Vlaams Parlement op 11 oktober. O.a. Philippe De Backer, minister van Digitale Agenda in de ontslagnemende regering Wilmès I hield daar een opgemerkte tussenkomst over de gevaren van desinformatie en nieuwsmanipulatie.

Nog altijd als deel van onze uitstraling naar de buitenwereld reikt de Academie ieder jaar een aantal prijzen en onderscheidingen uit. Ik ben blij te constateren dat zowel wat betreft de Gouden Penning, die toegekend werd aan Emile Boulpaep voor zijn rol als voorzitter van de Belgian American Educational Foundation, als wat betreft de Prijs van de Vlaams Minister voor Wetenschapsbeleid, die ging naar de Universiteit van Vlaanderen, er door onze Raad van Bestuur gekozen werd voor een persoon en een instantie die door onze Klasse was genomineerd. Ik breng ook nog in herinnering dat Violet Soen uitgeroepen werd tot Laureaat van de Klasse omwille van haar baanbrekend werk op gebied van transregionale historische studies. De Mgr. Charles de Clerqprijs ging naar Kristien Suenens voor haar werk over 19de-eeuwse vrouwelijke kloosterorden. De Erik Duvergerprijs werd gewonnen door Jonas Roelens voor zijn werk over homosexualiteit in de Zuidelijke Nederlanden (1400-1700) en de Pro Civitateprijs werd toegekend aan Janna Coomans voor haar proefschrift over openbare hygiëne in de laatmiddeleeuwse Nederlanden.

Als je onze outreach activiteiten zo overziet dan blijkt dat onze Klasse, dankzij de unieke mix van cultuur- en sociale wetenschappen, oog heeft voor heden en

verleden en daarbij nauw aansluit bij de ontwikkelingen in de maatschappij of het nu gaat over migratie, desinformatie, diversiteit, studie van conflicten of stadsplanning. Ook als we het bilan opmaken van onze interne activiteiten – ik heb het dan over onze maandelijkse lezingen – merken we diezelfde verscheidenheid. Confrater Kristoffel Demoen introduceerde ons tot het 'Aias-dilemma' en het 'Philoktetes-probleem' in twee minder bekende stukken van Sophocles, die handelen over ethische dilemma's waarmee leidende figuren geconfronteerd worden. In zijn inaugurele lezing toonde Luc Duerloo aan dat de herovering van de Zuidelijke Nederlanden door de Spaanse Habsburgers in de laat-zestiende eeuw niet leidde tot de installatie van een absolutistisch bewind maar eerder tot het herstel van de oude vrijheden en dus tot de vestiging van een contractuele monarchie. De Lentevergadering voerde ons naar het vernieuwde Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren, waar ons land geconfronteerd wordt met zijn koloniaal verleden. Onze nieuwe debatformule in november sloot daarbij aan. Het overkoepelende thema betrof het eigenaarschap van materieel en immaterieel cultureel erfgoed. De vraag of Afrikaanse artefacten en kunstwerken gerestitueerd moeten worden aan hun landen van herkomst maakt deel uit van die algemene problematiek, maar evenzeer de merkwaardige casus van de onverzadigbare verzamelaar Steve Green, de Amerikaanse miljardair, die in tien jaar tijd meer dan 40.000 objecten opkocht voor zijn groots opgezet Bible Museum en ervan uit gaat dat het erfgoed waarvoor hij heeft betaald onvoorwaardelijk van hem is om er mee te doen en laten wat hij wil. Dichter bij huis, draait de contentieuze kwestie van de Vlaamse canon ook rond de vraag wie finaal de eigenaar is van het verleden.

Tot daar de blik achteruit in de coulissen van de geschiedenis. De hedendaagse thema's die werden behandeld in de lezingen waren even divers en indringend. Consoror Bea Maes toonde aan hoe haar onderzoek bijdraagt tot de levenskwaliteit van mensen met ernstige meervoudige beperkingen. Mieke Van Houtte staafde de stelling dat het hiërarchisch karakter van ons onderwijssysteem werkt als een katalysator van ongelijkheid eerder dan als een middel tot sociale mobiliteit. Caroline Masquillier, laureate van de Prijs van de Vlaamse Wetenschappelijke Stichting, vertelde ons over de rol van HIV-competente huishoudens in de bestrijding van de Aids-epidemie in Zuid-Afrika. Tijdens onze gezamenlijke vergadering met de KANTL werden we door buitenlands lid Hubert J.M. Hermans geïntroduceerd tot zijn Dialogical Self Theory, waarin het menselijke zelf beschouwd wordt als een innerlijke maatschappij van steeds wisselende ik-posities, die met elkaar dialogeren. Tenslotte bezorgde, in zijn maiden speech, Willy van Eeckhoutte, ons een treffend voorbeeld van hoe diepgaande juridische reflectie het mogelijk maakt de eerder statische arbeidswetgeving aan te passen aan een fluïde en volatiele sociale realiteit zonder de bescherming van zwakkere werknemers op te heffen.

Ik denk dat de conclusie helder is. We hebben als Klasse niet stil gezeten het afgelopen jaar. Ik meen te mogen stellen dat we zowel in onze genootschapswerking als in onze maatschappelijke interactie hebben bijgedragen tot de ontwikkeling van de Wetenschap en de uitstraling ervan – zoals de missie van de Academie het voorschrijft. In een politiek klimaat dat steeds meer verziekt geraakt door emoties en

goedkoop populisme is de Academie een schuilplek voor de rede en de redelijkheid. In onze gemengde groep van denkers en doeners wordt gedebatteerd op basis van argumenten en met respect voor elkaars overtuiging. Ik hoop en ik weet dat we ook in 2020 deze traditie van openheid en wetenschappelijke integriteit zullen huldigen en voortzetten.

Kristiaan Versluys

## **Klasse van de Kunsten**

De Klasse Kunsten kwam in 2019 8 keer plenair samen. In januari vond de inauguratie plaats van drie nieuwe leden: Petra Maclot, Peter Swinnen en Daniel Blumenthal.

We bezochten op 23 maart de permanente tentoonstelling Raoul Servais in MuZee te Oostende en we hielden onze Lentevergadering in mei in het pas heropende Afrikamuseum te Tervuren.

De jarigen Hans Vlieghe, 80 jaar, Bernard Huys en Koenraad Tinel, beiden 85 jaar, werden gevierd in november.

In november 2019 werden ook drie nieuwe gewone leden verkozen: Dirk Braeckman (kunstfotograaf), Koenraad Brosens (kunsthistoricus) en An Fonteyne (architect). Reinier Baarsen (kunsthistoricus, ULeiden) werd verkozen tot nieuw buitenlands lid.

Het afgelopen jaar zijn ons echter ook twee leden ontvallen: Roger Marijnissen en Panamarenko.

De lezingen werden niet alleen gehouden door klassenleden maar ook door leden van andere klassen en academies. In 2019 werden volgende lezingen gehouden:

- februari: Katelijne de Corte (JA) sprak over haar werk als beeldend kunstenaar en over de mate waarin de Jonge Academie een rol speelde in de organische overgang van haar artistieke praktijk naar het opstarten en bezielen van het sociaal wetenschappelijk tentoonstellingsinitiatief "platvorm" in Deinze.
- maart: Johan Wagemans, Klasse Menswetenschappen, over "Zien en gezien worden. Waarom visuele waarneming en visuele kunst hand-in-hand gaan." Aan de hand van opmerkelijke voorbeelden gaf hij een inzicht in de perceptuele organisatie van vormen en objecten, en dat in relatie tot het veld van de psycho-esthetica.
- mei: Inauguratie en lezing door ons nieuw lid, kunsthistoricus en cultuurmanager Chris Dercon over "Is er een toekomst voor het museum? Mijn reis door de wereld van Kunstinstituten: van New York, over Rotterdam, München, London, Berlijn naar Parijs." Daar is hij vorig jaar begonnen met de herziening van de werking en uitstraling van het Grand Palais.
- juni: Hilde Heynen, Klasse Technische wetenschappen, over "Sibyl Moholy-Nagy. Historiografische kwesties bij het schrijven van een intellectuele biografie.". Eind vorig jaar verscheen haar feministisch geïnspireerde boek "Sibyl Moholy-Nagy. A search for female voices in architecture culture", over het leven en werk van deze boeiende vrouw.
- september: Leen Huet, KANTL, over "Pieter Breugel en het werk van de biograaf", ze spreekt van Bruegel in Brussel en over de werken die hij er maakte. Ook ging het over de verhouding tussen wetenschappelijk onderzoek en verbeelding in het dubbellevens van de historica/schrijfster.

- oktober: Maximiliaan Martens, "Over het concept van de Van Eycktentoonstelling: Optische revolutie." Een voordracht die ons leidde van de 15de-eeuwse verhouding tussen optica en alchemie, via het noordelijk humanisme naar noties van de neurologische verwerking van beelden.
- november: Paul Vandenbroeck over "De genese van de esthetische vorm: psychocorporele processen", een uitsnede uit zijn boek "A Glimpse of the Concealed" over de relatie-overgang "lichaam-intuïtie-kunst".

De Klasse Kunsten nam het initiatief tot het organiseren van een Denkerscyclus rond Image Science met als Denker W.J.T. Mitchell. Voorbereidende stappen werden reeds genomen in 2018. Onder leiding van Hilde Van Gelder en Bart Verschaffel werd in de loop van 2019 een indrukwekkend programma uitgestippeld dat in het voorjaar van 2020 zal uitrollen.

Anne-Mie Van Kerckhoven

## Klasse van de Technische Wetenschappen

Op 8 december 2009 vond de inauguratie plaats van de Klasse Technische Wetenschappen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten. De KTW heeft zijn 10de verjaardag in 2019 met luister gevierd. Aansluitend bij de plenaire vergadering van 21 november 2019 verzamelden de KTW-leden en de genodigden in De Warande voor een feestelijk diner getruffeerd met prachtige toespraken. Confrater Rik Van de Walle, rector UGent gaf een boeiende uiteenzetting over de UGent anno 2019, in Gent, in Europa en in de wereld. Confrater Achiel Van Cauwenberghe ging terug in de tijd, de tijd van CAWET, op zijn geëigende luimige wijze bracht hij sprokkelingen van CAWET, met aandacht voor de internationale samenwerkingen (CAETS, EURO-case), die nog steeds doorlopen. Confrater Joos Vandewalle op zijn beurt illustreerde enthousiast tien jaar KTW in woord en beeld. Het was een hele eer dat ook de voorzitter Karel Velle het gezelschap toesprak, hij had het over "Tien jaar KTW. Een hervorming met impact".

Vier Standpunten, voorbereid in de schoot van of in samenwerking met de KTW werden in de loop van het jaar voorgesteld.

- 6 februari 2019: "Onderzoeker gedreven wetenschap" (Dirk Van Dyck, Elisabeth Monard, Sylvia Wenmackers, e.a.) . Het kennisgrensverleggend onderzoek met de onderzoeker als motor is absoluut noodzakelijk voor de welvaart en het welzijn van onze maatschappij, voor de vorming van onze toekomstige intelligentsia en kenniswerkers als eerste en cruciale schakel in de innovatieketen, voor de kennisverruiming die nodig is om de globale maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en voor onze culturele verrijking. Onderzoek is niet alleen een doel op zich, maar ook een middel om de academisch afgestudeerden vaardigheden mee te geven die hen wapenen voor de toekomst.
- 29 april 2019: "Learning Analytics in het hoger onderwijs" (Tine De Laet e.a.). "Learning Analytics" is aan een steile opmars bezig. De groei van online en blended learning levert heel wat data op. De verwachtingen zijn hooggespannen: betere studieresultaten, minder drop-out, persoonlijke feedback & begeleiding. Maar deze beloftevolle ontwikkeling creëert ook uitdagingen op vlak van ethiek en privacy...
- 28 mei 2019: "Verantwoordelijk omgaan met digitalisering" (Luc Bonte, Aimé Heene, Paul Verstraeten e.a.). Een oproep naar overheden en bedrijfsleven, waar ook de burger toe kan/moet bijdragen. Decennialang was artificiële intelligentie (AI) veeleer een academisch onderzoeksthema, maar nu lijkt AI in tal van sectoren echt door te breken. Dat dit nu gebeurt, is het gevolg van de fenomenale toename van de rekencapaciteit van computers: zelflerende algoritmes zijn in staat om massale hoeveelheden data, in uiteenlopende verschijningsvormen (beeld, tekst, geluid) en afkomstig van diverse bronnen, te verzamelen en te verwerken.
- 20 september 2019: "Doctoraathouders geven het Vlaanderen van morgen vorm" (Liliane Schoofs). In Vlaanderen is het aantal doctoraathouders de afgelopen jaren steil toegenomen. Toch dreigt er thans een tekort aan deze

neoliberalen op de arbeidsmarkt. Ze hebben de jobs voor het kiezen en worden goed verlonen. Hoe dat komt en wat de gevolgen zijn voor het huidige en toekomstige beleid van de Vlaamse universiteiten en de Vlaamse overheid?

In 2019 zijn meerdere werkgroepen in de schoot van de KTW aan de slag gegaan voor het voorbereiden van standpunten, die gefinaliseerd zullen worden in 2020.

- Onderhoud van infrastructuur van wegen, bruggen, tunnels, spoorwegen in Vlaanderen (KTW, Luc Taerwe),
- Rol van Gas en Power-to-Gas (KTW, Reflectiegroep Energie, Joost Van Roost, Ivo van Vaerenbergh)
- Voedingsexpertise (KTW, Filip Arnaut, Jan Delcour)
- Wat is architectuurkwaliteit vandaag (KTW, KK, Hilde Heynen en Bart Verschaffel)
- Multifunctioneel eiland voor Belgische kust (KTW, Ivo van Vaerenbergh).
- Onderwijstaal (KMW m.m.v. KTW, JA)

Op initiatief van de Reflectiegroep RRI (Responsible Research and Innovation) en onder de bezielende leiding van KTW-confrater Joos Vandewalle werd eind 2018 een Denkerscyclus opgestart rond het borgen van publieke waarden in het innovatieproces. Onder de titel 'Maatschappelijke waarden bij digitale innovatie: wie, wat en hoe?' werden drie vooraanstaande internationale experts aangezocht om samen met de leden van de Stuurgroep te werken rond de gekozen thematiek, en in debat te gaan met talrijke stakeholders en partners.

Drie complementaire Denkers hebben het thema bestudeerd vanuit drie invalshoeken: ethische aspecten, beleid en wetenschap. Peter-Paul Verbeek is hoogleraar Wijsbegeerte aan de Universiteit van Twente, Rinie van Est is themacoördinator Slimme Samenleving aan het Rathenau Instituut en Jan Rabaey is professor Electrical Engineering aan UC Berkeley.

Hun ideeën en aanbevelingen werden gepresenteerd tijdens het slotsymposium in het Paleis der Academiën op woensdag 4 december 2019.

Reeds vroeg in 2019 heeft confrater Willy Verstraete het initiatief gelanceerd voor een Denkerscyclus in 2020 met als titel: "Natuurlijk bodemkapitaal in de 21ste eeuw: uitdagingen en opportuniteiten". Het programma zal zich focussen op drie thema's:

- Healthy soils for sustainable land management in the 21st century
- The importance of soils in a changing climate
- Appropriation of soils as a natural capital

Internationale Denkers zijn enerzijds vanuit academisch perspectief Richard Bardgett, Brits bodembiooloog, professor aan Manchester University en lid van de Royal Society, en anderzijds vanuit beleidsmatig perspectief Joke van Wensem, adviseur van het Ministerie voor Milieu in Nederland en vice-voorzitter van de Nederlandse bodemkundige vereniging.

Het slotsymposium zal plaatsvinden op maandag 7 december 2020. Meer info op de KVAB-website.

Er zijn drie reflectiegroepen die geleid worden door KTW-leden.

De reflectiegroep "Energie" (olv confrater Ivo Van Vaerenbergh) bereidt een standpunt voor, zoals hierboven vermeld. Daarnaast organiseerde deze reflectiegroep twee openbare activiteiten:

- 22 januari 2019: debatavond over "Energiezuinigheid bij decreet, waar stopt het bij nieuw- en vernieuwbouw?"
- 25 februari 2019: Symposium "The Belgian energy system: a bright future?" (organisatie EnergyVille samen met Reflectiegroep Energie)

De reflectiegroep "Responsible Research and Innovation (RRI) en ethiek van de wetenschap" (olv confrater Joos Vandewalle) heeft zich in 2019 toegelegd op het uitrollen van het Denkersprogramma, zoals hoger vermeld. De werkzaamheden zullen in 2020 terug opgenomen worden.

De reflectiegroep "Kunst, Wetenschap en Technologie" (olv Elisabeth Monard) heeft een tweede symposium georganiseerd op 26 april 2019 met bijbehorende eendagstentoonstelling 'leve[n]dekunst'.

In het najaar 2019 is de Reflectiegroep gestart met de voorbereiding van een volgend symposium over Muziek en Wetenschap, dat zal plaats vinden op 3 juni 2020. Ook zit er een standpunt in de pijplijn dat de drie symposia zal proberen te synthetiseren, en dat ook aanbevelingen zal bevatten over structurele ondersteuning van kunst in een academische context.

Tijdens de plenaire vergaderingen mocht de KTW volgende boeiende sprekers verwelkomen:

- "Van de elektronenbuis tot de neuromorfe computerchip" door confrater Hugo De Man
- "Electrifying biotechnology" door Korneel Rabaey, laureaat KTW 2016
- "Optische chips voor slimme sensoren en hoge bandbreedte optische communicatie" door Gunther Roelkens, laureaat KTW 2018

Op 13 maart 2019 vergaderden de KTW en de KNW tezamen in de Plantentuin te Meise. Steven Dessen, directeur van de Plantentuin, gaf een presentatie van zijn instelling en leidde ons rond in de coulissen van de Plantentuin.

In de gezamenlijke vergadering van de vier Klassen op 24 mei 2019 sprak prof. Alexander D'Hooghe, buitenlands lid KTW en intendant Overkapping Antwerpse Ring, over 'Een ruimtelijk ontwerp als een sociaal contract.'

Op internationaal vlak was de KTW actief betrokken bij initiatieven van internationale koepels van ingenieursacademiën.

CAETS is de International Council of Academies of Engineering and Technological Sciences Confrater Achiel Van Cauwenberghe en confrater Paul Verstraeten vertegenwoordigen de KVAB. In 2019 organiseerde CAETS op 25-28 juni 2019 in

samenwerking met de IVA (Ingenieurs Wetenschaps Academie, Zweden) een congres met als thema "Engineering a better world for the next 100 years". Achiël Van Cauwenberghe woonde dit congres bij, alsook confrater Rik Van Brussel (ipv Paul Verstraeten). Confrater Van Brussel is tevens lid van IVA..

Eurocase is de European Council of Academies of Applied Sciences, Technologies and Engineering. Confrater Joos Vandewalle is de vertegenwoordiger van de KVAB. Sinds 2018 is de KVAB opnieuw lid, en wordt alternerend met ARB vertegenwoordigd in de board. De Board meeting en de jaarlijkse conferentie vonden plaats op 20-21-22 oktober 2019 in Oslo. Het thema van de conferentie was "The Future of Work: The Content of Jobs". Confrater Rik Van Brussel was uitgenodigd als spreker en heeft tevens confrater Joos Vandewalle vervangen als vertegenwoordiger in de Board.

Het Europese EASAC is een unie van ingenieursacademiën die advies formuleert voor de Europese beleidsmakers. Confrater Jan Kretzschmar is lid van de EASAC-werkgroep energie die tweemaal per jaar plenair vergadert. Deze werkgroep publiceerde in 2019 een rapport 'Decarbonization of transport: options and challenges'. Het energiepanel heeft op 9 oktober 2019 vergaderd in Brussel over "Decarbonisation of heating and cooling." Daarna staan nog thema's gepland als: synthetische brandstoffen, decarbonisation of air water and rail traffic, nuclear fission and fusion.

Op Belgisch niveau zetelen vertegenwoordigers van de KTW (KVAB) en van de CTS (Classe Technologie et Société) van de ARB (Académie Royale de Belgique) in BACAS, de Belgian Academy Council of Applied Sciences. BACAS vergadert tweemaal per jaar, waarbij informatie wordt uitgewisseld over activiteiten van de beide Klassen en tevens overleg gepleegd over de gezamenlijke internationale vertegenwoordigingen.

Op voorstel van de Laureatencommissie verkoos de KTW in 2019 prof. dr. Steven Latré als laureaat van de Klasse. Steven Latré is hoofddocent aan de UAntwerpen, en hoofd IDLab Antwerp research groep, IMEC. Zijn onderzoek situeert zich op het kruispunt van artificiële intelligentie (AI) en draadloze netwerken.

latré

Na advies van de kandidaturencommissie en op voordracht van de KTW, stelde de Raad van Bestuur van de KVAB dit jaar twee nieuwe gewone leden en één buitenlands lid aan: Patrick Maselis, Michiel Steyaert en Janusz Kacprzyk.

Confraters Jacques Willems en Achiël Van Cauwenberghe werden op hun vraag en op voordracht van de KTW tot erelid benoemd.

In 2019 is de werkgroep Optimalisering Werking Kandidaturencommissie gestart en vier maal samen gekomen.

De opdracht van de werkgroep is te reflecteren over mogelijke verbeteringen in de werkwijze en procedure. De werkgroep is van oordeel dat de Richtlijnen best niet te veel gewijzigd worden, maar dat er toch een aantal zaken zijn die meer duidelijk

moeten geformuleerd worden. De werkgroep werkt aan een referentiekader voor de profielen, een overzicht van de aanwezige en ontbrekende expertises, en de rol van de Kandidaturencommissie conform de Statuten en Huishoudelijk Reglement van de KVAB.

Het bestuur van de KTW blijft vanaf 1 januari 2020 als volgt samengesteld:

- Bestuurder: Elisabeth Monard
- Onderbestuurder: Guido Beazar
- Vertegenwoordiger in de raad van bestuur van de KVAB: Hilde Heynen
- Uittredend bestuurder: Paul Verstraeten

Elisabeth Monard

## Mededelingen in de Klassen

### *Klasse van de Natuurwetenschappen*

De volgende lezingen werden gehouden:

- 16 januari: Christoffel Waelkens: Hoge-precisie sterrenkunde.
- 13 maart: Steven Dessein: Voorstelling van de Plantentuin.
- 8 mei: Monica Höfte: Plant-pathogene micro-organismen.
- 12 juni: Frank Verstraete: Kwantumfysica in de 21ste eeuw.
- 11 september: Tom Van Doorselaere: Verhitting van de zonnecorona door golven.
- 13 november: Manuel Sintubin: De klimaatkwestie door de ogen van een geoloog.

### *Klasse van de Menswetenschappen*

De volgende lezingen werden gehouden:

- 19 januari: Kristoffel Demoen: Tragische macht. Leaders en hun dilemma's in twee toneelstukken van Sophokles.
- 16 februari: Bea Maes: Mensen met ernstig meervoudige beperkingen: een bijzondere doelgroep.
- 16 maart: Mieke Van Houtte: Hoog mikken en dan zakken. De gevolgen van een hiërarchisch onderwijssysteem.
- 18 mei: Caroline Masquiller: HIV/AIDS competent huishouden: de intermediaire rol van het huishouden bij 'community-based' zorg voor personen die leven met HIV/AIDS in Zuid-Afrika.
- 15 juni: Luc Duerloo: The World's Local Ruler: Een andere ontknoping voor de Opstand in de Nederlanden.
- 21 september: Hubert J. M. Hermans: Het spanningsveld tussen fragmentatie en ordening in onze innerlijke wereld: Expositie van de Dialogical Self Theory.
- 21 september: Wim Vandenbussche: 'Taalbeleid in academia, tussen droom en daad.
- 19 oktober: Willy van Eeckhoutte: Alles ist Wechselwirkung - Hoe werknemers zelfstandigen kunnen worden (en omgekeerd).

## **Klasse van de Kunsten**

De volgende lezingen werden gehouden:

- 20 februari: Katelijne de Corte: De rol van de Jonge Academie en mijn 'artist led' organisation platvorm.
- 20 maart: Johan Wagemans: Zien en gezien worden. Waarom visuele waarneming en visuele kunst hand-in-hand gaan.
- 15 mei: Chris Dercon: Is er een toekomst voor het museum? Mijn reis door de wereld van Kunstinstellingen: van New York, over Rotterdam, München, London, Berlijn naar Paris.
- 19 juni: Hilde Heynen: Sibyl Moholy-Nagy. Historiografische kwesties bij het schrijven van een intellectuele biografie.
- 18 september: Leen Huet: Pieter Breugel en het werk van de biograaf.
- 16 oktober: Maximiliaan Martens: Over het concept van de Van Eycktentoonstelling: Optische revolutie.
- 20 november: Paul Vandenbroeck: De genese van de esthetische vorm: psychocorporele processen.

## **Klasse van de Technische Wetenschappen**

De volgende lezingen werden gehouden:

- 17 januari: Hugo De Man: Van de elektronenbuis tot de neuromorfe computerchip.
- 16 mei: Korneel Rabaey: Electrifying biotechnology.
- 24 mei: Alexander D'Hooghe: Een ruimtelijk ontwerp als een sociaal contract.
- 17 september: Gunther Roelkens: Optische chips voor slimme sensoren en hoge bandbreedte optische communicatie.
- 21 november: Rik Van de Walle: De universiteit Gent anno 2019.

## *Klassenoverschrijdende vergaderingen*

De introductie van de leden aan de buitenwereld en hun installatie in de Klassen verliep gelijkaardig aan die in de voorbijaande jaren. De nieuwe leden worden tijdens de Openbare Algemene Vergadering, doorgaans de Openbare Vergadering genoemd, publiek voorgesteld en in de eerste klassenvergadering(en) van het jaar daaropvolgend vindt hun inauguratie in de Klasse plaats. Tijdens de Openbare Vergadering werden de verschillende prijzen uitgereikt, waaronder de Gouden Penning, en gaf de vast secretaris een overzicht van de belangrijkste activiteiten in 2019.

In 2019 werden vier Klassen- en/of academie-overschrijdende vergaderingen georganiseerd:

- Naar goede gewoonte vond de septembervergadering van de Klasse van de Menswetenschappen plaats in samenwerking met de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde KANTL. In 2019 vond deze plaats in Gent. Namens de KVAB sprak Hubert J.M. Hermans, buitenlands lid KMW en em. hoogleraar aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, over 'Het spanningsveld tussen fragmentatie en ordening in onze innerlijke wereld: Expositie van de Dialogical Self Theory'.
- Op 24 april vond de jaarlijkse gezamenlijke vergadering van de vier Klassen plaats op uitnodiging van de Klasse van de Technische Wetenschappen waarin een lezing werd gehouden door Alexander D'Hooghe, buitenlands lid, over 'Een ruimtelijk ontwerp als een sociaal contract.'. Ben O'Loughlin, Denker in de Denkerscyclus 'Democracy and Disinformation' gaf een update over de voorbije fact finding sessies. De vast secretaris gaf een toelichting bij de jaarrekening 2018, de begroting 2019 en de financiële toestand van de KVAB.
- In mei hielden de vier Klassen samen hun lentevergadering in het AfricaMuseum van Tervuren. Er werden lezingen gehouden door Guido Gryseels, algemeen directeur AfricaMuseum, over het renovatieproject; Robin Engels over "Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (Charles Girault, 1904-1910), restauratie van een monument met een beladen geschiedenis; Tine Huyse over "Het biodiversiteitsonderzoek van het AfricaMuseum". In de namiddag stond een bezoek aan het museum op het programma.
- Naar aanleiding van de gezamenlijke vergadering van de Klassen Natuurwetenschappen en Technische wetenschappen in maart werd een bezoek georganiseerd aan de Plantentuin van Meise. Directeur Steven Dessein gaf er een korte voorstelling.

## Huldiging jarige leden

Bij beslissing van het Bureau op de vergadering van woensdag 6 februari 2002, worden de laudatio's van de 75-jarigen integraal opgenomen in het jaarboek, met een foto. De viering van de andere jubilarissen wordt gewoon vermeld.

### Klasse van de Natuurwetenschappen

De volgende leden worden voor hun verjaardag geëerd: de Joseph Thas (75), Rennaat Gijbels (80), Lieven Vanhecke (80), Frans De Schryver (80), Dirk Thys van den Audenaerde (85) en Paul Smeyers (85).

Alle huldigingen vonden plaats tijdens de novembervergadering van 2019.

Huldiging voor de heer **Joseph THAS**:



Nu Jef Thas 75 jaar is geworden, hebben we een periode van 55 jaar eindige meetkunde beëindigd. Inderdaad, op 21-jarige leeftijd had Jef, die net zijn licentiaatsdiploma had behaald, al een aantal open problemen opgelost in verband met k-bogen in eindige projectieve ruimtes, gesteld door Beniamino Segre. Dit was niet alleen het begin van een zeer succesvolle carrière, maar ook het begin van een gouden 50 jaar voor de eindige meetkunde. Jef was in die periode onbetwist de leidende figuur. Hij loste enkele van de grote open problemen op met elegante en verrassende argumenten. We geven drie sprekende voorbeelden. Het eerste is de karakterisering van eindige inversieve vlakken van oneven orde aan de hand van één afgeleid affien vlak dat desarguesiaans is. Het tweede is de klassering van alle floks van ovoïdes en hyperbolische kwadrieken in eindige projectieve ruimtes van even orde; het moeilijke geval van oneven orde werd opgelost door Jef, samen met zijn Italiaanse collega's en vrienden Laura Bader en Guglielmo Lunardon. Het derde is de karakterisering van Hermitische krommen in een eindig desarguesiaans projectief vlak als de enige unitalen waarvoor de verzameling voetpunten van de raaklijnen uit een willekeurig punt buiten de kromme, collineair zijn.

Jef is natuurlijk ook bovenal bekend om het ontwikkelen van de theorie van de eindige veralgemeende vierhoeken, samen met zijn vriend Stan Payne. Deze theorie is ver boven het oorspronkelijk doel van Jacques Tits uitgegroeid tot een onmisbaar instrument in alle facetten van de eindige meetkunde. Jef Thas bewees de meest fantastische resultaten. Zo ontdekte hij de magische relatie tussen elatie veralgemeende vierhoeken, projectieve vlakken en floks van kwadratische kegels. Dit

en andere hersenspinsels van Jef gaven de eindige meetkunde keer op keer een geweldige boost.

Het is onmogelijk om alle prestaties van Jef Thas op te sommen. Het mag duidelijk zijn dat het succes van de eindige meetkunde voor een groot deel te danken is aan Jef. Omgekeerd is het succes van Jef te danken aan het bestaan van de eindige meetkunde. Vijfenvijftig jaar lang was eindige meetkunde een synoniem van 'Jef Thas'. Er ging geen conferentie over dat onderwerp voorbij zonder de aanwezigheid van Jef en zonder dat hij een nieuw spectaculair resultaat in de eindige meetkunde aankondigde. Hij schreef in die periode meer dan 260 onderzoeksartikelen, waarvan 100 als enige auteur, en verschillende boeken; allemaal aanzienlijke standaardreferenties!

De professionele carrière van Jef was meer dan alleen onderzoek. Elf jaar lang was hij voorzitter van de vakgroep Wiskunde van de Universiteit Gent. Hij leidde de vakgroep met zorg en begrip. Voordien was hij voorzitter van zijn eigen 'Seminarie voor eindige meetkunde en combinatoriek'. Opvallend was dat hij op 25-jarige leeftijd reeds professor werd, op dat moment moest hij nog steeds zijn militaire dienstplicht vervullen! Hij was een zeer gerespecteerd faculteitslid aan de UGent en maakte deel uit van bijna elke commissie die belangrijke beslissingen moest nemen.

Voor veel van zijn UGent-collega's zou er geen professionele carrière zijn geweest als Jef er niet was geweest, of als hij zijn onvoorwaardelijke steun niet had gegeven. In de woorden van Hendrik Van Maldeghem: "Door zijn meest frequente co-auteur te zijn, probeerde ik gedeeltelijk terug te betalen wat hij me gaf, maar het maakt me vooral trots dat de waardering beide kanten opgaat!".

Jef is een vriend voor iedereen die hij ontmoet en heeft in al die jaren een ongelooflijk grote vriendenkring opgebouwd. Ernie Shult, een gerenommeerde groep-theoreticus werd één van Jef's meest frequente co-auteurs, en één van zijn beste vrienden. Ernie stierf in juli 2015, kort na de viering van Jef's 70ste verjaardag. Andere dierbare families zijn de Bruen's in Canada, de Payne's in Amerika, en de Hirschfeld's in Engeland. De ware verhalen over gevaarlijke boottochten samen met de Bruen's tijdens wilde stormen in Canada zijn bekend tot ver buiten de eindige meetkunde. Er was ook een intense samenwerking met de Italiaanse school, geleid door Guglielmo Lunardon van Napels, en met de Brusselse school van Francis Buekenhout, waarmee Jef talloze seminars organiseerde, met vele internationaal gerenommeerde sprekers. Maar ook met vele koffies en versnaperingen achteraf, en vooral een ontspannende en gezellige babbel met Jef. Een grote wiskundige en een grootmoedige vriend.

Christoffel Waelkens

## Klasse van de Menswetenschappen

De volgende leden worden voor hun verjaardag geëerd: de heren Hubert Bocken (75), Carlos Steel (75), Ludo Simons (80), Dirk Van der Cruysse (80), Albert Derolez (85), Walter Prevenier (85) en Herman Van der Haegen (90).

Alle huldigingen vonden plaats tijdens de novembervergadering van 2019.

Huldiging voor de heer **Hubert BOCKEN**:



Het is voor mij een hele eer de laudatio voor professor Bocken te mogen uitspreken naar aanleiding van zijn 75ste verjaardag, maar toch is dit voor mij ook een moeilijke opdracht en dit om diverse redenen. Vooreerst is het zo dat ik zelf niet hou van georganiseerde geïnstitutionaliseerde ceremoniële eerbetuigingen (uitgezonderd wanneer deze terug te vinden zijn in geïllustreerde boeken van 17e of 18e eeuw...) en zelf wordt ik niet gaarne aan verjaardagen herinnerd, maar ik kon natuurlijk moeilijk, om die redenen, het vriendelijk en sympathiek verzoek van onze bestuurder, om de laudatio voor confrater Bocken uit te spreken, zomaar naast me neerleggen. Maar er is vooral nog een andere reden die mij sterk deed en zelfs nu nog doet aarzelen. Professor Bocken is niet alleen een eminente confrater en collega, maar Hubert is vooral ook een heel goede vriend en die lange hechte vriendschap, waarin ik natuurlijk evenzeer Claire wens te betrekken, heeft zelfs tot gevolg gehad dat jaarlijks -en dat meer dan 30 jaar (wat toch uitzonderlijk lang is in een mensenleven)- de familie Bocken samen met de familie Maresceau op vakantie is gegaan. Dit kan wellicht in aanmerking komen voor opname in het Guinness Book of Records, maar zoiets laat -hoe kan het anders?- ook diepe emotionele sporen achter die niet noodzakelijk het beste vertrekpunt zijn voor het uitspreken van een laudatio op een vergadering van een klasse van de Academie.

Het ligt echt niet in mijn bedoeling dat ik mijn laudatio stoffeer met tal van pittige anekdotes uit onze gemeenschappelijke reiservaringen. Dit zou natuurlijk gemakkelijk hebben gekund maar hierover wil ik alleen kwijt dat Hubert, -hoe moet ik het zeggen?- op een zeer natuurlijke en ongedwongen wijze, en ook heel terecht, het "leiderschap" van het gezelschap waarnam en dit op twee zeer strategische aspecten van deze reizen. Van in den beginne demonstreerde Hubert een enorme gedrevenheid in het organiseren van complexe verblijven in alle uithoeken van het Europese continent, zelfs voor dat het internet tijdperk tot volle ontplooiing kwam. Zoiets werd door het gehele gezelschap steeds zeer sterk gewaardeerd maar een nog imposantere indruk maakte hij bij ons in de keuken. Daar was hij gewoon de facto heer en meester en de andere leden van het gezelschap speelden alleen maar wat figurantenrollen, die ik hier niet wens te preciseren, en schoten vooral in actie wanneer het moment van het afruimen was aangebroken.

Mijnheer de Bestuurder, ik heb in de statuten van de KVAB geen bepaling gevonden over mogelijke onverenigbaarheden bij een door de Academie georganiseerde laudatio, zoals bijvoorbeeld verwantschap of nauwe vriendschap, tussen degene die de laudatio uitspreekt en de gelauwerde. Op het eerste gezicht, is er dan ook juridisch geen beletsel dat ik de laudatio verzorg maar de vraag kan natuurlijk worden gesteld of, in de gegeven omstandigheden, een laudatio wel voldoende objectief kan zijn. Ik ga nu niet proberen op deze moeilijke ethische kwestie een antwoord te geven en, bovendien, wat het antwoord ook moge zijn, een laudatio blijft een laudatio en heeft uiteindelijk de bedoeling de prestaties en verdienstelijkheid van iemand te prijzen. Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal omschrijft "laudatio" dan ook terecht kortweg als "een lofprijzing".

Dames en heren, ik heb dus, en ik hoop met uw goedvinden, mijn scrupules opzij gezet en zal, in het verder verloop van mijn laudatio, de woorden "confrater", "collega", "professor" en "Hubert" mooi door elkaar gebruiken.

Confrater Bocken werd in Gent geboren en volgde de Latijn-wiskundige humaniora aan het St-Lievenscollege te Gent. Hij vond deze opleiding boeiend, maar in zijn studierichting was geen Grieks opgenomen en "oude humaniora" was toen, voor studies in de rechten, een conditio sine qua non. Daarom besliste Hubert je moet het maar doen!- om, met wat begeleiding maar toch grotendeels op zijn eentje, een aanvullend examen Grieks voor de Centrale Examencommissie af te leggen om de studies in de rechten te kunnen aanvatten. Dit, op het eerste gezicht, klein detail tekent al, op jonge leeftijd, de sterke persoonlijkheid van onze confrater: zijn vastberadenheid, zijn doorzettingsvermogen, zijn competentie en zeker ook zijn onvermoeibare inzet om een gestelde doelstelling te bereiken. Voeg daar nog die ongedwongen, rustige en natuurlijke "leadership" kwaliteiten aan toe, waarover ik het zo-even heb gehad, en dit zijn, in mijn ogen, dé karakteristieken die tot op de dag van vandaag Hubert kenmerken. Ik ben er zeker van dat ook vele leden van de Academie deze eigenschappen bij onze confrater hebben kunnen vaststellen.

Na zijn uitstekende studies aan de Rechtsfaculteit van de Universiteit Gent behaalde Hubert het fameuze Frank Boas Scholarship dat hem toeliet verder te studeren aan Harvard Law School. Voor zijn vertrek naar Harvard stapte hij nog in het huwelijksbootje met zijn geliefde Claire en samen vertrokken ze voor één jaar naar de United States of America. Het werd een lange huwelijksreis, gecombineerd met schitterende studies in Harvard, waarna de Bocken's naar Gent terugkwamen. Hubert werd gedurende een aantal jaren medewerker op het beroemde advocatenkantoor Cleary, Gottlieb, Steen & Hamilton in Brussel, maar, naast deze unieke praktijkervaring, zou, gelukkig voor ons, bij hem toch ook snel de wetenschappelijke en academische belangstelling de bovenhand krijgen en werd Hubert voltijds assistent bij professor Limpens aan de faculteit rechten van de Universiteit Gent. In die periode bereidde hij, onder de leiding van confrater Limpens, een proefschrift voor over "Het aansprakelijkheidsrecht als sanctie tegen de verstoring van het leefmilieu" dat in 1978 werd verdedigd en waardoor hij Geaggregeerde voor het hoger onderwijs werd. Met dit proefschrift werd collega Bocken een echte pionier in het milieurecht en in het

bijzonder in het milieuaansprakelijkheidsrecht. Experts in het vakgebied wijzen erop dat de belangrijkste juridische suggesties die Bocken in zijn proefschrift heeft gedaan inzake verstoring van het leefmilieu en de mogelijke reactie hierop, in de wetgeving en praktijk nadien in zeer grote mate werden gerealiseerd.

Professor Bocken zou tot op vandaag het aansprakelijkheidsrecht, dat overigens ook heel wat belangrijke uitlopers heeft in het publiek recht, sterk blijven koesteren. Ik wil er in dit verband op wijzen dat de vandaag gelauwerde, als co-voorzitter van de Commissie tot Hervorming van het Belgisch Aansprakelijkheidsrecht, ingesteld door Minister van Justitie Geens, belast is geweest met het uitwerken van het Voorontwerp tot hervorming van de aansprakelijkheidswetgeving. De werkgroep, waarin hij een zeer prominente rol heeft gespeeld, heeft onlangs, haar werkzaamheden kunnen afsluiten met haar eindrapport en ingewijden weten dat dit een hele krachttoer was. In de vergadering van onze klasse, vorige maand, hebben we kunnen vaststellen dat het langverwachte verslag inmiddels is gepubliceerd. Het is een grote eer voor onze klasse, dat een van haar leden aan de totstandkoming van dit belangrijk juridisch werkstuk zulke essentiële bijdrage heeft kunnen leveren.

Maar, beste collega's en vrienden, ik moet trachten de chronologie van de biografie verder te respecteren en ik moet bekennen dat ik me misschien te snel en te gemakkelijk door externe factoren laat afleiden. Ik wil terugkeren naar het wetenschappelijke succes van het proefschrift van Hubert. Dit had immers tot gevolg dat voor hem al gauw de weg naar het docentschap aan de Universiteit Gent openlag waar hij werd belast met diverse leeropdrachten in het privaatrecht, met sterke nadruk op verbintenissenrecht en aansprakelijkheidsrecht. Op de faculteit rechten zou confrater Bocken hoogleraar en nadien gewoon hoogleraar worden. Het aantal studenten dat in Gent bij hem college heeft gelopen is gewoon niet te overzien en moet zeker enkele tienduizenden zijn geweest. Daarnaast heeft professor Bocken ook op tal van universiteiten, in het binnen- en buitenland, gastcolleges en voordrachten gegeven. Wees gerust, ik ga u een lange opsomming besparen.

Met zijn vele onderzoeksprojecten en publicaties over verbintenissenrecht, aansprakelijkheidsrecht, milieurecht en rechtsvergelijking heeft professor Bocken niet alleen een grote invloed gehad op de ontwikkeling van de rechtsleer maar heeft hij ook zijn stempel gezet op het beleid in deze gebieden.

Op de faculteit en universiteit vervulde collega Bocken belangrijke bestuursfuncties. Hij was jarenlang voorzitter van de vakgroep Burgerlijk Recht en voorzitter van het Centrum voor milieurecht dat hij had opgericht. Hij is ook decaan van de faculteit rechten geweest en hij was sterk betrokken bij de internationalisering van faculteit en in het bijzonder bij de uitbouw van de Engelstalige LLM. Hij lag aan de basis van tal van contacten met buitenlandse universiteiten in China, de Verenigde Staten, Australië, en nog in tal van andere landen.

Over al deze academische aangelegenheden zou ik u natuurlijk meer details kunnen en willen geven want die zijn in één woord "indrukwekkend", maar toch zal ik dit hier

niet doen omdat ik, nog iets zou willen zeggen over de wel heel speciale plaats en rol van confrater Bocken op onze Academie.

Professor Bocken werd lid van de Academie in 1994; hij werd onderbestuurder van onze Klasse in 2011, bestuurder in 2013 en hij is lid van de Raad van Bestuur van de Academie.

In 2015 werd hij ondervoorzitter van de Academie. Na de onverwachte ontslagname van de voorzitter van de Academie, zou hij in hetzelfde jaar tot voorzitter van onze Academie worden verkozen voor de periode tot eind 2016.

Sta me toe heel kort de ingewikkelde context te schetsen waarin confrater Bocken deze en tal van andere belangrijke beleidsfuncties in en voor de Academie heeft vervuld.

In 2011 werd een door de bevoegde minister besteld evaluatierapport over de werking van de Academie bekendgemaakt. Dit verslag bevatte onder meer kritische bedenkingen over de organisatorische gang van zaken op de Academie. De Academie werd verweten geen degelijk beleidsplan te hebben maar ook op nog andere punten kwam kritiek op haar werking. Het volgende jaar, in 2012, moest met de overheid een convenant worden onderhandeld voor de periode 2013-2017, waarin engagementen moesten worden genomen die de werking van de Academie zouden verbeteren en efficiënter maken.

Het is een publiek geheim dat confrater Bocken bij de uitvoering van het convenant een cruciale rol heeft gespeeld. Hij was de juiste man op de juiste plaats: hij was goed vertrouwd met het reilen en zeilen van de Academie, hij wist waar de pijnpunten lagen en hij was er zich ook goed van bewust dat een aantal hervormingen absoluut noodzakelijk waren om de continuïteit van de Academie verder te kunnen verzekeren. Bovendien kon hij, als uitstekend jurist en gedreven diplomaat, in het belang van de Academie, de meest adequate juridische structuur voor de geplande hervormingen op het terrein helpen uitwerken. Hij zou dit met volle overgave doen, samen met confrater Dumortier, die ondertussen Algemeen Beheerder was geworden en andere leden van de Academie, in het bijzonder Jacques Willems van de Klasse van de Toegepaste Wetenschappen en Irina Veretennicoff van de Klasse van de Natuurwetenschappen.

Belangrijke initiatieven met het oog op het bevorderen van de visibiliteit van de Academie zagen het licht en in vele ervan speelde confrater Bocken, samen uiteraard met andere leden van de Academie, een voorname rol. Ik vermeld in dit verband onder meer het Denkersprogramma, waarvan hij als bestuurder van onze klasse samen met confrater Konings de eerste cyclus organiseerde. Ook het tot stand komen van een nieuw publicatiebeleid was een van zijn doelstellingen. Zo was hij van nabij betrokken bij het negotiëren van een contract met de Uitgeverij Peeters. Voorts besteedde hij veel aandacht aan het concept en de vormgeving van de reeks "Standpunten".

In 2014 nam Confrater Bocken het voortouw in het opstellen van nieuwe Statuten en het Huishoudelijk Reglement. De nieuwe statuten gaven de Academie een structuur die haar moest toelaten om sneller in te spelen op nieuwe uitdagingen zowel van inhoudelijke als institutionele aard.

Als voorzitter van de Academie werkte hij natuurlijk actief mee aan de voorbereiding van het nieuwe convenant, dat in 2018 in werking zou treden.

Het mag ook worden vermeld dat Confrater Bocken op de Academie herhaaldelijk werd ingeschakeld bij concrete problemen van juridische aard. Dit was met name het geval wanneer op een bepaald moment specifieke vragen aan de orde kwamen omtrent het juridisch statuut van de KVAB zelf. Ik vermeld nog even tussendoor dat in 2017 Hubert zich voor de Academie heel intensief heeft ingezet bij de verkoop van het Beltenbos, aangezien bij die transactie ook een aantal juridische addertjes de kop hadden opgestoken.

Confrater Bocken speelt ook een voorname rol in de ontwikkeling van de internationale contacten van onze Academie, in het bijzonder via ALLEA, dit is de Europese Federatie van Academies of Sciences and Humanities, die meer dan 50 academies uit een 40-tal landen vertegenwoordigt. In 2016 werd confrater Bocken vertegenwoordiger van de KVAB in de raad van bestuur van ALLEA; inmiddels is hij ondervoorzitter van ALLEA geworden. Hij lag aan de basis van het samenwerkingsakkoord tussen onze Academie en de Royal Society of Edinburgh en hij was ook een van de initiatiefnemers en organisatoren van het belangrijke symposium over genome editing dat KVAB en ALLEA hier vorige week samen organiseerden.

Beste collega's, dames en heren, de tijd is gekomen om te besluiten. Ik heb in mijn laudatio gewezen op de unieke menselijke en academische kwaliteiten van confrater Bocken en ik heb eveneens sterk de nadruk willen leggen op de kolossale inzet van Hubert in de uitbouw van een stabiele en toekomstgerichte beleidsstructuur van onze Academie. Sinds Hubert op emeritaat is –en dat is ondertussen nu ook al 10 jaar heb ik Claire zo vaak horen zeggen dat Hubert in Brussel was ("Brussel" betekende in feite "op de Academie") of thuis aan het werken was voor de Academie. Gelukkig stond Hubert op de Academie niet alleen en vond hij confraters en staff om het beleid in goede banen te helpen leiden; thuis mocht hij steeds op sterke sympathie van Claire rekenen.

Mijnheer de Bestuurder, het is een feit dat Hubert er altijd was, ook in periodes van ernstige turbulentie op de Academie. Hubert, we blijven je voor dit alles altijd dankbaar en wat kan ik anders zeggen dan "Ad multos annos"!

Marc Maresceau

#### Huldiging voor de heer **Carlos STEEL**:



Confrater Carlos Steel wordt dit jaar niet alleen 75, hij is ook sinds 1989, dus al dertig jaar lang, lid van de KVAB. Zijn wetenschappelijk onderzoek betreft in het bijzonder een domein in de geschiedenis van de filosofie dat lang ondergewaardeerd werd, de laatantieke periode (3e – 6e eeuw na Chr.) waarin het Neoplatonisme de dominerende filosofie was en die de overgang van de antieke naar de middeleeuwse wijsbegeerte bepaalde. De middeleeuwse Aristoteles-receptie (via Latijnse vertalingen uit het Grieks en het Arabisch) steunt op deze laatantieke, neoplatoonse interpretatie van Aristoteles. En het is ook deze Aristoteles, gelezen samen met de grote Commentaren uit de late Oudheid, die een cruciale rol speelde in het denken van de vroegmoderne tijd.

Carlos Steel heeft met diverse projecten, onderzoekprogramma's en talloze publicaties deze periode van de antieke filosofie als een volwaardig studiedomein op de kaart gezet. Dat heeft geleid tot een nieuwe belangstelling voor het neoplatonisme en een herwaardering van de invloed ervan op de ontwikkeling van de middeleeuwse wijsbegeerte. Tot een veertigtal jaar geleden werden filosofen uit deze periode opzijgezet als onbelangrijke epigonen, die geen originele bijdrage leverden. Mede dankzij Carlos Steel en zijn medewerkers is die visie veranderd en is het Leuvense De Wulf Mansion-centrum voor antieke en middeleeuwse filosofie uitgegroeid tot het wereldwijd referentiepunt voor de studie van het neoplatonisme. Trouwens, onder leiding van Carlos, is het ook het centrum van de "Aristoteles Latinus", een internationaal project van de Union Académique internationale, dat de uitgave beoogt van alle middeleeuwse Latijnse vertalingen van Aristoteles.

Zijn doctoraal proefschrift "The Changing Self", bekroond en uitgegeven door deze Academie (1978), handelt over de studie van de ziel in het late Neoplatonisme. Dit onderwerp maakte hem vertrouwd met de filosofie van Proclus, die de leiding had van de Platoonse Academie in Athene in de 5de eeuw. Proclus is vooral bekend om zijn systematische uiteenzetting (more geometrico !) van de principes van het Neoplatonisme (de zgn. Elementatio theologica) en zijn filosofische verdediging van een Platoonse pagane theologie in een periode waarin het Christendom de dominerende wereldbeschouwing was. Proclus zou in de verdere onderzoekscarrière van Carlos Steel de hoofdrol spelen, naast andere auteurs, zoals Thomas van Aquino, Albertus Magnus, Johannes Scotus Eriugena. Vanaf de late jaren '80 van de vorige eeuw werkte Carlos aan de kritische editie van Proclus' commentaar op de Parmenides van Plato. De Parmenides was voor de neoplatonici dé basistekst betreffende Plato's theologie: het werk bij uitstek waarin Plato een inzicht biedt in de manier waarop vanuit het Ene als principe alle niveaus van de werkelijkheid voortkomen. Proclus besteedt in zijn commentaar ruime aandacht aan de interpretaties van zijn voorgangers waardoor deze tekst een belangrijke brontekst

wordt voor de Platonische traditie sinds de 2de eeuw, die slechts fragmentarisch overgeleverd is. Dankzij de Latijnse vertaling van Willem van Moerbeke - waarvan Carlos Steel eveneens de kritische tekstuitgave bracht - speelde deze commentaar ook een belangrijke rol in het middeleeuwse denken: zo is Nicolaus Cusanus' negatieve theologie zonder twijfel door Proclus beïnvloed. Aan de publicatie van de commentaar van Proclus op de Parmenides gingen maar liefst 25 jaren intense studie vooraf; tot in 2007, 2008 en 2009, kort vóór het emeritaat van Carlos Steel, de zeven bewaarde boeken van het werk in drie volumes verschenen, in de befaamde reeks Oxford Classical Texts. Tot de jaren '80 was de studie van het neoplatonisme vooral een Franse aangelegenheid, met uitlopers naar het Duitse en Italiaanse taalgebied. De wetenschappelijke activiteiten van Steel en zijn onderzoeksgroep in Leuven hebben het studiegebied internationaal verruimd en bruggen geslagen tussen de Franstalige en de Engelstalige onderzoekstradities.

De academische interesse van Carlos Steel is te omvattend om in één vak onder te brengen. Interdisciplinariteit is altijd een must in de filosofie, maar bij Carlos is die toch onovertroffen. Zijn belangstelling voor de antieke filosofie (naast een autoriteit in het Neoplatonisme was hij ook organisator van het Symposium Aristotelicum over de *Metafysica*) wordt aangevuld door een diepgaande kennis van Thomas van Aquino en van de scholastieke traditie. Naast het project "Aristoteles Latinus" waarvan hij directeur is, is hij betrokken bij de uitgave van het werk van Albertus Magnus, Averroes, Eriugena en bij de uitgaves van Byzantijnse auteurs, zoals Maximus Confessor. In recente jaren heeft hij ook baanbrekend onderzoek gedaan naar de receptie van Ptolemaeus' *Tetrabiblos* in de middeleeuwse en vroegmoderne tijd, wat tot nieuwe inzichten leidde omtrent de nauwe samenhang tussen astrologie en filosofie. Zo publiceerde hij in 2018 de *Nativitas* van Henricus Bate van Mechelen (1281), een uitvoerige astrologische autobiografie die een fascinerend inzicht geeft in de persoonlijkheid van een middeleeuwse filosoof. Zijn hele loopbaan door is hij zowel Antieke als Middeleeuwse wijsbegeerte blijven combineren, zowel in zijn onderzoek als in zijn onderwijs. Maar meer nog: naast een nauwgezette filoloog (evenzeer in het Grieks als in het Latijn) en historicus is hij een rasechte filosoof die ook in discussie treedt met moderne filosofen als Spinoza, Kant, Nietzsche of Kierkegaard. Hij reflecteert over fundamentele kwesties, zoals de vraag naar het wezen van goed en kwaad, de samenhang tussen ethische deugden en gedragsregels, de verhouding tussen levenslot, geluk en vrijheid.

Gezien dit alles, zal het u niet verwonderen dat Carlos Steel brede internationale erkenning en lof oogstte voor zijn werk. Hij was gastprofessor aan de *École Normale Supérieure* en de *École Pratique des Hautes Etudes* in Parijs, aan de Universiteit van Beijing, en aan de universiteit van Heidelberg, hij was visiting scholar aan Wolfson College in Oxford, Erasmus-Lecturer in Harvard, en ontving de "Alexander von Humboldt"-prijs in 2009. Hij is lid van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen, van de Nordrhein-Westfälische Akademie der Wissenschaften und der Künste, en van de Pontifical Academy of St. Thomas Aquinas.

Naast de geduldige, nauwgezette academicus is Carlos Steel altijd bijzonder geïnteresseerd geweest in universitaire politiek en beleid. Hij was decaan van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte van 1991-2000. Hij toonde zich een gedreven bestuurder die efficiënt wilde werken en daarvoor soms de shortcuts van de macht niet schuwde, maar die altijd het bonum commune voor ogen hield. Tijdens zijn lange decanaat vrijwaarde hij de positie van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte als onafhankelijke faculteit binnen de Leuvense universiteit; het internationale, Engelstalige filosofieprogramma nam een hoge vlucht; de doctoraatsopleiding werd professioneel uitgebouwd; op onderzoeksgebied werd het Instituut een Institute for Advanced Studies in Philosophy dat filosofen van over de hele wereld aantrekt in heel diverse deelgebieden van de filosofie.

Carlos' werkkraft is gewoon verbijsterend. Sinds zijn emeritaat (2010) blijft hij actief als nooit tevoren met lokale en internationale projecten, lezingen, en publicaties (zoals blijkt uit zijn indrukwekkende publicatielijst over de laatste tien jaar sinds zijn emeritaat). Desondanks neemt hij altijd graag de tijd voor een babbel met medewerkers en collega's en dat niet alleen over academische kwesties. Een kamergeleerde was Carlos Steel dus beslist niet. Ik wees al op zijn bijzonder brede interesse en activiteiten zowel in onderwijs, onderzoek als beleid. Maar ook buiten de universiteit is hij van een ongelooflijke veelzijdigheid. Verschillende jaren gingen onze twee jonge gezinnen, ouders en kinderen, samen op vakantie naar het zuiden van Frankrijk. We konden nergens komen of Carlos wist alles over de geschiedenis en de cultuur van de plaats en waar je de beste en goedkoopste supermarkt kon vinden, op welk marktje in de omgeving je de heerlijkste cavaillon kon kopen, of welke route best te nemen om snel op de bestemming te geraken (zonder gps toen). Hij kookte eigenhandig de lekkerste maaltijden door een op het eerste (en zelfs tweede) gezicht chaotische combinatie van de meest verrassende ingrediënten (hij had ongetwijfeld ook een gerenommeerde sterren-chef kunnen worden). Ik prijs mezelf gelukkig hem al haast een heel leven lang als collega en goede vriend te mogen kennen.

Proficiat, Carlos!

Herman De Dijn

### **Klasse van de Kunsten**

De volgende leden worden voor hun verjaardag geëerd: de heren Hans Vlieghe (80), Bernard Huys (85) en Koenraad Tinel (85).

Alle huldigingen vonden plaats tijdens de novembervergadering van 2019.

## Klasse van de Technische Wetenschappen

De volgende leden worden voor hun verjaardag geëerd: de heren Jean-Pierre Depaemelaere (75), Hendrik Van Brussel (75), Jozef Deman (80) en Jacques Willems (80).

Alle huldigingen vonden plaats tijdens de januarivergadering van 2020.

Huldiging voor de heer **Jean-Pierre DEPAEMELAERE:**



Mevrouw de Bestuurder, waarde consores, waarde confratres, beste Jean-Pierre,

Bellegem bij Kortrijk, aan meerderen onder ons bekend omdat in dat lieflijk dorp het voortreffelijk Omer-bier gebrouwen wordt, door minderen omdat daar op 4 juli 1969 een Russische Mig-straaljager neerstortte en door weinigen omdat daar op 5 juli 1944 onze confrater Jean-Pierre Depaemelaere geboren werd. Weinig is, mij althans, over zijn Bellegemse jeugd bekend. Wel weten we dat hij op 24-jarige leeftijd aan de Rijksuniversiteit Gent met brio het diploma van Burgerlijk Werktuigkundig-Elektrotechnisch Ingenieur behaalde, met brio zeg ik, want hij werd vereerd met de prestigieuze prijs "Isabella van Portugal".

Na zijn legerdienst startte Jean-Pierre in 1969 zijn loopbaan in de textielsector, namelijk bij de "Etablissements Auguste Van Damme", een belangrijk geïntegreerd textielbedrijf in Eeklo, als technisch directeur. Lang bleef hij er niet; wellicht werd het hem spoedig duidelijk dat de textielindustrie in Vlaanderen zijn beste tijd achter zich had en in 1972 deed hij dan ook een belangrijke carrièreswitch; hij ruilde de textielwereld voor de energiediensten, als diensthoofd bij het Technisch Departement van de Distributie van het toenmalige EBES, de "Verenigde Elektriciteitsbedrijven van het Scheldeland", om na enkele jaren te promoveren tot gewesthoofd van de Distributie in Antwerpen.

So far, so good. Maar in 1983 gebeurt er iets merkwaardig. In die tijd rustte de EBES-organisatie op twee stevige poten, de Productie en de Distributie, met een lichte bovenstructuur die enkele gemeenschappelijke diensten omvatte; een soort confederalisme avant la lettre. Je was producent of distributeur en je werd verondersteld dat te blijven. Groot was dan ook de verwondering toen Jean-Pierre, toch een rasechte distributeur, benoemd werd tot directeur van de belangrijke, moderne centrale van Kallo. Sommige producenten vonden dat hun métier in zijn eer was geraakt en voorspelden grote technische problemen. Maar ervaren carrièrewatchers zagen hierin een teken dat de Algemene Directie plannen had met Jean-Pierre Depaemelaere.

Lang bleef Jean-Pierre niet in de Productie – hij leerde blijkbaar snel – en de carrièrewatchers kregen vlug gelijk; in 1985, als EBES de elektriciteitsdistributie van de Stad Gent overneemt, wordt hij benoemd tot directeur van de Distributiezone Vlaanderen en in 1988 wordt hij lid van de Algemene Directie als Directeur-Generaal Human Relations, Organisatie en Juridische Bijstand. Het was nog de tijd dat men bij EBES verondersteld werd elke job aan te kunnen, als men maar burgerlijk ingenieur was. Maar in werkelijkheid had Jean-Pierre zich terdege voorbereid op deze nieuwe uitdaging: hij had reeds het Management en het Topmanagement programma gevolgd van de Universiteit Antwerpen Management School, evenals het Master of Business Administration programma van CEDEP – het “Centre Européen d'Education Permanente” bij INSEAD in Fontainebleau. En tevens mag wel worden gezegd, denk ik, dat Jean-Pierre's liefde minder bij kilovolts, megawatts, buizen en kabels lag dan bij “People Management”, organisatie en beheer.

Maar in 1990 wordt de elektriciteitssector dooreengeschied: EBES – vooral actief in Vlaanderen –, Intercom (actief in Vlaanderen, Brussel en Wallonië) en UNERG (actief in Wallonië) fusioneren tot één enkele maatschappij, ELECTRABEL. Zoals dat gaat bij fusies, “les places sont chères” in de nieuwe Algemene Directie; Jean-Pierre wordt er Directeur-Generaal Strategie, een mooie naam voor een departement waar zowat alles terechtkomt wat moeilijk tussen de grote broers Productie en Distributie kon verdeeld worden of wat de broers elkaar niet gunden, zoals het Strategisch Plan, de Tarificatie, de Grote Industriële Klanten, het Milieu – toen een nieuwkomer –, de Innovatie en Nieuwe Toepassingen, de Public Affairs en tenslotte de Communicatie; werkelijk een strategische positie in de onderneming; Jean-Pierre wordt dan ook lid van de Raad van Bestuur.

Bij de volgende herschikking (en verjonging) van het Directieteam van ELECTRABEL in 1992 wordt Jean-Pierre Depaemelaere directeur-generaal van de Distributie voor gans België.

Maar niet voor lang; in 1994, bij de privatisering van Distrigas, wordt de in de elektriciteit gepokt en gemazelde Jean-Pierre Depaemelaere CEO en hoofd van het Directiecomité van Distrigas, op dat ogenblik een geïntegreerd gasbedrijf, actief zowel in het transport als in de handel. Het zijn turbulente tijden voor Distrigas; wanneer de liberalisering van de gasmarkt en de hieraan verbonden splitsing van Distrigas in een transportbedrijf en een handelsbedrijf zich aankondigt, keert Jean-Pierre teug naar zijn thuisbasis, ELECTRABEL op de Regentlaan, of beter nog, via de brug der zuchten naar schoonmoeder TRACTEBEL op het Troonplein; hij wordt er lid van de Algemene Directie als Directeur-generaal Human Resources van de groep en tevens General Delegate for North en Central Europe van de groep SUEZ, die intussen op het Troonplein de touwtjes in handen heeft. Van 2003 tot zijn pensioen in 2004 is hij Executive Advisor Foreign Affairs in de Algemene Directie TRACTEBEL.

Zei ik pensioen? Jean-Pierre bleef en blijft actief als bestuurder of voorzitter van meerdere maatschappijen of organisaties zoals daar zijn KBC, REAL DOLMEN, DAF

TRUCKS, van de VLAR, van de World Energy Council, het European Business Congres en ik kort de lijst drastisch in.

Jean-Pierre, je komt nu aan het einde van een indrukwekkende, gevarieerde en verdienstelijke loopbaan; ik heb je gekend als een inspirerende, optimistische, betrouwbare en welbespraakte collega; maar je was ook en je blijft een familieman, fiere grootvader van 5 kleinkinderen, die je niet kennen als CEO of General Advisor, maar als stationschef, treinconducteur en seingever van een heuse geïntegreerde en gediversifieerde spoorwegmaatschappij in de kelder van uw woning.

In elk geval, Jean-Pierre, je hebt me verteld dat je het toch wat rustiger wil gaan doen; ik hoop dat dit je zal mogelijk maken iets actiever te zijn in onze Klasse en dat we je frequenter zullen mogen begroeten in ons midden. In elk geval hartelijk proficiat.

Stan Ulens

Huldiging voor de heer **Hendrik VAN BRUSSEL**:



Hendrik Van Brussel werd geboren in Ieper op 24 oktober 1944. In 1965 behaalde hij het diploma van technisch ingenieur mechanica aan het Hoger Technisch Instituut Oostende. Vervolgens werd hij aan de KU Leuven burgerlijk ingenieur elektronica en doctor in de toegepaste wetenschappen, respectievelijk in 1968 en 1971. Zijn doctoraat legde hij af aan het Departement Werktuigkunde onder het promotorschap van Professor Jacques Péters.

Na zijn doctoraat coördineerde hij, als expert van het ABOS (Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking), de ontwikkeling van het MIDC (Metal Industries Development Centre) in Bandung, Indonesië, en was hij eveneens associate professor aan het ITB (Institut Teknologi Bandung).

In 1973 keerde hij terug naar de KU Leuven en werd er achtereenvolgens aan het Departement Werktuigkunde lector, docent en, in 1980, gewoon hoogleraar. Rik ontpopte zich al snel tot de grote bezieler – inspirator en drijvende kracht – van de Afdeling Productietechnieken, Machinebouw en Automatisering (PMA) en bouwde haar tot aan zijn emeritaat in 2010 uit tot een onderzoeksintensieve afdeling met een twaalfstal professoren, een 130-tal personeelsleden, en een internationale reputatie. Tussendoor was hij ook acht jaar voorzitter van het Departement Werktuigkunde.

Vanuit zijn opleiding had Rik een brede, interdisciplinaire kennis en interesse en die vormden de basis voor de uitbouw van het onderzoek aan de Afdeling PMA.

Gedurende zijn ganse loopbaan was hij actief in het grensgebied tussen werktuigkunde, elektronica, systeemdynamica en regeltechniek, en informatica, een gebied dat vandaag bekend staat als "mechatronica". Zijn honger naar kennis en zijn fascinatie om nieuwe kennis bij te dragen zetten hem aan om voortdurend nieuwe onderzoeksdomeinen aan te boren en te ontwikkelen.

Een kort overzicht.

Tijdens zijn doctoraat werkte Rik op de dynamische analyse en identificatie van verspaningskrachten in werktuigmachines.

Daarna was hij, samen met wijlen Prof. Snoeys en later met Prof. Paul Sas, één van de initiatoren van de onderzoeksgroep structuurdynamica die werd uitgebouwd tot een leidinggevende groep in de wereld op het gebied van experimentele structuurdynamica.

In 1974 startte hij onderzoek in robotica, een multi-disciplinair domein bij uitstek. Hij was een pionier in dit nieuw opkomende domein in België en in Europa, met tal van verwezenlijkingen op gebied van sensoren (in het bijzonder krachtsensoren en tactiele sensoren), grippers, kinematica en dynamica, simulatie, sensorgebaseerde controle en programmatie, mobiele robots, mens-robot-interactie, maar ook met praktische toepassingen en geïntegreerde oplossingen voor de industrie en de gezondheidssector. Van 2000 tot 2010 ging zijn aandacht in het bijzonder naar de ontwikkeling van componenten en systemen voor robotondersteunde chirurgie.

In het midden van de jaren '80 begon hij aan de realisatie van zijn ultieme droom: machinebouw, machinebesturing en software samenbrengen in een nieuwe discipline, de mechatronica. Hij ontwikkelde een filosofie voor het geïntegreerd ontwerp van machines en machinesystemen met hoge prestaties en, geïnspireerd door anderen die 'kathedralen' bouwen, bouwde hij aan een 'mechatronic compiler', een geïntegreerde ontwerp- en simulatie-omgeving waarin de verscheidenheid aan specificaties semi-automatisch vertaald kunnen worden in een optimaal ontwerp en waarbij de uiteindelijke prestaties van de machine reeds in simulatie geverifieerd kunnen worden.

Andere onderzoeksdomeinen volgden nog:

Computergeïntegreerde productie, waarin hij flexibiliteit en robuustheid nastreefde in complexe computergeïntegreerde productiesystemen;

Aansluitend hierbij, holonische productiesystemen, waarin hij een referentie-architectuur en ontwerpmethodologie ontwikkelde gebaseerd op multi-agents (holonen);

Micro-elektromechanische systemen (MEMS) waarin hij samen met collega Dominiek Reynaerts werkte aan een ontwerpmethodologie voor microsystemen met

innovatieve sensor- en aandrijftechnologieën en vervaardigd met micro-productietechnieken.

Ten slotte, precision engineering, waar aandrijfsystemen op basis van piëzo-elektrische technologie werden ontwikkeld voor machines met nanometerprecisie. Voor elk van deze onderzoeksdomeinen had Rik de visie, nam het initiatief, startte een groep en lanceerde een jonge collega die vandaag het werk verder zet en de groep verder uitbouwt.

Rik was zonder meer een onderwijsvernieuwer. Gebaseerd op al dit onderzoek introduceerde hij tal van nieuwe, meestal interdisciplinaire, vakken in de opleiding werktuigkunde, waaronder systeemtheorie, sensoren en meetsystemen, flexibele productiesystemen, en mechatronische aandrijfsystemen.

Zijn werk werd bekroond met vele internationale prijzen en onderscheidingen, hierbij een greep:

- als jong professor, de Taylor Medal van CIRP (de International Academy for Production Engineering, en later de R.W Taylor Research Medal van SME (Society of Manufacturing Engineers);
  - Fellow van SME en IEEE;
  - onderscheidingen in het domein van robotica: ASEA Golden Robot Award en de Joseph Engelberger Award;
  - drie eredoctoraten, waaronder één aan RWTH Aachen, de grote buur en één van de mekka's voor machinebouw en productietechnologie;
  - de prestigieuze Georg Schlesingerprijs, toegekend door de Senaat van Berlijn;
- en:
- gastprofessorschappen aan buitenlandse universiteiten en lidmaatschappen van buitenlandse academies, waaronder de National Engineering Academy in de Verenigde Staten.

Hendrik Van Brussel heeft substantieel bijgedragen tot de oprichting en de groei van enkele spin-off-bedrijven van de Afdeling PMA:

- Leuven Measurement Systems (LMS), nu Siemens PLM. Met ca. 1500 werknemers is dit bedrijf wereldleider in het domein van dynamische analyse en virtual engineering;
- Krypton, eerst overgenomen door Metris en later door Nikon Metrology, in het domein van robotmetrologie;
- twee andere spin-offs, IFA in het domein van software voor het ontwerp van assemblagesystemen en Instrumen voor de commercialisatie van een laparoscopische robot zijn niet langer actief.

Belangrijk is ook te vermelden dat Rik een cruciale rol gespeeld heeft in de oprichting van het Flanders' Mechatronic Technology Centre (FMTC). Dat was in 2003 en op initiatief van Agoria. Later werd FMTC opgenomen in het nieuwe Vlaamse strategisch onderzoekscentrum Flanders Make.

De lijst van Riks dienstverlenende activiteiten in binnen- en buitenland is indrukwekkend; opnieuw volgen hier slechts enkele voorbeelden:

- president van CIRP (International Academy for Production Engineering, 2000-2001);
- president van euspen (European Society for Precision Engineering and Nanotechnology, 2008-2009);
- voorzitter of lid van vele adviesraden of review panels voor buitenlandse onderzoeksinstituten, in Europa, maar o.a. ook in Singapore en Korea;
- mede-oprichter van ISMA in 1976, het tweejaarlijks internationaal symposium in Leuven over trillingen en geluid, dat vandaag meer dan 600 deelnemers trekt, en mede-organisator van de IEEE Conferentie over Robotica en Automatisering in Leuven in 1998. Daarnaast was en is Rik, als veelgevraagd spreker op conferenties, nooit te beroerd om zijn visie en boodschap op een aangepaste manier uit te dragen naar een breed en lokaal publiek ergens in het Vlaamse land.

Ten slotte, wat betreft zijn activiteiten in het kader van de KVAB:

Rik was lid van de Klasse Natuurwetenschappen van 1990-2009 en in 2006 was hij bestuurder van deze Klasse.

In 2009 werd hij lid van de Klasse Technische Wetenschappen. In 2013 was hij voorzitter van het panel dat leidde tot Standpunt 17 "De Maakindustrie: Motor van welvaart in Vlaanderen", en in 2017 was hij voorzitter van het panel dat leidde tot Standpunt 46 "Naar een inclusieve robotsamenleving. Robotisering, Automatisering en werkgelegenheid". Over beide standpunten heeft hij verschillende voordrachten gegeven te lande en ook internationaal. Standpunt 46 werd aan Minister van Werk Muyters voorgesteld.

Joris De Schutter

## In Memoriam

### **Roger Marijnissen**

(12 april 1923 – 20 januari 2019)

#### **Gewoon lid van de Klasse Kunsten**



Chère Anne,  
Beste familieleden van Roger,  
Geachte genodigden,  
Consortes en confraters,

Ik betwijfel het of Roger Marijnissen, die we deze namiddag eren, gediend ware geweest met een eulogie. Ik heb mij dan ook voorgenomen om, zoals hij steeds zelf was, met de nodige kritische zin, maar niet zonder een kwinkslag, zijn werk als kunsthistoricus te benaderen.

Met zijn doctoraat, verdedigd bij één van mijn voorgangers, Prof. Paul Coremans aan de Gentse Rijksuniversiteit in 1966, dat later in 1968 in een commerciële editie bij uitgeverij Arcade verscheen onder de titel *Dégradation, conservation et restauration de l'oeuvre d'Art*, legde Marijnissen niet enkel de basis voor zijn hele professionele carrière, maar de grondslag voor zowel de geschiedenis van de conservatie en restauratie van kunstwerken in België, de professionele deontologie in de zorg voor het kunstpatrimonium en tot de materiële analyse van kunstvoorwerpen, wat nu, decennia later, als 'technische kunstgeschiedenis' wordt betiteld.

Over materiële analysetechnieken schreef hij *Schilderijen: Echt, Fraude, Vals: moderne onderzoeksmethoden van de schilderijenexpertise*, uitgegeven bij Elsevier in 1985. Dit is vooral een kijkboek met korte teksten, bijzonder rijkelijk geïllustreerd met telkens bevattelijke onderschriften. Met de keuze van dit format, dat erg afwijkt van de gebruikelijke kurkdroge handboeken met olijsting van chemische en fysische analysemethodes, wilde hij ongetwijfeld het onderwerp toegankelijk maken voor een ruimer publiek. Ik denk dat er weinig boeken zijn waarvan ik zo ontzettend veel heb opgestoken. Mijn exemplaar hangt volledig uiteen; ik gebruik het nog steeds om mijn studenten wegwijz te maken in materiële analyse. Hoe anders kan men de stiel leren dan op kunstwerken zelf, of tenminste op zeer goede foto's van sprekende details. Hij had vanuit zijn functie als departementshoofd van de restauratieafdeling van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, toegang tot een enorme collectie fotografische documenten die toen nog veelal angstvallig verborgen werd gehouden. De bedoeling met dit boek wordt duidelijk op het schutblad: een detail uit Bruegels *Spreekwoorden*: 'de kat de bel aanbinden'. Iedereen die Roger kent, herkent meteen zijn eigen typische ironische humor.

Wat ik over het lezen van radiografieën niet uit zijn publicaties opstak, leerde ik van hem persoonlijk. Daarom nodigde ik hem in 2003 uit voor een gastcollege in mijn toen nieuwe cursus 'Conservatie en restauratie van kunstvoorwerpen'. Hij begon toen het college met te vertellen dat hijzelf als student verstomd was toen hij in de HIKO-bibliotheek voor het eerst Burrough's Art from the Laboratory uit 1938 opensloeg en vaststelde dat men door kunstwerken heen kon kijken. Na het college stelde ik hem voor een handboek te schrijven over het lezen van radiografieën. Hij had er naar eigen zeggen geen zin meer in. Maar in 2009 verscheen bij Mercatorfonds zijn *The Masters' and the Forgers' Secrets: X-Ray and authentication of paintings*. Ook dat werk is geen handboek strictu sensu maar opnieuw een kijk- en ervaringsgericht leerboek zoals *Echt, Fraude, Vals*. In een interview dat ter gelegenheid van de publicatie verscheen, stelde Marijnissen dat kunsthistorici vaak geen inzicht hebben in het materiële verouderingsproces van kunstwerken omdat ze geen radiografiën kunnen lezen.

Eén van Roger Marijnissens epistemologische inzichten was dat wetenschap slechts begint bij de interpretatie van gegevens. Het leek er soms op dat hij niet hoog opliep met natuurwetenschappelijke analysemethoden, maar hij had het over de manier waarop met resultaten werd omgegaan. Zo sprak hij soms over dendrochronologie – het dateren van hout aan de hand van jaarringen—als “een valbijl” gebruikt door kunsthistorici. De veldatum van een boom, die een terminus ante quem voor het kunstwerk oplevert, wordt bepaald door de jongste hardhoutring en een mediaan van spinthoutringen. Die ‘mediaan’ is er als probabiliteitsgegeven inderdaad voor sommige collega's te veel aan.

Hij leverde ook een belangrijke bijdrage aan de geschiedenis van de conservatie en restauratie vooral in België o.m. met de opnieuw bij Mercatorfonds in 1995 verschenen *Dialogo met het Geschonden Beeld*. Zoals de titel aangeeft, was de basis voor behoud en beheer van kunst, de individuele “dialogo” die de kenner met het werk in al zijn aspecten aangaat: de technische opbouw, het materiële degradatieproces, de semantiek van het werk en vooral de esthetische beleving, die hij vaak als een enorme bron van plezier beschreef. Hij liep niet hoog op met protocollen en procedures, maar poneerde dat elk kunstwerk zijn eigen specifieke problematiek stelde die een gebeurlijke behandeling voorschreef. Een constante waarop hij als eerste wees, was dat het introduceren van nieuwe behandelingsmethoden vaak nieuwe problemen deed ontstaan.

Daarnaast publiceerde hij ook boekjes op kleinere oplage, zoals *Soigner les chefs-d'oeuvre au pays de Magritte* (2006), verschenen op 500 exemplaren die hij veelal uitdeelde aan kennissen. Deze staan vol anekdotes van het soort dat hij voortdurend debiteerde wanneer men hem bezocht. Aangezien hij hierin nogal wat collega's over de hekel haalde, vaak met citaten uit correspondentie, werd dit hem door velen niet in dank afgenomen. Die rebelse houding droeg hij ook uit en publiek in zijn boutades: “de beste restauratie is degene die nooit plaats vindt”, “ons patrimonium dient niet om de producten van de verpakkingindustrie te testen”. Zijn standpunten op het gebied van professionele ethiek waren volstrekt compromisloos. Hierin was hij

onverbiddelijk. Hij bracht hier in de Klasse al standpunten naar voor jaren vooraleer de overheid dit van ons verwachtte. Hij bracht de consequenties van restitutie onder de aandacht (o.m. in een essay over de controversiële Elgin Marbles in de British Museum) en hij verzette zich in toenemende mate tegen blockbuster-tentoonstellingen en zelfs tegen het verplaatsen van kunstwerken tout court. Zoals veel collega's kon ik hem hierin op de duur niet meer volgen. Als lid van de toezichtcommissie van het Museum voor Schone Kunsten te Gent blokkeerde hij bijna systematisch elke bruikleen. Radicale ethici, zoals Roger, stellen hun principes vaak boven de realiteit. Een instelling zoals een museum moet deel uitmaken van een netwerk om te overleven. Zonder bruiklenen, geen tentoonstellingen, lege zalen en geen inkomsten. Het is de vraag of dit niet even zeer op lange termijn een bedreiging vormt voor het patrimonium. Veel van zijn argumenten waren ad rem, maar ik kreeg de indruk dat hij niet wou inzien dat technologie soms werkelijk verbetering brengt (denk maar aan schokvrije, geclimatiseerde maatkisten) en dat de omstandigheden waarvan hij tijdens zijn actieve carrière getuige was geweest, decennia later toch waren geëvolueerd.

In het liber amicorum dat online werd gepubliceerd n.a.v. zijn 90e verjaardag, schreef ik een stukje over de ethische problematiek van het verwijderen van oude retouches op het Lam Gods, met als titel Leave It or Take it Away, wat een referentie inhield naar één van ons laatste gesprekken. Zoals gewoonlijk spraken we onderling Gents en bij een bezoek aan het restauratieatelier kort na de eerste ontdekking van 16e-eeuwse overschilderingen vroeg hij mij "Wa peizde gij: afname of afblave?" Hij was zichtbaar ontstemd over mijn standpunt om de overschilderingen weg te nemen. Aangezien het gesprek daar eindigde, schreef ik mijn argumenten op in het artikel, waarop ik enkele dagen na publicatie een email van 3 pagina's kreeg met repliek. Eigenlijk vind ik dat een mooie herinnering aan Roger, omdat hij op een excentrieke manier authentiek was. Ik kreeg ook eens mijn eigen nieuwjaarskaartje terug met de boodschap 'Beste wederwensen. RHM'.

Onder buitenlandse collega's en bij het brede publiek zal Roger Marijnissen ongetwijfeld nog lang voortleven als een bijzonder groot kenner van Hiëronymus Bosch en Pieter Bruegel de Oude. Nu we op het internet naar websites zoals Closer to Van Eyck, Inside Bruegel en Boschproject kunnen surfen en in extreem hoge resolutie onovertroffen details in de werken van de grootmeesters kunnen bestuderen, staan we nog nauwelijks stil bij de visuele impact die boeken zoals Marijnissens Bosch en Bruegel bij publicatie in respectievelijk 1987 en 1988 hadden. Zijn eerste boek over Bruegel, verschenen reeds in 1969, was vooral als inhoudelijke benadering vernieuwend: hij zag Bruegel niet langer als een schilder van boerentaferelen of nog erger als volksheld die ons nationale identiteit bezorgde, maar als een artistieke humanist, waarmee hij enorme invloed heeft gehad op de Bruegelstudie. In zijn magnum opus over Bosch, plaatste Marijnissen zich in de hermeneutische traditie van de neerlandicus Bax, die Bosch aan de hand van eigentijdse spreekwoorden had pogen te interpreteren. Alhoewel dit in 1949 bijzonder vernieuwend was, bedacht Bax, wanneer hij een motief niet kon verklaren, spreekwoorden die hadden kunnen bestaan. Marijnissen zocht daarentegen naar teksten die niet één-op-één een

letterlijke verklaring boden, maar ondubbelzinnig aantoonde dat de demonische wereld van Bosch geworteld was in de eigentijdse literatuur. Daardoor zette hij een belangrijke stap in het beantwoorden van de essentiële vraag in welke mate het werk begrijpelijk was voor Bosch' tijdgenoten. Geheel terzijde een anekdote: toen Roger aan zijn Bosch boek werkte had hij zijn eerste Apple computer en demonstreerde mij tijdens een bezoek de zoekfunctie: zoek 'De Verloren Zoon', waarop de computer reageerde: "niet gevonden".

In zijn Bosch schetste hij ook aan de hand van zorgvuldig gekozen citaten uit de oudere literatuur, vaak teruggaand tot de 16e eeuw, hoe visies op de kunstenaar doorheen de tijd waren geëvolueerd. Hij paste deze benadering ook toe in zijn laatste Bruegelboek. Mogelijk eiste hij hier soms te veel van de lezer. Hij deed immers aan wat men zou kunnen bestempelen als impliciete historiografie in de vorm van bloemlezingen, maar liet de historiografische interpretatie aan de lezer over.

Alhoewel hij zijn leven lang materiële aspecten van schilderijen bestudeerde en integreerde in zijn interpretaties, vindt men geen technische documenten zoals radiografieën, infraroodopnames of pigmentanalyses terug in zijn boeken over Bosch en Bruegel. Hij riep wel op om grootschalig systematisch materieel onderzoek naar deze meesters te verrichten. Zijn oproep heeft nu navolging gekregen. In 2015 vond achtereenvolgens in 's-Hertogenbosch en Madrid een tentoonstelling over Bosch plaats, waartoe dergelijk onderzoek was gebeurd; eind 2018 kwam Bruegel in Wenen aan bod. Ook daar verrichtte men systematisch onderzoek dat zonder de fondsen die waren bijeengebracht om grootschalige tentoonstellingen op te zetten, nooit had kunnen plaats vinden. Ik betwijfel het of Roger hiermee had ingestemd.

Maximiliaan Martens  
20 maart 2019

## **Panamarenko**

(5 februari 1940 – 14 december 2019)

### **Gewoon lid van de Klasse Kunsten**



Dit is een persoonlijk getint in memoriam. Over leven en werk van Panamarenko, artiestennaam van confrater Henri Van Herwegen, hebt u alles al gelezen in de geschreven, gesproken en beeldmedia. En in het officiële In Memoriam, dat ik voor de Academie mocht schrijven.

Het plotse overlijden van Panamarenko kwam ook voor mij als een schok, en ik was allicht niet de enige. Maar de laatste jaren meed hij de publieke ruimte, al werd hij twee dagen voor zijn dood nog geïnterviewd door de VRT, was

er een fotosessie met Bekende Vlamingen en waren er diverse interview-aanvragen van andere media. Maar in 2005 deed hij iets wat bij mijn weten geen enkele andere grote kunstenaar ooit voor hem deed: zijn pensioen aankondigen op tv. Het was bij de opening van zijn grote retrospectieve in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten in Brussel en ik beken met enige trots: een kwartier daarvoor had hij het me al toevertrouwd, 'ik gaan me pensioen, ik kan toch nie maain hiel leve vliegtuigskes blaaiwe moake'.

Ik kende Panamarenko eerst enkel van naam: in de jaren zestig werd hij in het Antwerpse bekend met zijn deelname aan happenings, zoals het verkeersvrij maken van het Conscienceplein in Antwerpen, door het te barricaderen met ijsblokken. Het was ook de tijd van Ferre Grignard, de hippie-café's als de Muze en vele andere dingen, Antwerpen was toen een bruisende stad, al smoorden politie en overheid al dat recalcitrante gedoe met alle mogelijke middelen.

Panamarenko zou zich nadien laten opmerken, eerst nationaal – vooral via zijn tentoonstellingen in de Antwerpse galerie Wide White Space – door de zeppelin 'The Aeromodeller' op te laten stijgen op een weide in de Antwerpse Kempen, door over een plafond te lopen met magnetische schoenen, door van een krokodillenvijver, laarzen in sneeuw, een grote ijskreeem en een vrouwenfiguur in vilt (samen met Dr. Hugo Heyrman, ook een confrater) sculpturen te maken.

Maar ook de uitvinder, ingenieur, knutselaar, relativiseringsfilosoof en subtiële humorist in Panamarenko werden wakker gemaakt: hij ontwierp vliegtuigen, vliegende rugzakken, duikboten, mechanische kippen en wat dies meer zij, die stilaan de aandacht trokken van vigerende kunstpausen als Jan Hoet, maar later ook van anderen in binnen- en buitenland. Hoet zou Panamarenko, samen met Marcel Broodthaers, propageren als de belangrijkste Belgische kunstenaar van de tweede helft van vorige eeuw. Overigens was er een mooie uitspraak van weduwe Eveline, in Knack vorige week: 'Niet Jan Hoet heeft Panamarenko gemaakt, Panamarenko heeft Jan Hoet gemaakt.'

Ik ontmoette Panamarenko voor het eerst halverwege de jaren tachtig, in zijn huis aan de Biekorfstraat Antwerpen. Zijn legendarische moeder liet me binnen en bekeek me kwaad, want zij en haar zoon werden niet graag gestoord. Papegaaien allerhande zaten in het hele huis, het zou voor mij altijd op mijn netvlies gebrand blijven. Ik interviewde Panamarenko voor het eerst, voor het dagblad De Morgen waar ik toen voor werkte. Nadien volgden nog verschillende andere gesprekken, onder meer voor de Financieel-Economische Tijd en het kunstmagazine HART. Maar ik had ook vele ontmoetingen met hem, onder meer in de galerie van Ronny Van de Velde aan de Ijzerenwaag op het Antwerpse Zuid en in het legendarische Luchtschipgebouw in Borgerhout.

Daar leerde ik Panamarenko – in de grootst mogelijke bescheidenheid – iets beter kennen. Vooral: hij was een kunstenaar die geen duimbreed toegaf aan de toen al opduikende commercialisering van de hedendaagse kunstwereld. Zijn originele werken waren authentiek, de vele multiples en andere oplages die van zijn

tekeningen en sculpturen gemaakt werden: dat was niet zijn zaak, maar van zijn galleries, met name Ronny Van de Velde in Antwerpen, Guy Pieters in Knokke, Deweer in het West-Vlaamse Otegem enzovoorts. Panamarenko kende succes, met tentoonstellingen over de hele wereld. Maar hij was ook heel argwanend tegenover de kunsthandel, de museumdirecteurs, de curatoren, en vooral de critici: ze hadden allemaal hun eigen agenda, met name scoren op zijn merites. En – heel soms – werd hij dan ontzettend boos. Ik heb hem ooit een collega-criticus in het openbaar weten afmaken, omdat die 'stront in zijn ogen had'.

Maar Panamarenko was vooral eerlijk: als het op was, was het op. Zijn terugtrekken van de 'metropool' Antwerpen naar de landelijke Zwalmstreek, samen met zijn partner-in-crime en koffiehandelaar Eveline Hoorens, was een statement, net als zijn pensioenaankondiging dat was. Panamarenko was gelukkig in Michelbeke, met zijn joert, de nomadetent waar hij graag in verbleef, en met de vijver waarin zwanen zwommen. Op een dag zag ik hem in die vijver springen en een zwaan in zijn armen klemzetten, omdat ze iets deed wat hem niet beviel, wat weet ik niet meer.

Panamarenko was sterk, zowel als mens, als origineel denker en als kunstenaar.

Wij bieden Eveline ons grootste medevoelen aan.

Marc Ruyters  
20 januari 2020

## **Carl Van de Velde** (1 december 1936 – 15 november 2018)

### **Gewoon lid van de Klasse Kunsten**



Carl Van de Velde, die gewoon hoogleraar emeritus was aan de Vrije Universiteit van Brussel, overleed onverwacht op 15 november 2018. Geboren te Antwerpen op 1 december 1936 doorliep hij de Grieks-Latijnse afdeling aan het Koninklijk Atheneum van zijn geboortestad, om zich in 1954 aan de Rijksuniversiteit van Gent in te schrijven voor de rechtenstudie. Vanaf 1956 combineerde hij die studie ook met deze van de kunstgeschiedenis en de oudheidkunde, en sinds toen heb ik hem ook persoonlijk goed leren kennen, eerst als zijn jaargenoot, later ook als collega. In 1960 werd hij licentiaat in de kunstgeschiedenis en oudheidkunde om een jaar later ook zijn doctoraat in de rechten te behalen.

Meteen na zijn studies ging hij als navorser aan de slag bij het thans als Centrum Rubenianum bekende onderzoeksinstituut, dat was opgericht door zijn promotor en

mentor, wijlen ons medelid Roger-Adolf d' Hulst. Daar zou het zogenaamde Corpus Rubenianum Ludwig Burchard ontstaan, een operatie waarvoor Carl uitgesproken pionierswerk heeft verricht. Dit Corpus, de volledige oeuvrecatalogus van Rubens die thans zijn voltooiing begint te naderen, was bedoeld als realisatie van de levenstaak die de Duits-Britse kunsthistoricus Ludwig Burchard - dé belangrijkste Rubensexpert in de woelige interbellumperiode - zich had voorgenomen maar daar door allerlei omstandigheden niet meer in geslaagd was, niet het minst door de Duitse politieke situatie in de jaren dertig en de tweede wereldoorlog. Amper afgestudeerd in Gent en ook pas gehuwd, werd Carl al voor meerdere weken naar Londen gestuurd om daar de inventaris op te maken van de enorme documentatie en bibliotheek over Rubens en zijn Vlaamse tijdgenoten die de stad Antwerpen uit Burchards nalatenschap had kunnen verwerven. Dat fonds zou de kern gaan vormen van het Rubenianum dat inmiddels is uitgegroeid tot een toonaangevend en internationaal zeer gewaardeerd onderzoeksinstituut voor de studie van de Vlaamse kunst uit de 17de eeuw. Terzelfdertijd omvatte het ook het rijke Rubensmateriaal dat onder de auspiciën van de stad Antwerpen zou worden uitgegeven als Corpus Rubenianum.

Als kunsthistoricus maakte Carl vlug naam op twee gebieden. Hij startte zijn onderzoekersloopbaan met navorsingen over de 16de-eeuwse Antwerpse schilder Frans Floris de Vriendt. Zijn grote monografie over deze kunstenaar, de neerslag van zijn in 1970 te Gent verdedigde doctoraatsproefschrift, hielp een nieuw beeld te creëren van de Renaissancekunst in de Nederlanden. In dit baanbrekende werk wordt voor het eerst een helder en corrigerend beeld gegeven van een kunstenaar die in de Nederlanden als eerste duidelijk het ideaal van de humanistisch georiënteerde pictor doctus belichaamde en aldus een voorloper van Rubens was. In zijn vele studies over Floris en veel van diens tijdgenoten wist Carl zijn onderzoeksmethode steeds scherper te perfectioneren. Die bestond er in te zien wat er echt te zien is maar ook niet meer dan dat, echt van onecht te onderscheiden, op grond daarvan tot verantwoorde toeschrijvingen te komen en verder historisch-kritisch steeds in het spoor te blijven van het relevante bronnenmateriaal. Snel werd Carl Van de Velde een toonaangevende en internationaal zeer gewaardeerde kenner van de Vlaamse schilderkunst van de vroegmoderne tijd. Zijn Florisboek werd dan ook gevolgd door een stoet van publicaties over diverse andere facetten van de Renaissance in de kunst van de Nederlanden. Volgens dezelfde strenge historisch-kritische methode schreef hij ook bijdragen met nieuwe inzichten over 16de-eeuwse schilders en graveurs als Cornelis Bos, Lucas de Heere, Cornelis van Dalem, Cornelis Floris, Frans Pourbus, Gillis Mostaert, de familie Wierix en Michiel Coxcie.

Terzelfdertijd wist Carl Van de Velde zich ook blijvend te verdiepen in werk en betekenis van Rubens. Zijn levenslange betrokkenheid bij het bestuur en de activiteit van het Centrum Rubenianum markeert dit het duidelijkst. Hij ligt mee aan de oorsprong van de uitbouw van deze instelling als toonaangevend onderzoekscentrum voor de studie van de Vlaamse kunst uit de 16de en 17de eeuw. Over Rubens publiceerde hij ook zelf talrijke bijdragen. Zeer belangrijk was zijn rol bij de redactie en publicatie van het reeds genoemde en thans meer dan 40 delen omvattende Corpus Rubenianum Ludwig Burchard. Niet alleen speelde hij van

meetaf een belangrijke en sturende rol in de redactieraad, hij schreef ook zelf mee aan enkele volumes van deze serie. Ook publiceerde hij los daarvan diverse en soms uitvoerige studies over Rubens' leven en werk. Daarbij valt op dat ook hier de juiste historisch-kritische duiding voor hem steeds uitgangspunt en richtlijn moest blijven. Zo kon hij aan de ontstaansgeschiedenis van een aantal van Rubens' grote altaarstukken een exactere en genuanceerdere duiding geven. Heel belangrijk is ook het boek dat hij recent nog samen met een van zijn jongere medewerkers liet verschijnen en waarin hij mede op basis van een nieuwe en meer volledige lezing van de relevante bronnen tot de conclusie kwam dat Rubens in het Duitse Siegen en nergens anders geboren kan zijn. Dit als reactie op een oude theorie die onlangs door een historicus van onze eigen academie weer werd opgegraven en verdedigd om te beweren dat Rubens alleen maar in Antwerpen het levenslicht kon hebben gezien.

Maar Van de Velde beperkte zijn belangstelling voor Rubens natuurlijk niet tot het acribisch bestuderen van het geschreven bronnenmateriaal over leven en werk van de schilder. Een aspect van Rubens' werk dat zijn bijzondere belangstelling genoot, waren de vele ontwerpen voor boekillustraties die Rubens ontworpen en getekend had, vooral voor veel van de vooral Latijnse uitgaven die het licht zagen in de beroemde Officina Plantiniana in Antwerpen. Dit en zijn gedegen kennis van de Latijnse taal brachten Carl ook tot grondigere vertrouwdheid met het humanisme van de 17de-eeuwse Antwerpse intellectuele elite. Binnen datzelfde perspectief was hij in 2005 de grote organisator van een belangwekkend internationaal symposium over Classical Mythology in the Netherlands in the Age of Renaissance and Baroque dat hij met het Interuniversitair Instituut voor de Studie van de Renaissance en het Humanisme van de Brusselse universiteit heeft ingericht in het Rubenianum te Antwerpen en waarvan hij enkele jaren later ook de volledige acta heeft uitgegeven.

Het onderzoek van Carl Van de Velde heeft van meet af getuigd van absolute intellectuele eerlijkheid en bleef steeds gesteund op verifieerbaar bronnenmateriaal. Hij liet zich niet verleiden door hippe en modieuze post-moderne Hineininterpretierungen uit de losse pols die wel eens het degelijke kunsthistorische vakwerk dreigden te overklassen. Met wollige theorieën en een taalgebruik waarvan de gemaniëerde gezochtheid omgekeerd evenredig was met de vak- en feitenkennis van de gebruiker, moest men bij hem niet aankomen. Evenmin liep Carl hoog op met de projectie van bepaalde speculatieve en psychologiserende benaderingen op de kunst uit ons verleden, die o. m. uit de Verenigde Staten wel eens naar hier zijn komen overwaaien. Voor zulke dingen was hij gewoon allergisch en hij maakte er een erezaak van om zich steeds zo veel mogelijk bij de feiten te houden. Deze strenge onderzoeksdiscipline - waarbij hij ongetwijfeld ook wel geholpen zal zijn geweest door zijn opleiding als jurist - heeft hij ook weten mee te geven aan de talrijke studenten die hij heeft kunnen vormen.

In 1979 werd hij immers aangesteld tot docent aan de niet zo lang daarvoor opgerichte vakgroep kunstwetenschap van de Vrije Universiteit te Brussel. Daar maakte hij verder carrière. Hij werd er in 1994 gewoon hoogleraar aan de letterenfaculteit, waarvan hij twee jaar later ook decaan is geworden. Maar hij zou er

zich vooral sterk inzetten ten voordele van zijn eigen specifieke vakgebied. De niet aflatende structuurwijzigingen en hervormingen die vanaf de jaren negentig en vooral sinds het begin van deze eeuw op alle Vlaamse universiteiten zijn losgelaten lieten ook zijn eigen kunsthistorisch departement niet onberoerd en hebben het op een bepaald ogenblik zelfs bedreigd. Carl heeft meteen zijn aangeboren zin voor organisatie en zijn oratorisch talent met succes kunnen inzetten om het loutere voortbestaan van het vak kunstgeschiedenis aan de VUB te kunnen vrijwaren. Het is dan ook met recht en reden dat hem in 2005 door zijn Alma Mater naar aanleiding van zijn emeritaat een mooi huldeboek werd opgedragen, met tal van bijdragen door binnen- en buitenlandse collegae en vrienden.

In 1986 werd Carl lid van de klasse van de kunsten van onze Academie. En ook hier heeft hij zich optimaal verdienstelijk weten te maken. In 1997 werd hij bestuurder van onze klasse, om daarna ook voorzitter van de hele academie te worden. Hij vertegenwoordigde verder onze academie in de Union Académique Internationale, zetelde in tal van commissies, waaronder ook de wetenschappelijke raden van onze grote musea en gaf gastcolleges aan de universiteiten van Londen en Philadelphia.

Laten we hem een ogenblik in stilte herdenken.

Hans Vlieghe  
15 mei 2019

## **Christian Van den Broeck** (6 januari 1954 – 25 februari 2019)

### **Gewoon lid van de Klasse Natuurwetenschappen**



Waarde Consorores en confraters,  
Beste familie en vrienden van Chris,

Eind februari 2019 vernamen we met droefheid het overlijden van Christian Van den Broeck, geboren te Mechelen op 6 januari 1954 en te jong overleden te Diepenbeek op 25 februari 2019.

Christian Van den Broeck studeerde natuurkunde aan de Universiteit Gent en behaalde er het diploma van licentiaat in 1976. Gezien zijn schitterende resultaten kon hij aan de Vrije Universiteit van Brussel starten als navorser NFWO en werkte er in de groep van Nobelprijswinnaar Ilya Prigogine. Hij behaalde in 1980 een doctoraat in de wetenschappen, met Prof. Nicolis als promotor. In 1989 behaalde hij aan de VUB ook een aggregaat voor het hoger onderwijs.

Na een achtjarige periode van tijdelijke NFWO-mandaten aan de VUB kreeg hij in 1985 een vast NFWO-mandaat aan het toenmalige Limburgs Universitair Centrum (nu UHasselt), na er een jaar gewerkt te hebben als I.I.K.W. vorser. Hij was bevoegdverklaard navorser tot in 1989 en werd dan onderzoeksdirecteur en dit tot 2000. Vanaf 1994 was hij aan het LUC ook deeltijds hoogleraar. Hij werd er voltijds hoogleraar in 2000 en gewoon hoogleraar in 2003 en dit tot aan zijn overlijden. Ondertussen bekleedde hij ook deeltijdse mandaten aan de VUB in de periode 1989-2019 en aan de UIA in de periode 1996-2001.

Hij was gasthoogleraar aan de ULB, de Universidad de las Islas Baleares en de Université de Nice, naast talrijke verblijven in buitenlandse universiteiten voor wetenschappelijke samenwerking.

Chris heb ik voor het eerst ontmoet als collega in de UHasselt, toen nog LUC. Hij was één van de drie wetenschappers met een vast FWO-mandaat. Het verheugde mij, zeker als vicerector, om dergelijke excellente mensen in onze rangen te hebben. Christian Van den Broeck was een zeer productieve theoretische natuurkundige die internationaal een groot aanzien verworven heeft. Hij was daarbij ook een sociale en enthousiaste, eigenlijk enthousiasmerende persoonlijkheid. Het volstond dat hij je in de gang tegenkwam om even zijn nieuwste ideeën toe te lichten. Hij had duidelijk plezier in zijn werk. Zijn expertise betrof de Statistische Fysica en de thermodynamica in het algemeen en stochastische processen, niet-lineaire fenomenen en complexe systemen in het bijzonder.

De rode draad doorheen het onderzoek is de theorie en toepassingen van stochastische processen. De variatie aan onderwerpen gedurende al die jaren is immens. Kenmerkend voor zijn werk is enerzijds de manier waarop er telkens naar de essentie van een probleem gezocht werd, en anderzijds zijn heldere schrijf- en presentatiestijl.

Zijn belangrijkste werk vanaf 2000 situeert zich in de stochastische thermodynamica. Dit behelst een uitbreiding van de thermodynamica die een beschrijving toelaat van de niet-evenwichtsdynamica van kleine systemen. Voor zulke kleine systemen zijn fluctuaties prominent aanwezig, en de gekende thermodynamische grootheden, zoals o.a. entropie, arbeid en warmte, worden nu stochastische variabelen. Dit liet toe om tal van fundamentele bevindingen, waaronder de tweede hoofdwet, vanuit een volledig nieuwe invalshoek te bekijken, en te verdiepen. Chris was een van de pioniers op dit gebied, en hij was een prominente stem in de gemeenschap. Zo was hij in 2009 voorzitter van het steering committee van een ESF Research Networking Program "Exploring the Physics of Small Devices".

Zijn werk is een opeenvolging van baanbrekende resultaten. Een bijzondere vermelding is zijn onderzoek naar de efficiëntie van thermodynamische motoren. Bijzonder trots was hij op zijn publicatie "Thermodynamic efficiency at maximum power" (Physical Review Letters, 2005), waar hij in slechts drie pagina's een bovengrens afleidde voor de efficiëntie van motoren die op maximaal vermogen

werken. Hij was er zelf onder de indruk van, dixit Bart Cleuren die bij hem gedoctoreerd is. Nog belangrijker is het resultaat aangaande fluctuaties van de thermodynamische efficiëntie, gepubliceerd als "The unlikely Carnot efficiency" in Nature Communications 2014. Hierin werden universele eigenschappen beschreven waaraan de fluctuaties van kleine motoren voldoen.

Hierna heeft Chris ook gewerkt rond toepassingen van neurale netwerken en machine learning. Zijn interesse hierin kwam voort uit vroeger theoretisch werk rond statistical learning, waarover hij, samen met Andreas Engel, een belangrijk boek heeft geschreven. Deze theoretische onderzoeksonderwerpen hebben de voorbije jaren veel praktische toepassingen gekregen dankzij deep learning, dus gebruik makend van neurale netwerken met veel lagen.

De praktische doorbraken inspireerden hem om een onderzoekslijn hierrond op te zetten. Toepassingen gingen van medische tijdsreeksen, zoals ECG signalen voor detectie van hartritimestoornissen, EEG signalen voor epilepsie voorspelling, evoked potentials gebruikt in multiple sclerose. Maar ook tot spraak- en beeldherkenning zoals appeldetectie voor fruitteelt, trajectextractie van auto's op verkeersbeelden en zelfs vogelzangherkenning. Jammer dat hij niet meer de kans gehad heeft om dit in onze Klasse te komen voorstellen.

Ondanks de toegepaste aard van het onderzoek bleef de theorie in hem naar boven komen: hij bleef theorieën ontwikkelen over de algemene wiskundige eigenschappen van deze netwerken.

Als theoretisch natuurkundige had hij immers een grote affiniteit met wiskunde en heeft hij heel wat wiskundige modellen uitgewerkt. Maar bij hem bleef hoe dan ook natuurkundig inzicht belangrijker dan de wiskundige modellen. Zeker geen wiskunde om de wiskunde of modellen zonder fysische betekenis.

Chris werd eind 2012 lid van de Academie in de Klasse van de Natuurwetenschappen. In de Permanente Studiegroep Wis-en Natuurkunde was opgemerkt dat versterking in de theoretische natuurkunde gewenst was en dat Christian Van den Broeck hiervoor als eerste in aanmerking kwam. Hoewel ik dat had gewenst, was ik niet de hoofdpeter, maar als lid van de kandidaturencommissie kon dat niet. Irina Veretennicoff, die ook de waarde van Chris zeer goed kende mocht als bestuurder van de Klasse zelfs niet mee ondertekenen. Maar Christoffel Waelkens heeft dit met verve en met succes gedaan. De andere meter was Conny Aerts. Toch positief dat Chris, die gewerkt heeft aan alle Vlaamse universiteiten, behalve de KULeuven, door een hoofdpeter uit die universiteit voorgedragen werd.

Het is duidelijk dat hij zijn plaats verdiende in de Academie. Hij was een zeer productieve theoretische natuurkundige die internationaal een groot aanzien verworven heeft. Hij publiceerde artikels en boekdelen, een 300-tal publicaties, die, tot op vandaag, aanleiding gaven tot bijna 12.000 citaties. Het is treffend hoe hij telkens opnieuw elegante en innoverende oplossingen wist te vinden voor problemen met een brede relevantie. Dit werd sterk geapprecieerd door zijn elf

doctoraatsstudenten en door de talrijke wetenschappers die wereldwijd met hem hebben samengewerkt.

Hij is meer dan tweehonderdmaal uitgenodigd geweest voor lezingen op conferenties en heeft zelf meer dan dertig conferenties georganiseerd. Hij verwierf heel wat projecten, nationaal en internationaal en hij werd ingeschakeld in verschillende commissies en redactiecomités van tijdschriften. Hij was onder meer Outstanding Referee van de American Physical Society en in 2018 rapporteur voor de Nobelprijs in de fysica.

Chris was een gedreven en uitmuntend wetenschapper waarmee het aangenaam werken was. We zullen hem blijven missen.

Freddy Dumortier  
12 februari 2020

## Academische Fondsen en Prijzen

### Laureaten van de Academie 2019

De Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten kent jaarlijks vier prijzen toe in de respectievelijke disciplines van de vier Klassen, ter bekroning van de carrière van een jong onderzoeker of kunstenaar. De laureaten van de Academie zijn de belangrijkste wetenschappelijke en/of culturele prijzen die de Academie uitreikt ter bevordering van wetenschap en cultuur en zij worden gehonoreerd met een bedrag van € 10.000.

Vorige Laureaten:

|      | Natuurwet.                  | Menswet.                      | Kunsten                  | Techn. Wet.            |
|------|-----------------------------|-------------------------------|--------------------------|------------------------|
| 2001 | Annemie Bogaerts            | Roland Breeur                 | -                        | -                      |
| 2002 | Ivo Vankelecom              | Marc Brysbaert                | Wim Henderickx           | -                      |
| 2003 | Luc De Meester              | Jan Papy                      | -                        | -                      |
| 2004 | Femke Olyslager             | Jan De Houwer                 | Berlinde De<br>Bruyckere | -                      |
| 2005 | Michaël Deleuze             | Dirk Van Hulle                | Peter Swinnen            | -                      |
| 2006 | Bart Van der<br>Bruggen     | Joep Konings                  | Barbara Baert            | -                      |
| 2007 | Frank De Proft              | Marc Depauw                   | Petra Vermote            | -                      |
| 2008 | Jo Dewulf                   | Filip Lievens                 | Katelijne Schiltz        | -                      |
| 2009 | Ronny Keppens               | Wim<br>Vandenbussche          | Nick Andrews             | -                      |
| 2010 | Steven De Feyter            | Wim Verbeke                   | Koenraad Brosens         | Lieven Eeckhout        |
| 2011 | Veronique Van<br>Speybroeck | Peter Van Nuffelen            | Annelies Van<br>Parys    | Michaël De<br>Volder   |
| 2012 | Johan Verbeeck              | Hans Op de Beeck              | Koenraad<br>Jonckheere   | Dries Van<br>Thourhout |
| 2013 | Peter Bienstman             | Steven<br>Vanderputten        | Karel<br>Vanhaesebrouck  | Nico Boon              |
| 2014 | Tom Coenye                  | Koen Luyckx                   | Stefan Prins             | Bart Merci             |
| 2015 | Christophe<br>Detavernier   | Jean-Christophe<br>Verstraete | Pieter Martens           | Wim Van<br>Paepegem    |
| 2016 | Sara Bals                   | Ernst Koster                  | Steven Baelen            | Korneel Rabaey         |
| 2017 | Mo Lamkanfi                 | Koen De<br>Temmerman          | Vlad Ionescu             | Marian Verhelst        |
| 2018 | Martin Guiliams             | Bert De Smedt                 | Sofie Muller             | Günther Roelkens       |

Werden uitgeroepen tot Laureaat van de Academie 2019:

- Mevrouw Wendy Lowen in de Klasse van de Natuurwetenschappen
- Mevrouw Violet Soen in de Klasse van de Menswetenschappen
- Mevrouw Marjan Sterckx in de Klasse van de Kunsten
- De heer Steven Latré in de Klasse van de Technische Wetenschappen

### Wendy LOWEN



Wendy Lowen is actief als onderzoeker in de niet-commutatieve meetkunde, een veelzijdig en uitdagend gebied in de hedendaagse wiskunde, dat diepe banden heeft met de theoretische fysica. In 2005 behaalde zij haar doctoraat aan de VUB onder het promotorschap van Michel Van den Bergh, een van de grondleggers van dit onderzoeksgebied, met wie zij nog steeds samenwerkt. Na haar doctoraat genoot ze postdoctorale mandaten van het FWO en van het CNRS. Daarbij werkte ze in het team van Bernhard Keller aan het Institut de Mathématiques de Jussieu (Paris 7), en verbleef ze aan het Institut des Hautes Études Scientifiques (Bures-sur-Yvette). Sinds 2011 is zij aangesteld in het ZAP-onderzoekskader van de Universiteit Antwerpen.

Wendy Lowen leverde bijdragen in de deformatietheorie, in het bijzonder over het Hochschild complex dat de overgang van meetkundige ruimten naar hun niet-commutatieve deformaties beschrijft. In 2010 verwierf ze een ERC Starting Grant getiteld 'Hochschild cohomology, Non-commutative deformations and Mirror symmetry'. In 2018 werd haar een ERC Consolidator Grant toegekend voor het project 'Foundations for Higher and Curved Noncommutative Algebraic Geometry', waarin verbanden met de algebraïsche topologie centraal staan. In deze context werkt ze ondermeer samen met Dmitry Kaledin (Steklov Mathematical Institute, Moscow), Hoang Dinh Van (University of Technology and Education, Ho Chi Minh City) en Boris Shoikhet (Universiteit Antwerpen).

Met behulp van de hoger vermelde ERC grants en verschillende FWO projecten en FWO beurzen onder haar (co)promotorschap bouwde zij een team op van momenteel 3 doctorandi en een 5-tal postdocs.

Wendy Lowen is lid van de redactieraad van het tijdschrift Applied Categorical Structures en van de FWO commissie WT1. Naast haar onderzoekswerk doceert zij in de Bachelor en Master opleidingen Wiskunde aan de Universiteit Antwerpen.

## Violet SOEN



Violet Soen is hoofddocent vroegmoderne religieuze geschiedenis aan de KU Leuven. In 2018 bekleedde ze de Peter Paul Rubens-leerstoel aan UC Berkeley. Voordien was ze fellow aan Columbia University in New York, het European University Institute in Firenze en de École des Hautes Études en Sciences Sociales in Parijs. Ze leidt de reeks Habsburg Worlds bij Brepols en is lid van diverse redactie- en bestuursraden. Eerder ontving ze de Mgr. De Clercq- en de Duvergerprijs van de Academie en de Lyonprijs van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis.

Haar onderzoek naar godsdienstoorlogen in de Habsburgse wereld werd gepubliceerd in twee monografieën en meer dan zeventig artikelen of hoofdstukken. Met haar tienkoppig onderzoeksteam [www.transregionalhistory.eu](http://www.transregionalhistory.eu) (externe link) ontwikkelde Violet Soen een methode om grenzen en grensgebieden in territoriale en religieuze conflicten nauwkeuriger te bestuderen. Voor haar internationaal erkende onderzoekslijnen verwierf ze Europese, Spaanse, Franse en Vlaamse financiering. Ze organiseert graag internationale congressen en redigeerde reeds acht conferentievolumes.

Als auteur van het snel opgepikte handboek 'Geschiedenis is een werkwoord' (UPL 2016, herdruk 2018) ijvert ze bovenal voor meer geschiedenis in de publieke ruimte. In samenwerking met het Rijksarchief zal ze tijdens de komende jaren de mogelijkheden van applied history testen. Met het tweede Standpunt van de Jonge Academie brak ze een lans voor citizen science in Vlaanderen, hetgeen leidde tot het EOS-portaal [www.iedereenwetenschapper.be](http://www.iedereenwetenschapper.be), een EWI-kenniscentrum en een Vlaamse budgetlijn. Deze en andere initiatieven werden onderscheiden met de KVAB/JA-jaarprijs wetenschapscommunicatie.

## Marjan STERCKX



Marjan Sterckx studeerde Kunstwetenschappen en Culturele Studies aan de KU Leuven. Sinds 2009 is zij verbonden aan de Vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen aan de Universiteit Gent, momenteel als hoofddocent en voorzitter van de Opleidingscommissie Kunstwetenschappen. Zij is er verantwoordelijk voor het vakgebied van de negentiende-eeuwse kunst en de interieur- en designgeschiedenis. Ze begeleidde in dat domein ook al talrijke doctoraten en coördineert de UGent-VUB-onderzoeksgroep 'The Inside

Story: Art, Interior & Architecture 1750-1950 (ThIS)' die zij oprichtte in 2016, en die o.a. de jaarlijkse Studiedag Historisch Interieur & Design organiseert. Tot in 2015 was Marjan

ook deeltijds docent aan de hogere kunstopleiding PXL-MAD-Faculty en Universiteit Hasselt, Faculteit Architectuur en Kunst, waar ze de onderzoeksgroep MANUFrACTURE opzette. Zij is co-editor van een nieuwe boekenreeks bij Brepols Publishers, getiteld XIX. Studies in 19th-Century Art and Visual Culture, en van het 'Tijdschrift voor Interieurgeschiedenis en Design' (Peeters Publishers). Ze is bestuurslid van de European Society of Nineteenth-Century Art (ESNA) en lid van de adviesraad van de tijdschriften Oud Holland en Nineteenth-Century Art Worldwide.

Marjan Sterckx publiceerde in talrijke internationale en nationale tijdschriften en boeken, nam deel aan internationale congressen en co-organiseerde er zelf ook verschillende. Haar doctoraatsonderzoek naar beeldhouwsters en hun werk in de publieke ruimte (Parijs, Londen, Brussel, 1770-1953), gevoerd als aspirant van het FWO-Vlaanderen (2002-2006), werd gepubliceerd door de KVAB en bekroond met de Driejaarlijkse Prijs voor Humane Wetenschappen van de Academische Stichting Leuven. In 2010 ontving ze de Rakow Grant for Glass Research van het Corning Museum of Glass, NY.

Haar onderzoek tot dusver situeert zich op de raakvlakken tussen (beeldhouw)kunst, gender, ruimte, lichamelijkeheid en design, voor de periode ca. 1750-1950, zoals de problematiek van beeldhouwsters en hun werk voor publieke en domestieke ruimten, de (inter)nationale receptie en mobiliteit van kunst(enaars), de (fotografische) representatie van standbeelden en van interieurs, interieurschilderkunst, het naaktgenre, de decoratieve kunsten, enz.

### Steven LATRÉ



Steven Latré is professor computerwetenschappen aan de Faculteit Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen en directeur bij IMEC. Hij is hoofd van de IDLab onderzoeksgroep in Antwerpen, een groep van zo'n 100 medewerkers die onderzoek doen op het gebied van draadloze technologieën en artificiële intelligentie. IDLab is ook een kernonderzoeksgroep van het onderzoekscentrum IMEC.

Zijn eigen onderzoek bevindt zich op het snijpunt van draadloze netwerken en machine learning. Hij ontwikkelt nieuwe machine learning algoritmes die in onze typische geconnecteerde en gedistribueerde wereld geïntegreerd kunnen worden. In die context bestudeert hij nieuwe machine learning algoritmes die slechts een zeer laag energieverbruik nodig hebben of die zich zeer snel - en met bitter weinig data - kunnen aanpassen aan nieuwe taken of omgevingen. Steven is één van de initiatiefnemers van het City of Things programma rond slimme steden. In die hoedanigheid beheert hij twee grootschalige onderzoeksfaciliteiten (City Lab en Smart Highway) die het mogelijk maken om in de binnenstad van Antwerpen en op de snelweg grootschalige onderzoeksexperimenten op te zetten op het gebied van

draadloze communicatie en gedistribueerde artificiële intelligentie. Samen met een team van onderzoekers aan de Universiteit Gent en Rutgers University, USA neemt hij deel aan de prestigieuze DARPA Spectrum Collaboration Challenge, een internationale wedstrijd rond het gebruik van artificiële intelligentie om het spectrum gebruik in draadloze netwerken te optimaliseren. Dit team behaalde achtereenvolgens een vijfde en zesde plaats in deze wedstrijd en ontving hiervoor een prijs van 1.5 miljoen dollar.

Steven heeft een master Informatica aan de Universiteit Gent en behaalde in 2011 met een beurs van het FWO zijn doctoraat in de Ingenieurswetenschappen: Computerwetenschappen, tevens aan de Universiteit Gent. Zijn doctoraat werd door de IEEE bekroond tot beste doctoraat in zijn vakgebied in 2012. Tevens ontving hij verschillende Young Professional awards van onder meer IEEE CNOM en IEEE COMSOC. Sinds 2013 is hij als professor verbonden aan de Universiteit Antwerpen. Steven is ook lid van de Jonge Academie, waar hij zich voornamelijk heeft ingezet op wetenschapscommunicatie. Zo was hij één van de trekkers van de Week van het Weten (wetenschapsspecial van De Standaard), was hij van bij de start betrokken bij de Universiteit van Vlaanderen en geeft hij regelmatig voordrachten over zijn onderzoek aan een breed publiek.

## Gouden Penning 2019

De Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten overhandigt jaarlijks een Gouden Penning aan een persoonlijkheid die voor het brede publiek een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot de aanmoediging en de verspreiding van de wetenschap en van de kunst.

Overzicht laureaten:

Laureaat 1998: dr. J. Briers jr.

Laureaat 1999: dr. P. Janssen

Laureaat 2000: Ph. Herreweghe

Laureaat 2001: K. Van Miert

Laureaat 2002: dr. P. Piot

Laureaat 2003: barones A. Manteau

Laureaat 2004: R. Raveel

Laureaat 2005: dr. I. Daubechies

Laureaat 2006: J. Wirtz

Laureaat 2007: R. Jacobs

Laureaat 2008: R. Cailiau

Laureaat 2009: D. Van Noten

Laureaat 2010: burggraaf F. De Winne

Laureaat 2011: H. Van Rompuy

Laureaat 2013: J. Rogge

Laureaat 2014: M. Temmerman

Laureaat 2015: S. Kuijken

Laureaat 2016: A. Platel

Laureaat 2017: F. Van Oostrom

Laureaat 2018: J. Delbeke

### Laureaat Gouden Penning 2019: Emile Boulpaep

Het bestuur van de Academie heeft, op voordracht van de 4 klassen, beslist om de Gouden Penning 2019 toe te kennen aan de heer Emile Boulpaep.



Ridder Emile Boulpaep (°1938) is Professor Emeritus in de cellulaire en moleculaire fysiologie aan de Yale School of Medicine in Connecticut, Verenigde Staten. In Yale verricht professor Boulpaep onderzoek in fysiologie en nefrologie. Zijn basisonderzoek houdt vooral verband met de water- en zouthuishouding in de nieren. Naast zijn professionele activiteiten zet hij zich maatschappelijk in om de banden tussen de VS en België aan te halen. Hij is voormalig bestuurslid en huidige vicepresident van de Koning Boudewijn stichting in de VS (KBFUS). Sinds 1977 is Boulpaep

de afgevaardigd beheerder (executive president) en drijvende kracht van de Belgian American Educational Foundation (B.A.E.F.). Deze organisatie werd in 1920 door

President H. Hoover opgericht om onder meer de uitwisseling van Belgische en Amerikaanse universiteitsstudenten, wetenschappers en onderzoekers te bevorderen.

Boulpaep studeerde geneeskunde aan de KU Leuven, waar hij afstudeerde in 1962. Sinds 1967 is hij professor aan de Yale School of Medicine. In 1987 behaalde hij een Honorary Master of Arts aan Yale University en werd hij uitgeroepen tot Doctor honoris causa van de ULB. Sinds 1990 is hij buitenlands lid van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde. In 2012 ontving Emile Boulpaep de Lifetime achievement award van de Amerikaanse Kamer van Koophandel.

Hij ontvangt de Gouden Penning voor zijn decennialange inzet om via de B.A.E.F. aan duizenden jonge onderzoekers uit Vlaamse universiteiten en conservatoria een unieke kans te bieden om hun opleiding in de VS verder te zetten. Dankzij de verworven kennis en ervaring hebben velen onder hen na hun terugkeer hun weg gevonden in de academische wereld, de openbare sector of de bedrijfswereld. Volgend jaar viert de B.A.E.F. haar honderdjarig bestaan. Aan de vooravond van deze verjaardag wenst de KVAB de vele verdiensten van Emile Boulpaep te erkennen.

## Onderscheiding Wetenschapscommunicatie

Omdat onderzoekers vaak een hoge druk ervaren om wetenschappelijke artikels te publiceren en ook voornamelijk op hun onderzoek worden geëvalueerd, vergt het een ernstige inspanning om daarnaast ook nog eens over dat onderzoek te communiceren bij het grote publiek. Daarom reiken de KVAB en de Jonge Academie elk jaar één loopbaanprijs en verschillende jaar prijzen uit aan wetenschappers met een uitzonderlijke verdienste in wetenschapscommunicatie. Op dit moment is met de onderscheidingen geen geldprijs verbonden.

De onderscheiding wordt beheerd door een stuurgroep die ook optreedt als jury. Ze bestaat uit specialisten in wetenschapscommunicatie, namelijk medewerkers van de expertisecellen wetenschapscommunicatie van de Vlaamse associaties van universiteiten en hogescholen, leden van de Academie en Jonge Academie en verder vertegenwoordigers van andere Vlaamse of Belgische onderzoeksinstituten, de industrie en het overheidsbeleid (EWI, VARIO), aangevuld met experts (VRT, Eos, professor wetenschapscommunicatie). De stuurgroep werd in 2019 voorgezeten door Elisabeth Monard (lid KVAB) en Dany Laoui (lid Jonge Academie). In 2019 koos de stuurgroep als loopbaanprijslaureaat prof. Christine Van Broeckhoven. Zij selecteerde ook 18 laureaten van een jaar prijs. Voor het eerst verkoos de jury ook een 'Jonge Belofte', een jaar prijswinnaar die (i) op individuele basis kandideerde en (ii) maximaal tien jaar geleden een doctoraat behaalde. Bij deze editie ging de onderscheiding naar Jan Trachet. De laureaten werden bekendgemaakt op 19 september 2019.

De vruchtbare samenwerking met wetenschapsmagazine Eos werd in 2019 verder gezet. Men kon online stemmen tussen de jaar prijslaureaten voor de Eos publieksfavoriet, die uiteindelijk naar Guy T'Sjoen (UGent) ging.

Op 18 november 2019 vond de prijsuitreiking plaats in het Paleis der Academiën. De zitting werd geopend met een boodschap vanwege de VLIR. Daarop werden de prijzen uitgereikt aan de laureaten met korte interviews door Koen Wauters met de jaar prijslaureaten. De zitting werd afgesloten met een keynote speech door loopbaanprijswinnaar Christine Van Broeckhoven.

### Laureaten Jaar prijs 2019:

#### **Laureaat: Kevin ABSILLIS, Gwennie DEBERGH en Wendy LEMMENS**

Kevin Absillis, Gwennie Debergh en Wendy Lemmens worden onderscheiden met de jaar prijs wetenschapscommunicatie voor hun activiteiten in het kader van het Hugo Claus-jaar 2018 met tal van originele manieren om het werk van Hugo Claus bij een breder en divers publiek te brengen, langs klassieke kanalen, maar ook meer innovatieve, en met bovendien aandacht voor de literatuurstudie.

**Laureaat: Pedro DE BRUYCKERE**

Pedro De Bruyckere wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor zijn jarenlange en volgehouden inspanning om dagelijks de blog xyofeinstein.be levend te houden en in verschillende media te communiceren over onderwijs.

**Laureaat: Leen ENGELN en Roel VANDE WINKEL**

Leen Engelen en Roel Vande Winkel worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor hun 'Cine Zoologie' met een aanpak die handig inspeelt op de nieuwsgierigheid van het publiek en tegelijk voluit voor wetenschappelijke kwaliteit en diepgang gaat. Het is ook een mooi voorbeeld van onderzoek dat op zijn beurt opnieuw gevoed wordt door de wetenschapscommunicatie.

**Laureaat: Carolien FRIJNS**

Carolien Frijns wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor haar project rond taalvererving bij anderstalige kinderen en (meer) gelijke onderwijskansen met een continue inzet met positieve maatschappelijke impact. Haar keuze van doelgroep en duidelijke visie worden bijzonder gewaardeerd.

**Laureaat: Philip MARYNISSEN**

Philip Marynissen wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor het sterke augmented reality game 'Resourcity'. De app is toegankelijk en speels, laagdrempelig genoeg voor leerlingen die kennismaken met chemie, en toch zit er ook een hoger niveau in verwerkt. Het is tegelijk een originele manier om onderzoek en het belang van duurzaamheid onder de aandacht te brengen.

**Laureaat: Iason PASSARIS, Michiel HUBEAU, Chaïm DE MULDER en Kristof CUADROZ PEREZ**

Iason Passaris, Michiel Hubeau, Chaïm De Mulder en Kristof Cuadros Perez worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor hun wetenschapscommunicatie bij Climate Response dat uitgaand van een maatschappelijke uitdaging aanzet tot kritische zelfreflectie met enorme impact.

**Laureaat: Lut PIL**

Lut Pil et al worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor hun tentoonstelling 'Fibre-Fixed. Composites in design', een niet-alledaagse samenwerking die een maatschappelijke uitdaging belicht en tot kritische zelfreflectie aanzet bij de bezoekers.

**Laureaat: Jelle SALDIEN**

Jelle Saldien et al worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor hun sociale en innovatieve project 'Open Platform voor Sociale Robots' (OPSORO) om kinderen, en vooral meisjes, bewust te leren omgaan met digitalisering en er ook zelf creatief mee aan de slag te gaan.

**Laureaat: Leen SEVENS**

Leen Sevens wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor haar activiteiten rond 'Picto': continue, bevlogen, creatieve wetenschapscommunicatie met visie. De jury waardeert dat ze naast communicatie over het eigen project ook veel belang hecht aan het warm maken van haar collega's voor creatieve wetenschapscommunicatie.

**Laureaat: Remco SLEIDERINCK**

Remco Sleiderink wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor zijn indrukwekkende aanpak rond het boek 'Ik Jan Smeken': niet alleen is er de historische roman, maar ook flankerende activiteit zoals de erfgoedapp en het schooltoneel.

**Laureaat: Didier SNOECK**

Didier Snoeck wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor de mooie activiteiten over 'zelfhelend beton', een minder toegankelijk onderwerp. De jury looft de passie, de overgave en het heldere taalgebruik.

**Laureaat: Jan TRACHET**

Jan Trachet wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor zijn 'Pourbous Troubadour: een fietstocht met huiskamerlezingen door het middeleeuwse landschap', volgens een innovatieve formule, kleinschalig maar intensief, interactief en diepgaand, met mooie spin-offs. Het is een uitmuntend voorbeeld van inzet om nieuw (onontgonnen) publiek te bereiken.

**Laureaat: Guy T'SJOEN**

Guy T'Sjoen wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor zijn uitgebreide waaier aan wetenschapscommunicatieactiviteiten over genderdiversiteit met enorme impact. Hij communiceert over een onderwerp dat nog steeds in de taboesfeer zit en bereikt hiermee alle lagen van de bevolking.

**Laureaat: Karel VAN ACOLEYEN, Jos VAN DOORSSELAERE en Ingwio D'HESPEEL**

Karel Van Acoleyen, Jos Van Doorselaere en Ingwio D'Hespeel worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor 'Captain Einstein: de relativiteitstheorie en virtual reality' waarmee ze een moeilijk onderwerp op interactieve, tastbare en boeiende wijze uitgelegd krijgen.

**Laureaat: Bram VANDERBORGHT, Michel MAUS, An JACOBS en Romain MEEUSEN**

Bram vanderborght, Michel Maus, An Jacobs en Romain Meeusen worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor hun prikkelend multidisciplinair project 'Homo Roboticus' dat vanuit diverse ooghoeken bekeken wordt. Het is bovendien zeer maatschappelijk relevant omdat robotisering door veel mensen angstvullig wordt bekeken.

**Laureaat: Marjolein VANOPPEN**

Marjolein Vanoppen wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor haar langdurig, enthousiast en breed communiceren over onderzoek rond water en duurzaamheid, naar verschillende doelgroepen, aangepast aan het publiek en inspeland op hun vragen, via diverse (en geregeld ook vernieuwde) kanalen.

**Laureaat: Yannick VERMEIREN**

Yannick Vermeiren wordt onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor zijn continue vrijwillige engagement als wetenschappelijk vrijwilliger bij de Alzheimer Liga Vlaanderen, zowel op eigen initiatief als op vraag, zowel geschreven als via vormingen, en met inbegrip van het nuanceren van berichtgeving op basis van wetenschappelijk onderzoek en dit toegankelijk communiceren.

**Laureaat: Sara VICCA, Eric STRUYFT, Ivan JANSSENS, Tom COX, Joke VAN DEN BERGE, Hans DE BOECK en Jasper BLOEMEN**

Sara Vicca, Eric Struyft, Ivan Janssens, Tom Cox, Joke Van den Berge, Hans De Boeck en Jasper Bloemen worden onderscheiden met de jaarprijs wetenschapscommunicatie voor hun Brief aan de klimaatjongeren, de opleiding klimaatambassadeurs en de basis van het #scientists4climate platform in België, een grootschalig initiatief dat heel kort op de bal speelt vanuit een heel concrete noodzaak.

**Laureaat Loopbaanprijs 2019: Christine VAN BROECKHOVEN**

Prof. Dr. Christine Van Broeckhoven wordt onderscheiden met de loopbaanprijs wetenschapscommunicatie voor haar jarenlange inzet als mondiale topexpert die via contact met patiënten, mantelzorgers, burgers en politici een weg gevonden heeft om (haar) onderzoek te verbeteren en te wegen op het beleid. De jury waardeert haar doorgedreven inspanning om Alzheimer en dementie uit de taboesfeer te halen, waarbij zij zich zowel inzet om het belang van wetenschappelijk onderzoek te benadrukken maar ook de maatschappelijke en ethische consequenties in beeld brengt. Dit alles maakt haar tot een rolmodel in Vlaanderen.

## Henri Schoutedenprijs

De Henri Schoutedenprijs is een tweejaarlijkse prijs waarmee een belangrijk oorspronkelijk werk over faunistiek (bij voorkeur van Afrika), systematiek, ecologie, ethologie of anatomie van de dieren wordt bekroond.

### Vorige Laureaten:

|                                  |                                 |
|----------------------------------|---------------------------------|
| 1965: A. Fain                    | 1997: P. Verdyck                |
| 1967: D. Thys van den Audenaerde | 1999: H. De Wolf                |
| 1969: M. Morlion                 | 2001: K. Jordaens               |
| 1975: W. De Smet                 | 2003: Y. Samyn                  |
| 1979: M. Louette                 | 2005: H. Eggermont              |
| 1983: W. Van Neer                | 2007: S. Devaere                |
| 1985: J. Van Stalle              | 2009: T. Geerinckx              |
| 1987: A. Huysseune               | 2011: A. Laudisoit en L. Durnez |
| 1989: P. De Ley                  | 2013: M. Vanhove                |
| 1993: H. Leirs                   | 2015: S. Gryseels               |
| 1995: H. Segers                  | 2017: B. Borremans              |

### Laureaat 2019: Filip HUYGHE

*Evolutionary and Ecological connectivity of the skunk clownfish in the Indian Ocean and its importance for the design of Marine Protected Areas.*



Na een carrière als jurist, besloot Filip Huyghe in 2007 uit passie voor de oceaan om biologie te gaan studeren. Hij behaalde zijn bachelor en master aan de Vrije Universiteit Brussel en behaalde daar in 2018 ook een doctoraat. Voor zijn onderzoek bestudeerde hij het verspreidingspatroon van de larven van anemoonvissen tussen koraalriffen voor de kust van Zanzibar, Tanzania, gebruikmakend van genetische technieken.

Zijn veldwerk deed hij in samenwerking met de State University of Zanzibar waar hij een jaar lang verbleef. Zijn labowerk en data-analyse deed hij in het Marine Biology Laboratory aan de VUB onder leiding van Prof. Mark Kochzius. Na zijn doctoraat vertrok hij met een BAEF (Belgian American Educational Fund)-beurs naar de University of California, Santa Cruz, waar hij als post-doc verder onderzoek verricht naar de genetische diversiteit en het verspreidingspatroon van anemoonvissen tussen koraalriffen.

Het doel van dit onderzoek is te begrijpen hoe tropische vispopulaties elkaar demografisch beïnvloeden en hoe beschermde mariene zones tegelijk het voortbestaan van bedreigde koraalriffen kunnen garanderen en door lokale vissers geëxploiteerde gebieden kunnen helpen bevoorraden via rekrutering vanuit de

beschermde gebieden. Een belangrijk resultaat van dit onderzoek is de vaststelling dat verspreiding van vislarven vaak lokaal is en door meerdere factoren beïnvloed kan worden. Daarom biedt een netwerk van beschermde zones die op verschillende afstanden van elkaar verwijderd zijn de beste garantie op een duurzame en demografisch gezonde vispopulatie.

## Paul Van Oyeprijs

De Paul Van Oyeprijs wordt tweejaarlijks uitgereikt aan een oorspronkelijk werk in voorkeuorde over veldwerk op het gebied van de hydrobiologie in de breedste zin van het woord; systematiek van 'protisten' of van invertebraten; algemene biologie.

### Vorige Laureaten:

|                     |                       |
|---------------------|-----------------------|
| 1969: M. De Ridder  | 1993: W. Sleurs       |
| 1975: J. Rammeloo   | 1999: T. Moens        |
| 1977: E. Coppejans  | 2003: T. Huyse        |
| 1979: A. Caljon     | 2005: M. De Block     |
| 1981: R. Bosmans    | 2007: S. Derycke      |
| 1983: M. Coussement | 2009: J. Guelinckx    |
| 1985: K. Martens    | 2011: M. Larmuseau    |
| 1987: J. Peters     | 2015: A. Houben       |
| 1991: L. Demeester  | 2017: L. Lins Pereira |

## Laureaten 2019: Tanja STRATMANN en Anna-Maria VAFEIADOU

### Tanja STRATMANN

*Benthic ecosystem response to polymetallic nodule extraction in the deep sea.*



Tanja Stratmann studeerde van 2008 tot 2011 Biologie aan de Universiteit Bremen in Duitsland en aan de Universiteit van Oviedo in Spanje. Daarna behaalde ze een master in Biologie aan de Universiteit Aarhus in Denemarken in 2014, en een master in Statistical Data Analysis aan de Universiteit Gent in 2019. In 2014 begon Stratmann aan haar doctoraat in het Europees multidisciplinaire onderzoeksprogramma 'MIDAS' (Managing Impacts of Deep-Sea Resource Exploitation) bij het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ, Nederland) in samenwerking met de Universiteit Gent. Het resulterende proefschrift 'Benthic ecosystem response to polymetallic nodule extraction in the deep sea' werd door haar verdedigd in 2018. De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek kende Tanja Stratmann in 2019 de RUBICON- financiering toe om als postdoctoraal onderzoeker voor twee jaar

in de HGF MPG Joint Research Group for Deep-Sea Ecology and Technology aan het Max Planck Institute for Marine Microbiology te werken.

Stratmann onderzoekt de milieueffecten van diepzeemijnbouw, d.w.z. het gevolg van de winning van brandstoffen en delfstoffen uit de diepzee op het ecosysteem van de zeebodem. De vraag naar metalen en zeldzame aardelementen neemt toe en de delfstoffen aan land raken langzaam uitgeput. Daarom worden minerale afzettingen in de diepzee, zoals mangaanknollen, polymetallische sulfiden en kobaltrijke ferromangaankorsten, in toenemende mate beschouwd als een potentieel toekomstige bron van metalen zoals kobalt, nikkel en koper. De winning van deze mineralen zal echter ernstige gevolgen hebben voor het mariene milieu.

Haar onderzoek richt zich op de reactie van het ecosysteem na habitatmodificatie en -vernietiging door de extractie van mangaanknollen. Zo bestudeert ze het herstel van het ecosysteem van de abyssale vlakten in het Peru Basin (Stille Oceaan) na een kleinschalige verstoring van het sediment in 1989, het zogenaamde DISCOL-experiment (DISturbance and re-COLONization experiment). Daarvoor combineert ze het ontwikkelen van wiskundige modellen met in-situ experimenteel werk, uitgevoerd aan boord van onderzoeksschepen. Het onderzoek richt zich tevens op de vraag welke rol de benthos, d.w.z. organismen in en op de zeebodem, speelt in de mondiale koolstofcyclus, waarbij ze vooral geïnteresseerd is in de metabolische activiteit en voedingstypes van zeekomkommers, sponzen en slangsterren.

#### **Anna-Maria VAFEIADOU**

*Species coexistence of marine nematodes: Environmental conditions, resource utilisation and microhabitat partitioning as possible drivers of niche differentiation.*



Anna-Maria Vafeiadou wordt gelauwerd voor haar doctoraatproefschrift met als Nederlandstalige titel: 'Co-existentie van soorten van mariene nematoden'. Anna-Maria Vafeiadou studeerde Biologie aan de Aristoteles Universiteit van Thessaloniki in Griekenland. Daarna vervolgde zij haar postdoctorale studies in Mariene Biodiversiteit en Bescherming via het Erasmus Mundus MSc-programma van de Universiteit Gent en vijf partneruniversiteiten. In februari 2019 verdedigde zij haar proefschrift in de Mariene Wetenschappen in Gent. Een gezamenlijk doctoraat werd haar uitgereikt door zowel de Universiteit Gent als de Aristoteles Universiteit van Thessaloniki.

De focus van haar onderzoek ligt op de ecologische theorie van het gezamenlijk voorkomen van soorten. Via een experimentele benadering onderzoekt ze omgevingsfactoren, voedselgebruik en microhabitatkeuze. Daarbij probeert ze te ontdekken welke factoren als potentiële mechanismen van nichedifferentiatie

fungeren. Anna-Maria Vafeiadou is vooral geïnteresseerd in de interacties tussen verschillende diersoorten en de ecologische mechanismen die cruciaal zijn voor de lokale biodiversiteit en het goed functioneren van natuurlijke ecosystemen. Het ontrafelen van de vaak complexe mechanismen die het gezamenlijk voorkomen van soorten reguleren is een belangrijke taak in het ecologisch onderzoek, zeker nu de omgeving razendsnel verandert als gevolg van de klimaatverandering.

Sinds februari 2019 is Anna-Maria Vafeiadou postdoctoraal onderzoeker bij de onderzoeksgroep Mariene Biologie van de Universiteit Gent.

### Charles De Clercqprijs

In de Klasse van de Menswetenschappen wordt jaarlijks de Mgr. De Clercqprijs, waaraan een bedrag van € 1250 verbonden is, uitgereikt voor een belangrijke oorspronkelijke studie op het gebied van de religieuze geschiedenis van Vlaanderen.

Vorige Laureaten:

|                       |                     |
|-----------------------|---------------------|
| 1987: M. Cloet        | 2004: V. Soen       |
| 1988: M. Marinus      | 2005: W. Francois   |
| 1990: L. Kenis        | 2006: R. Heynickx   |
| 1991: H. Storme       | 2007: G. Gielis     |
| 1992: J. Ockeleij     | 2008: P. Mannaerts  |
| 1993: M. De Vroede    | 2009: K. Schelkens  |
| 1994: M. Lamberights  | 2010: W. De Pril    |
| 1996: D. Leyder       | 2012: T. Snijders   |
| 1997: G. Marnef       | 2013: U. Wuttke     |
| 1998: H. Eynikel      | 2014: N. De Maeyer  |
| 1999: M. Vandenberghe | 2015: S. Moens      |
| 2000: R. Timmermans   | 2016: A. Somers     |
| 2001: T. Quaghebeur   | 2017: D. Bosschaert |
| 2002: J. Leploigne    | 2018: A. Soetaert   |
| 2003: R. De Groof     |                     |

### Laureaat 2019: Kristien SUENENS

*Too robust to be saint. Female Congregation Founders in Nineteenth-Century Belgium. Double-voiced agency, religious entrepreneurship and gender tension.*

Kristien Suenens studeerde Geschiedenis aan de KU Leuven en is als onderzoeker werkzaam aan KADOC-KU Leuven, het Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving. Ze is er ook consulent voor het erfgoed van religieuze instituten, in welke hoedanigheid ze religieuze congregaties en orden begeleidt in de zorg voor en het gewaarborgd behoud van hun archieven en bibliotheken.



Haar onderzoek en publicaties focussen op de negentiende- en twintigste-eeuwse geschiedenis van religieuze instituten, met bijzondere aandacht voor de interactie tussen religie, gender en samenleving. Ze verdedigde haar doctoraatsonderzoek 'Too robust to be saint. Female congregation founders in nineteenth-century Belgium' in 2018 (promotor: prof. Jan De Maeyer).

Het manuscript brengt het levensverhaal van vier vrouwelijke congregatie-stichteressen in negentiende-eeuws België. Het biografische groepsportret krijgt vorm tegen de achtergrond van het religieuze reveil, de ideologische spanningen, de socio-economische transformaties en de genderpatronen van de negentiende eeuw. Het wordt bovendien verankerd in een breder comparatief en internationaal perspectief van Belgische tijdgenoten en buitenlandse stichteressen. Centraal staan de ideeën, ambities, strategieën, realisaties en mislukkingen van de vier vrouwen: als sociaal en religieus geïnspireerde adolescenten in het jonge België, als congregatiestichteressen in het midden van de eeuw en, ten slotte, als religieuze oversten in de hoogdagen van de ultramontaanse kruistocht en de 'Culture Wars' in de jaren 1870 en 1880. De intieme biografische aanpak biedt een verrassend beeld van de geschakeerde en meerstemmige manier waarop deze vrouwen zich positioneerden in de kerk en de maatschappij van hun tijd. Enerzijds waren ze passionele pleitbezorgers van een door nederigheid, gehoorzaamheid en boetvaardigheid geïnspireerd religieus leven. Anderzijds ontplooiden ze zich als invloedrijke en machtige religieuze vrouwen op het spirituele, kerkelijke en sociale terrein. Als vrouwelijke ondernemers schrokken ze er niet voor terug een pioniersrol op zich te nemen of in te zetten op een internationale of semi-industriële ontwikkeling van hun initiatieven. Deze ambiguïteit kleurde vele van hun acties en relaties.

### **Erik Duvergerprijs**

De prijs Erik Duverger bekroont om de twee jaar een belangrijk oorspronkelijk kunsthistorisch of historisch werk dat handelt over de Nederlanden tot het jaar 1900 dat in grote mate steunt op archivalische bronnen.

#### Vorige Laureaten:

2005: M. Vanwelden

2009: P. Martens

2011: V. Soen

2013: B. Wolters van der Wey

2015: L. Kelchtermans

2017: P. Maclot

## Laureaat 2019: Jonas ROELENS

*Citizens and Sodomites. Perception and Persecution of Sodomy in the Southern Low Countries (1400-1700).*



Jonas Roelens studeerde Geschiedenis aan de Universiteit Gent en is sinds 2012 als doctoraal onderzoeker verbonden aan het IUAP-project P7/26: City and Society in the Low Countries, ca. 1200-ca. 1850 (BELSPO). In 2014 werd hij aspirant van het FWO-Vlaanderen verbonden aan de UGent, waar hij zijn doctoraat verdedigde in 2018. Sindsdien is hij als gastprofessor verbonden aan KASK/HoGent en UGent, en is hij gastdocent aan de KU Leuven.

Jonas Roelens publiceerde in verschillende internationale tijdschriften over zijn onderzoek (The Sixteenth Century Journal, Renaissance Studies, Journal of Women's History, Journal of Homosexuality...) en is co-auteur van het boek 'Verzwegen verlangen. Een geschiedenis van homoseksualiteit in België' (Antwerpen: Uitgeverij Vrijdag, 2017). Dit boek ontving in 2018 een jaarprijs wetenschapscommunicatie uitgereikt door de KVAB. In 2019 ontving Jonas Roelens zowel de juryprijs als de publieksprijs van de Vlaamse PhD Cup.

Deze studie onderzoekt sodomie in de vroegmoderne Zuidelijke Nederlanden. Vanwege hun veronderstelde tegennatuurlijke karakter werden deze seksuele handelingen in de Zuidelijke Nederlanden doorgaans met de brandstapel bestraft. Via een kwantitatieve studie van juridische bronnen zoals baljuwrekeningen werd de vervolging van sodomie in kaart gebracht voor Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Ieper, Leuven en Mechelen tussen ca. 1400 en 1700. Dit bracht aan het licht dat de vervolging van sodomie doorheen de Zuidelijke Nederlanden onderhevig was aan pieken en dalen. Daarnaast illustreert de kwantitatieve analyse ook significante geografische verschillen m.b.t. de bestraffing van sodomie binnen de regio.

Via kwalitatieve methodes werd ook de stedelijke perceptie van de sodomievervolging onderzocht. Hierbij werd vastgesteld dat het populaire discours over sodomie dat in de brede samenleving gevoerd werd vaak afweek van het officiële standpunt dat door de autoriteiten aangenomen werd. In die zin heeft deze studie meer verwezenlijkt dan het louter opvullen van een blinde geografische vlek binnen het onderzoek naar sodomie in vroegmodern Europa. De combinatie van onderzoeksmethodes m.b.t. perceptie en vervolging van sodomie op stedelijk niveau heeft geresulteerd in een gelaagder beeld van seksuele deviantie en de exclusie van minderheidsgroepen in premoderne samenlevingen.

## Prijs Pro Civitate

De Prijs Pro Civitate voor lokale geschiedenis wordt uitgereikt ter bekroning van een onuitgegeven doctoraatsverhandeling die een originele en belangrijke bijdrage vormt tot de stadsgeschiedenis of tot de lokale geschiedenis. Het comité 'Pro Civitate' werkzaam in de schoot van de beide Koninklijke Academiën van België, schrijft een prijs uit om een betere kennis van de geschiedenis van de steden en gemeenten van het grondgebied bestreken door de Belgische staat of door de oude vorstendommen die er momenteel deel van uitmaken, te bevorderen. Chronologisch komt een erg brede periode gaande van de Oudheid tot de hedendaagse tijd in aanmerking.

### Laureaat 2019: Janna COOMANS

*In pursuit of a healthy city - Sanitation and the Common Good in the Late Medieval Low Countries.*



Janna Coomans studeerde Geschiedenis en Wijsbegeerte aan de Universiteit van Amsterdam. Na een brede interesse in sociale en wetenschapsgeschiedenis zag zij het licht tijdens haar master en ging zich verdiepen in middeleeuwse stadsgeschiedenis. Zij studeerde cum laude af met een masterthesis over laatmiddeleeuwse badcultuur. Vervolgens ging Janna aan dezelfde universiteit als promovendus aan de slag, met een individueel onderzoeksproject over gezondheid en hygiëne in de laatmiddeleeuwse Nederlanden, onder begeleiding van prof. Guy Geltner. Met deze laatste was zij ook betrokken bij het aanvragen van een interdisciplinair ERC-project, met de titel 'Healthscaping Urban Europe'. In dit project is zij momenteel werkzaam als postdoctoraal onderzoeker. Zij heeft meerdere wetenschappelijke publicaties op haar naam en vervulde bestuursfuncties bij zowel de Amsterdam Centres for Urban History en Medieval and Renaissance Studies. Zij tracht haar onderzoek bij een bredere groep geïnteresseerden onder de aandacht te brengen, onder meer door publiekslezingen en radio optredens. Vorig jaar vervulde zij een gastonderzoekerschap bij de UGent en gaf een gastlezing en college bij het Centrum voor Stadsgeschiedenis te Antwerpen.

Het proefschrift, getiteld 'In Pursuit of a Healthy City: Sanitation and the Common Good in the Late Medieval Low Countries' biedt de eerste vergelijkende studie over openbare hygiëne in de laatmiddeleeuwse Nederlanden en sluit aan bij een historiografische revisie die de reputatie van middeleeuws steden 'opschoont'. Het centrale argument van de dissertatie is dat interventies en aanpassingen ten behoeve van de gezondheid van de gemeenschap wijdverbreid waren. Daarmee hadden zij invloed op het dagelijks leven, de materiele inrichting, en het bestuur van een middeleeuwse stad. Publieke gezondheid was onderdeel van een breder streven

in naam van het algemeen belang, in de titel verwezen met de term Common Good (Middelnederlands: ghemenen oirbair). De studie behelst een breed vergelijkend onderzoek met een focus op drie case studies: Gent, Leiden en Deventer. Met gebruik van verschillende typen bronnen, onder meer rekeningen, ordonnanties en veroordelingen, kwamen vier kernpunten van het middeleeuws publieke gezondheidsbeleid naar voren. Dit zijn zorg voor infrastructuur; stadsreiniging en hygiënische faciliteiten; voedsel-kwaliteit en provisie; en morele of spirituele reinheid.

### **Frans Van Cauwelaert Prijs**

Naar aanleiding van de tachtigste verjaardag van Frans Van Cauwelaert (1880-1961), minister van staat en in 1938 één van de architecten van de Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, werden door inschrijving gelden ingezameld die dienden aangewend voor de oprichting van een fonds naar hem genoemd.

Het Frans van Cauwelaertfonds is een stichting die jaarlijks de Frans Van Cauwelaertprijs uitreikt ter bekroning van een veelbelovende wetenschappelijke carrière (tot de leeftijd van 40 jaar). Sinds 2000 is de prijs ondergebracht in de Academie. De prijs, ter waarde van 7500 euro, wordt afwisselend uitgereikt in de exacte en de humane wetenschappen.

#### **Vorige Laureaten:**

|                         |                                     |
|-------------------------|-------------------------------------|
| 2001: L. Storme         | 2010: S. Pleysier                   |
| 2002: J. Clement        | 2011: J. Vriens                     |
| 2003: T. Voets          | 2012: P. De Leemans en M. Kestemont |
| 2004: B. Wauters        | 2013: L. Decin                      |
| 2005: G. Neyens         | 2014: K. Abts en O. Agirdag         |
| 2006: A. Dillen         | 2015 : P. Ost                       |
| 2007: J. Irobi-Devolder | 2016: S. Ducheyne                   |
| 2008: J. Haemers        | 2017: P. Tassin                     |
| 2009: B. Craps          | 2018: B. Spruyt                     |

#### **Laureaat 2019: An HENDRIX**

In 2005 behaalde An Hendrix magna cum laude haar diploma in de bio-ingenieurswetenschappen aan de UGent. Daarna begon zij met haar onderzoek naar communicatie in het tumor ecosysteem, waarvoor zij in 2010 een doctoraat ontving in de gezondheidswetenschappen aan de UGent. Van 2010 t.e.m. 2017 zette An Hendrix haar onderzoek verder als postdoctoraal onderzoeker van de Universiteit Gent en het FWO-Vlaanderen. Ze verrichtte belangrijk pionierswerk in de analyse van extracellulaire vesikels in lichaamsvloeistoffen.



Extracellulaire vesikels zijn minuscule afgesnoerde stukjes cel die alle cellen vrijstellen en afgeven in lichaamsvloeistoffen. Tot voor kort beschouwden wetenschappers extracellulaire vesikels als de vuilnisbak van de cel. Recent onderzoek toont echter aan dat deze extracellulaire vesikels boodschappen bevatten in de vorm van eiwitten, nucleïnezuren en metabolieten die de toestand van de cel weerspiegelen en communicatie tussen cellen faciliteren. Deze bevindingen hebben de interesse opgewekt in het gebruik van extracellulaire vesikels voor de preventie, diagnostiek en behandeling van verschillende ziektes, waaronder kanker.

## **Prijs van de Vlaamse Wetenschappelijke Stichting**

In 1928 werd de Vlaamse Wetenschappelijke Stichting opgericht ter ondersteuning van verschillende Vlaamse wetenschappelijke initiatieven. Sinds 2002 reikt de Stichting beurtelings een prijs uit in de Humane, de Exacte en de Biomedische wetenschappen; zij doet dit in het kader van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten. De geldprijs ter waarde van € 10.000 is bedoeld voor jonge onderzoekers (tot 40 jaar).

### **Laureaat 2019: Mira MEEUS**



Mira Meeus is deeltijds hoogleraar aan de UGent (departement revalidatiewetenschappen en kinesistherapie), deeltijds gewoon hoogleraar aan de UAntwerpen (departement revalidatiewetenschappen en kinesistherapie) en hoogleraar aan het Europees College voor Oncologie en Lymphologie, Berekuyt Academie Harderwijk (Nederland). Ze behaalde haar master en doctoraatsdiploma aan de VUB. Het onderzoek van deze kandidaat draagt substantieel bij tot het voortschrijdend klinisch inzicht in chronische pijnklachten en de rol van centrale sensitisatie in dit verband. Haar onderzoek heeft het mogelijk gemaakt dat het concept van 'centrale sensitisatie' direct naar de klinische praktijk werd gebracht en de onderzoeksresultaten tevens reeds geleid hebben tot therapeutische toepassingen, waaruit naast klinische ook de maatschappelijke relevantie duidelijk tot uiting komt. De klinische relevantie van haar onderzoek weerspiegelt zich ook in het voor dit domein hoog aantal citaties.

## **Prijs van de Vlaamse Minister voor Wetenschapsbeleid**

De Academie kent om de drie jaar de prijs van de Vlaamse Minister voor Wetenschapsbeleid toe, de eerste maal in het jaar 2000. Voornoemde prijs wordt toegekend aan een persoon, een groep of een organisatie die op welke wijze ook een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot de vulgarisatie van de wetenschap. Aan de prijs is een bedrag verbonden van 7500 Euro.

Vorige laureaten: EOS-Magazine, Canvas Programma Overleven , Technopolis NV, UVT Davidsfonds, RVO-Society en Kazerne Dossin

### **Laureaat 2019: Universiteit van Vlaanderen**

De Universiteit van Vlaanderen werd opgericht op 29 augustus 2017 met als doel wetenschap en universitaire kennis beschikbaar en begrijpelijk maken voor iedereen door Vlaamse professoren een breed toegankelijk platform te bieden via moderne mediakanalen.

Zes jaar geleden vroegen Marten Blanckesteijn en Alexander Klöpping zich af waarom de kennis van al die interessante wetenschappers aan de universiteiten enkel beschikbaar was voor een handvol studenten. Daarom hebben ze de stichting Universiteit van Nederland opgericht. Via dit succesvol platform voor wetenschapscommunicatie sijpelt wetenschappelijke kennis de huiskamers binnen via YouTube, Podcast, radio en televisiekanalen. In 2017 namen Johnny Quidé en Roel Bellinga het initiatief samen met de VRT, de vijf Vlaamse universiteiten, Knack en de Jonge Academie om hier een nieuw - Vlaams - hoofdstuk aan te breien met dezelfde missie. Een onafhankelijke redactie van wetenschapsenthousiastelingen werd samengesteld.

Bij de Universiteit van Vlaanderen vzw geven topwetenschappers uit heel Vlaanderen gratis college op internet, podcast, radio en televisie. Het doel van de Universiteit van Vlaanderen is duidelijk: de kennis van Vlaamse professoren uit verschillende takken van de wetenschap dichterbij een zo breed mogelijk publiek brengen. De muren van de universiteitsaula worden spreekwoordelijk afgebroken. Topwetenschappers beantwoorden telkens op ongeveer een kwartier een boeiende vraag over uiteenlopende thema's. De videocolleges worden opgenomen tijdens een tour door Vlaanderen waarbij steeds de vijf studentensteden worden aangedaan.

In hun eerste twee collegejaren leverde Universiteit van Vlaanderen reeds meer dan 65 miljoen contactmomenten op, met een bereik van meer dan 2,5 miljoen kijkers en 17 miljoen luisteraars. Sinds vorig jaar werd ook de Universiteit van Vlaanderen podcast gelanceerd, die nu maandelijks meer dan 250 duizend keer wordt beluisterd. Ze werden meteen een van de grootste wetenschapsplatformen in België en een enorme toegevoegde waarde voor het Vlaamse wetenschapscommunicatielandschap.

De videocolleges van de Universiteit van Vlaanderen zijn er voor iedereen, ongeacht leeftijd, afkomst of opleidingsniveau. Wetenschappelijke onderwerpen worden vertaald naar laagdrempelige content. Extra aandacht gaat naar een jong publiek; de vzw wil hun interesse in wetenschap aanwakkeren vanuit een geloof dat de jeugd voor een groot stuk de toekomst in handen heeft.

### **Werkgroepvergaderingen - JA-dagen**

De werkgroepen van de Jonge Academie draaiden in 2019 op volle toeren. Om de disparate vergaderingen onder leden wat te structureren werd een nieuw initiatief genomen: elke 13e van de maand zouden de werkgroepen die nood hadden aan een vergadering hier op de Academie vergaderen: de JA-dag. Dit concept maakte dat de leden elkaar vaker zouden ontmoeten, de vergaderingen praktischer inpasbaar zouden zijn én, vooral, dat er meer kruisbestuiving zou zijn tussen de werkgroepen doordat meer JA-leden vergaderingen van andere werkgroepen bijwonen. Enkele malen richtte de JA ook tijdens deze broodjeslunch 'salons' in; een moment waarop kunstenaars en wetenschappers vrij denken, associëren en ervaringen delen rond een bepaald thema (bv. 'spelen in kunst en wetenschap').

### **Sociale dag**

Eén keer per jaar bezoekt de Jonge Academie met haar leden een universiteitsstad. Elkaar leren kennen staat op die dag centraal in een positieve sfeer van interdisciplinaire interesse, eigen aan de Jonge Academie. In 2019 was de beurt terug aan Hasselt om deze 'sociale dag' te huisvesten. De dag begon met een rondleiding in de ECOTRON en een gidsbeurt in het Nationaal Park Hoge Kempen. Daarna brachten de leden een bezoek aan de Oude Gevangenis die herbestemd werd tot universiteitsgebouw, waar ze rondgeleid werden door onderzoeksdirecteur Ann Peters en Philip Speelmans. Voor het diner in Chinous bracht de JA nog een bezoek aan CIAP, Centrum voor Actuele Kunst.

### **Voorjaarstweedaagse**

De voorjaarstweedaagse op 11 en 12 maart was een modeltweedaagse. Na een bestuursvergadering en een algemene vergadering ter afsluiting van het werkjaar 2018-2019 volgde de (interne) kennismaking met de nieuwe leden en daarna het uitgebreide verslag van alle werkgroepen en het overzicht van alle JA-activiteiten. Dat is steeds een indrukwekkende oplijsting, waar nieuw animo gevonden wordt voor het verderzetten van genomen engagementen. Een aantal nieuwe werkgroepen werd opgericht, waaronder Duurzaamheid, Open Science en Science meets Parlement. Na de parallelle vergaderingen van drie werkgroepen, voerde de hele JA samen een stellingenspel over vragen rond gender in de academische wereld.

Een diner en optionele overnachting in Brussel later, begon de volgende ochtend met een kennismaking met de discipline-overschrijdende verhalen van leden Sylvia Wenmackers (van theoretische fysica naar filosofie) en Marjan Doom (van diergeneeskunde/anatomie naar de kunst). Aansluitend speelde de hele Jonge Academie het (gedigitaliseerde) educatieve spel Expeditie Moendoes, samen met

de CEO van Technopolis Stéphane Berghmans. Drie werkgroepen vergaderden daarna parallel met elkaar. De dag eindigde met een feestelijk publieksevenement, waarop de 11 nieuwe leden geïnaugureerd werden, de 10 leden van de tweede generatie plechtig afzwaaiden tot alumni en de aftredende voorzitters Lieve Van Hoof en Niel Hens terugblikten en hun voorzittersstaf doorgaven aan Sylvia Wenmackers en Vincent Ginis.

### **Najaarstweedaagse**

Donderdag 28 november startte de najaarstweedaagse met de Algemene Vergadering waar de organisatorische en financiële aspecten werden besproken. Nadien werd er tijd gevonden voor een fotomoment van de leden van de Jonge Academie. Ook werden er enkele foto's vastgelegd specifiek van de werkgroep gender met de Fortuna Award die ze mochten ontvangen voor hun verdienstelijk werk en campagne rond gender van de Nationale Loterij. Na de broodjeslunch werd er verslag gemaakt van alle werkgroepen, activiteiten en samenwerkingen.

In de namiddag konden de JA-leden genieten van een cursus mediatraining gegeven door Lieven De Maertelaere en Pieter Wandels van Belga. In de late namiddag was er naar jaarlijkse gewoonte het stellingspel, dit keer over de rol en financiering van kunst. De werkdag werd afgesloten met een gevarieerd diner in Brussel en een overnachting voor zij die dat wensten.

Op vrijdag 29 november was er kort de tijd voor de dringende werkgroepen, zoals de laatste voorbereidingen voor het publieksevenement Science meets parlement en een JA-brede bespreking van het concept-KVAB-Standpunt over multiculturalisme.

Aansluitend zocht de JA in een zogenaamde "fenomenale werkgroepenshow" naar nieuwe formats, nieuwe ideeën en het verkennen en leren kennen van de leden en hun interesses onderling via een ludiek format. Na de lunch werd de tweedaagse afgesloten met het publieksevenement waar het Science meets parlement programma werd bekendgemaakt. Een receptie nadien vormde het echte slot van een gesmaakte najaarstweedaagse.

### **Werking**

De Jonge Academie verkoos in 2019 precies 11 nieuwe leden, met name 10 wetenschappers en één kunstenaar. Het lidmaatschap werd toegekend tot 2024 aan Christophe Vandeviver, Beatrijs Vanacker, Dave De ruysscher, Didier Caluwaerts, Lars De Laet, Kris Myny, Bart Vermang, Michelle Plusquin, Lynda Grine, Rose Bruffaerts en Marjan Doom. Ze werden geïnaugureerd op 12 maart 2019.

Het voorzitterschap van de Jonge Academie duurt 2 jaar. Lieve Van Hoof en Niel Hens zwaaiden na verdienstelijk af in maart en gaven de fakkel door aan Vincent Ginis en Sylvia Wenmackers die van april 2019 tot en met maart 2021 als voorzittersduo zullen optreden.

Van april 2019 tot en met maart 2020 was het bestuur van de Jonge Academie samengesteld als volgt:

- Sylvia Wenmackers en Vincent Ginis, voorzitters
- Lendert Gelens en Damya Laoui, bestuursleden Wetenschapscommunicatie
- Nele Witters en Jozefien De Leersnyder, bestuursleden Wetenschapsbeleid
- Lodewijk Heylen en Sofie Verbrugge, bestuurslid Interdisciplinariteit & kunsten
- Amr Ryad en Lien Verpoest, bestuursleden Internationalisering

Elk bestuurslid is aangesteld voor twee jaar, in geschrante volgorde met de collega die hetzelfde domein opvolgt. De beleidsmedewerkers voor de Jonge Academie zijn adviserend lid.

## Denkersprogramma – Cyclus Democratie & Desinformatie

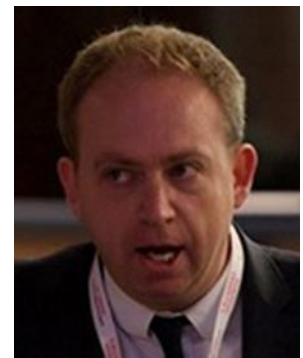
### Situering

Naar aanleiding van het KVAB Standpunt "De strijd om de waarheid. Over nepnieuws en desinformatie in de digitale mediawereld" namen Jaak Billiet, Klasse van de Menswetenschappen, en Peter Van Aelst, alumnus Jonge Academie, het initiatief om een Denkerscyclus uit te werken rond enkele aspecten die verdere reflectie vereisten. Het programma kreeg de titel 'Democracy & Disinformation' en zou het functioneren van de democratie bekijken vanuit twee invalshoeken: de massale online verspreiding van desinformatie en de aanvaarding en verdere verspreiding door grote lagen van de bevolking. Hiervoor werden twee complementaire Denkers aangetrokken, Anja Bechmann (Aarhus University) experte in digitale media en Ben O'Loughlin (Royal Holloway, London) expert internationale relaties en communicatie. Samen met de stuurgroep werden een aantal activiteiten en interacties met stakeholders georganiseerd in de eerste helft van 2019. Het slotsymposium waarop beide Denkers hun bevindingen presenteerden vond plaats in het Vlaams Parlement op vrijdag 11 oktober 2019.



Anja Bechmann is professor Media Studies en directeur van DATALAB, het Center for Digital Social Research aan de School of Communication and Culture, Aarhus University, Denemarken. Zij is experte in digital sociology, personal information data flows in social media, critical algorithmic and machine learning studies, social cohesion and digital news studies.

Ben O'Loughlin is professor International Relations aan Royal Holloway, University of London. Hij leidt er de New Political Communication Unit. Zijn expertise situeert zich in de internationale politieke communicatie waar hij de link bestudeert tussen mediaonderzoek en de tendensen in 'strategic narratives' die gebruikt worden in politieke besluitvorming.



De coördinatie en wetenschappelijke leiding van het programma berustte in hoofdzaak bij de twee coördinatoren Jaak Billiet en Peter Van Aelst, aangevuld met Lien Verpoest en bijgestaan door leden van de Stuurgroep.

Samenstelling van de Stuurgroep:

- Jaak Billiet (KMW, KU Leuven)

- Herman De Dijn (KMW, KU Leuven)
- Godelieve Laureys (KMW, UGent)
- Michael Opgenhaffen (KU Leuven)
- Bart Pattyn (KU Leuven)
- Jo Pierson (VUB)
- Bram Spruyt (JA, VUB)
- Jo Tollebeek (KMW, KU Leuven)
- Peter Van Aelst (UA)
- Karel Velle (KMW, UGent)
- Lien Verpoest (JA, KU Leuven)
- Kristiaan Versluys (KMW, UGent)
- Els Witte (KMW, VUB)

### Activiteiten

De eerste contacten tussen de Denkers en de Stuurgroep werden gelegd begin 2019. De contacten met de Stuurgroep en met tal van stakeholders werden in hoofdzaak georganiseerd rond drie weken van fact finding. Daarnaast hebben de Denkers ook onderling meermaals overleg gepleegd en ad hoc gesprekken gevoerd met belanghebbenden. De Stuurgroep kwam samen op 11 januari, 12 februari, 15 april en 2 juni 2019.

De eerste fact finding week vond plaats van 11 tot 15 februari. Anja Bechmann interviewde journalist Tim Verheyden, ontmoette de onderzoeksgroep 'Media, Middenveld en Politiek' aan de UAntwerpen en had een overleg met Lieven De Marez en Frederik De Grove van de multidisciplinaire onderzoeksgroep 'Media, Innovation and Communication Technologies' aan de UGent.

Bij de volgende fact finding van 15 tot 19 april waren beide Denkers aanwezig. Ze voerden in de Academie gesprekken met Ike Picone, VUB, en gingen in dialoog met tal van Vlaamse journalisten waaronder Jan-Frederik Abbeloos, De Standaard; Jan Balliauw, VRT; Dieter De Cleene, EOS; Freek Evers, De Morgen; Doruntina Islamaj, VRT; Tim Pauwels, VRT; Roeland Termote, De Standaard; Marijn Trio, VRT; Rik Van Cauwelaert, Knack/De Tijd; Jeroen Zuallaert, Knack. De Denkers trokken vervolgens naar Leuven waar zij deelnamen aan een seminarie met de interfacultaire onderzoeksgroep Connectivity en overleg hadden met de onderzoeksgroepen 'Institute for Media Studies', 'School for Mass Communication' en het 'Centre for Political Research'. Om de week af te sluiten namen ze deel aan het expertenseminarie 'Media, Post-Truth and the Future of Democracy', georganiseerd door het Metaforum van de KU Leuven.

Van 16 tot 18 mei vond de laatste fact finding plaats. Ben O'Loughlin voerde een aantal interviews met stakeholders in Brussel en gaf een lezing voor de Klasse van de Menswetenschappen.

Het slotsymposium 'The Battle for the Truth – Democracy & Disinformation in the Digital Media world' vond plaats in de Schelp van het Vlaams Parlement op vrijdag 11 oktober 2019. De Denkers stelden er hun bevindingen voor en gingen in debat met vertegenwoordigers uit media, onderzoek en politiek. Onder de respondenten bevonden zich o.m. Tim Pauwels (VRT), Lien Verpoest (KU Leuven), Jan-Frederik Abbeloos (De Standaard), Ike Picone (VUB) en Katia Segers (Sp.a). Philippe De Backer, Minister van Digitale Agenda, Telecommunicatie en Post, zorgde voor de afsluitende noot. Het belang van data, betrouwbare data en toegang tot data, bleek één van de belangrijkste aandachtspunten te zijn waarover alle sprekers het eens waren. Ruim 100 deelnemers waren aanwezig.

### **Resultaten en impact**

Het doel van het slotsymposium was enerzijds terug te koppelen naar de verschillende experten met wie de Denkers reeds ontmoetingen hebben gehad, en anderzijds om nuttige input te krijgen van een reeks andere deskundigen. Aan de hand van deze interacties konden zij een definitief rapport neerleggen dat nauw aansluit bij de maatschappelijke realiteit van de Vlaamse samenleving, wat op zijn beurt de garanties moet verhogen dat de beleidsvoorstellen die worden geformuleerd ook effectief een antwoord kunnen zijn op de reële vraagstukken van vandaag. Voor het extensieve verslag van de Denkers en hun conclusies wordt verwezen naar de eindrapportering.

Het volledige eindrapport van deze Denkerscyclus is beschikbaar op de website van de KVAB.

## Denkersprogramma – Cyclus Digitale Innovatie

### Situering

De tweede Denkerscyclus in 2019 kwam er op initiatief van de KVAB-Reflectiegroep Responsible Research & Innovation (RRI) en Wetenschapsethiek en richtte zich in het bijzonder op de menselijke waarden in het innovatieproces. De overkoepelende uitdaging hierbij bestaat erin ethiek, privacy en maatschappelijke waarden van bij de conceptie te integreren in de volgende generatie van digitale technologische instrumenten en diensten. Dit vergt echter dieper inzicht en actie op vlak van regularisatie, standaardisatie en beleid. Onder de titel 'Maatschappelijke waarden bij digitale innovatie: wie, wat en hoe?' werden drie vooraanstaande internationale experts aangezocht om samen met de leden van de Stuurgroep te werken rond de gekozen thematiek. Samen gingen zij in debat met talrijke stakeholders en partners. Drie Denkers lieten toe het thema te bestuderen vanuit complementaire invalshoeken: ethische aspecten, beleid en wetenschap. Peter-Paul Verbeek is hoogleraar Wijsbegeerte aan de Universiteit van Twente, Rinie van Est is themacoördinator Slimme Samenleving aan het Rathenau Instituut en Jan Rabaey is professor Electrical Engineering aan UC Berkeley. Hun ideeën en aanbevelingen werden gepresenteerd op een slotsymposium in het Paleis der Academiën op woensdag 4 december 2019.



Jan Rabaey bekleedt de Donald O. Pederson Distinguished Professorship aan de University of California at Berkeley. Hij is de stichter van het Berkeley Wireless Research Center (BWRC) en de Berkeley Ubiquitous SwarmLab, en was tot twee maal toe voorzitter van de afdeling Electrical Engineering aan Berkeley. Hij is buitenlands lid van de KVAB. Rabaey heeft belangrijke bijdragen geleverd in diverse domeinen waaronder advanced wireless systems, low power integrated circuits, sensor networks, and ubiquitous computing. Zijn huidige interesse concentreert zich op de volgende generatie geïntegreerde draadloze systemen met een breed gamma aan toepassingen, alsook op onderzoek naar de interactie tussen de virtuele en de biologische wereld.

Peter-Paul Verbeek is universiteitshoogleraar Filosofie van Mens en Techniek en wetenschappelijk co-directeur van het DesignLab van de Universiteit Twente. Hij is tevens honorary professor aan Aalborg University, Denemarken. Zijn onderzoek richt zich op de relaties tussen mens, technologie en samenleving en richt zich op filosofische analyse, ethische reflectie, en praktijken van ontwerp en innovatie.





Dr. ir. Rinie van Est werkt voor het Rathenau Instituut, dat in Nederland het publieke en politieke debat over maatschappelijke en ethische kwesties in verband met wetenschap en technologie stimuleert. Hij coördineert het thema Slimme Samenleving. Als natuurkundige en politicoloog is hij gespecialiseerd in de politiek van waardevolle innovatie. Hij is een wereldwijde expert op het gebied van technology assessment, governance en publieksparticipatie. Tevens werkt hij sinds 2000 een dag per

week aan de Faculteit Industrial Engineering & Innovation Sciences van de Technische Universiteit Eindhoven.

Om de Denkers optimaal in hun opdracht te begeleiden werd een Stuurgroep samengesteld bestaande uit leden van de KVAB, de Reflectiegroep RRI, de Jonge Academie en een aantal externe experts. De coördinatie en wetenschappelijke leiding van het programma berustte in hoofdzaak bij de coördinator Joos Vandewalle.

Samenstelling van de Stuurgroep:

- Luc Bonte (KTW)
- Geert Bouckaert (KMW)
- Hugo De Man (KTW)
- Inez Dua (KVAB)
- Freddy Dumortier (KNW, KVAB)
- Vincent Ginis (JA, VUB)
- Johan Hanssens (EWI)
- Liesbet Lagae (KTW, Imec)
- Lode Lauwaert (KU Leuven)
- Egbert Lox (KTW)
- Ine Van Hoyweghen (JA, KU Leuven)
- Marc Van Hulle (KAGB)
- Joos Vandewalle (KTW)
- Pascal Verdonck (KTW, UGent)
- Simon Verschaeren (EWI)
- Paul Verstraeten (KTW)
- Bieke Zaman (KU Leuven)

### Activiteiten

In een eerste fase zijn de Denkers aan het woord gelaten en hebben ze hun visie en ervaring met de Stuurgroep gedeeld. Daarna zijn de essentiële elementen van dit transformatieproces en de maatschappelijke impact in kaart gebracht. Vanuit deze context en afbakening van het thema zijn de Denkers in debat gegaan met talrijke stakeholders, partners en opiniemakers.

Deelthema's die aan bod kwamen zijn onder meer: belangrijke drijvende krachten in digitalisering; ethisch verantwoord ontwerp; digitalisering en onderwijs, learning analytics, permanente vorming en werkgelegenheid; eigenaarschap van data; impact op beroepssectoren zoals juridische diensten, retail, autonome voertuigen, gezondheidssector ...

Het eerste stakeholdersgesprek vond plaats op 14 juni 2019 met bedrijven, bedrijvenorganisaties, sociale partners en consultants. Aan het debat namen deel:

- Saskia Van Uffelen, Digitalizerings Champion België
- Karel Van Eetvelt, Febelfin/Belgische Vereniging van Banken
- Guido Van Humbeeck, VDAB
- Bart Steukers, Agoria
- Hendrik Delagranghe, SERV Stichting Innovatie en Arbeid
- Koen Debaus, Digital Innovation Deloitte
- David Bruyneel, Accenture

Op 13 september 2019 vond een tweede fact finding plaats met in de voormiddag een stakeholdersdebat waaraan onderwijskoepels, universiteiten en strategische onderzoeksinstituten deelnamen. Volgende vertegenwoordigers waren aanwezig:

- Peter Goyvaerts, GO!
- Greet Vanderbiesen, Katholiek Onderwijs
- Peggy Valcke, KU Leuven, imec
- Lieven De Marez, UGent, imec
- Steven Latré, UAntwerpen, imec

In de namiddag volgde een debat rond Digitalisering en de relatie tussen burgers. De Denkers en de Stuurgroep spraken er o.m. met:

- Leo Van de Loock, VLAIO
- John Baekelmans, imec, digitale stad Antwerpen
- Erik Mannens, iMinds-UGent

Tijdens het laatste stakeholdersdebat op 18 november 2019 luidde de centrale vraag: "Wat weten ICT, internet en sociale media bedrijven van ons, en wat doen ze er mee?". Tal van stakeholders namen hieraan deel:

- David Stevens, GBA Gegevensbeschermingsautoriteit, voorzitter Privacycommissie
- Bart Preneel, KU Leuven, adviseur Privacycommissie
- Frank Robben, Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
- Raf Buyle, Agentschap Informatie Vlaanderen
- Eline Kindt, Liga voor Mensenrechten
- Rob Heyman, Kenniscentrum Data & Maatschappij
- Ruben Verborgh, Imec IDLab Ugent, start-up Solid/Disrupt
- Koen Vanthournout, Energyville

Tijdens de voorbespreking met de Stuurgroep gaf Rob Heyman een toelichting bij het recent opgestarte Kenniscentrum Data & Maatschappij en werd mogelijke samenwerking met KVAB besproken.

Al deze intense gesprekken hebben een realistisch beeld gegeven van de activiteiten in Vlaanderen met de aanpak, uitdagingen, problemen en vooruitzichten. Vanuit hun internationale ervaring hebben de Denkers vervolgens een vergelijkingsbasis kunnen maken voor de Vlaamse context met een visie op de sterktes en zwakheden. Deze ideeën en aanbevelingen voor de overheden en diverse andere betrokkenen werden gepresenteerd op woensdag 4 december 2019 tijdens een slotsymposium in de Academie. In de namiddag werden de deelnemers uitgenodigd om deel te nemen aan een één van de vier parallelle break-out sessies en werden de resultaten plenair teruggekoppeld, gemodereerd door Jan Hautekiet. De resultaten van deze interactie werden meegenomen in het finale rapport van de Denkers.

### **Resultaten en impact**

In samenspraak met de stuurgroep hebben de Denkers gedebatteerd met de belanghebbende experts en verantwoordelijken uit Vlaanderen. Hieruit hebben de Denkers onafhankelijk hun oordeel gevormd. Mede aangescherpt door de discussies die tijdens het slotsymposium werden gevoerd, hebben ze een eindverslag neergelegd met bevindingen en aanbevelingen. Voor het extensieve verslag van de Denkers en hun conclusies wordt verwezen naar de eindrapportering.

Het volledige eindrapport van deze Denkerscyclus is beschikbaar op de website van de KVAB.

# Standpunten

## Inleiding

De reeks Standpunten wordt in het convenant als volgt omschreven: 'de publicatiereeks van de Academie waarin zij gefundeerde informatie verschaft over ontwikkelingen die op langere termijn de samenleving beïnvloeden, waarbij zij tijdig kan wijzen op tegenstrijdigheden en te verwachten knelpunten, probleemstellingen kan formuleren en beleidsalternatieven kan aangeven'.

Op basis van deze definitie neemt de KVAB de volgende teksten in aanmerking voor publicatie als Standpunt: geschriften die (a) een synthese geven van wetenschappelijke en/of artistieke inzichten en ontwikkelingen en van de beleidsmatige implicaties ervan of (b) een beschrijving, analyse en evaluatie van maatschappelijke ontwikkelingen en/of de hierop betrekking hebbende beleidsmaatregelen. Een verzameling lezingen of samenvattingen ervan of wetenschappelijke studies zonder duidelijke beleidsmatige dimensie worden niet in overweging genomen.

De Standpunten worden opgesteld in het Nederlands, waar mogelijk met een Engelstalige samenvatting erbij. Een Standpunt wordt opgesteld door een enkele of een beperkt aantal auteurs, of door een permanente of occasionele werkgroep. De naam van de auteur of de auteurs wordt op het Standpunt vermeld.

De omvang van een Standpunt is beperkt. De tekst ervan (illustraties en verwijzingen inbegrepen) bedraagt normalerwijze niet meer dan 32 blz., maar wanneer het onderwerp dit vraagt, kan hiervan worden afgeweken.

Het bestuur van elke Klasse fungeert als redactiecomité. Dit comité kan aan de auteurs redactionele en andere suggesties doen en geeft aan de Klasse advies over de aanvaardbaarheid van de tekst in het licht van wat voorafgaat. Het bestuur kan zich hierbij laten bijstaan door een of meer andere leden van de Klasse.

Een tekst wordt pas opgenomen in de reeks van de KVAB-Standpunten indien deze door minstens één Klasse van de KVAB wordt gedragen. Dit betekent dat de Klasse van oordeel is dat het document beantwoordt aan de hiervoor beschreven vereisten en van een hoge kwaliteit is, redactioneel zowel als inhoudelijk. Het betekent niet dat elk lid van de Klasse het eens is met elk onderdeel van de tekst.

## Overzicht

| Nummer | Auteur(s) of editor(s)                                                   | Titel                                                                             | Klasse(n)                                                                                   |
|--------|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 62b    | Jaak Billiet,<br>Bart Pattyn,<br>Michaël Opgenhaffen,<br>Peter Van Aelst | The battle for the truth. Fake news and disinformation in the digital media world | Menswetenschappen m.m.v.<br>Natuurwetenschappen en Jonge Academie                           |
| 63     | Christoffel Waelkens                                                     | De Vlaamse Wetenschapsagenda en Interdisciplinariteit                             | Natuurwetenschappen m.m.v.<br>Menswetenschappen, Technische Wetenschappen en Jonge Academie |

Standpunt 62b is de Engelse vertaling van het in 2018 gepubliceerde Standpunt. De Engelse vertaling kwam er naar aanleiding van de Denkerscyclus 'Democracy & Disinformation' en draagt bij tot een verbetering van de internationale uitstraling van de Academie.

## Individuele bespreking

### **C. Waelkens, De Vlaamse Wetenschapsagenda en Interdisciplinariteit, KVAB/Klasse Natuurwetenschappen, 2019.**

In de Vlaamse Wetenschapsagenda, opgesteld na een consultatie van de burgers, werden de vragen gebundeld in 82 clustervragen, gerangschikt volgens vijf kennisdomeinen. Het is opvallend hoe de aanpak van de grote uitdagingen die zich stellen, telkens overleg en samenwerking over de grenzen van de verschillende disciplines vereist. Tegelijk blijkt ook dat Vlaamse onderzoeksteams met hun expertises goed ingewerkt zijn in de internationale netwerken die de clustervragen onderzoeken. Er hoeft geen tegenspraak te zijn tussen aandacht voor het interdisciplinaire enerzijds en excellentie op disciplinair niveau anderzijds.

## Reflectiegroepen

### Reflectiegroep Energie

Deze permanente denktank van de Academie werd opgericht in 2012. Ze bestaat voor de helft uit leden van de Klasse Technische Wetenschappen, aangevuld met leden uit de Klassen Natuurwetenschappen en Menswetenschappen en met experts uit de energiesector. Ze bundelt binnen de KVAB alle initiatieven rond het thema Energie en werkt aan Standpunten. Daarnaast wil ze samen met derden (bv. ie-net, industriële partners...) meewerken aan een energiepodium, dat debatten, voordrachten, studiedagen en/of conferenties organiseert, en waar internationaal gerenommeerde experts uitgenodigd worden.

De reflectiegroep startte in 2019 met de voorbereiding van een Standpunt over Gas en Power-to-Gas.

Activiteiten:

- 22 januari 2019: een debatavond over 'Energiezuinigheid bij decreet, waar stopt het bij nieuw- en vernieuwbouw?'
- 25 februari 2019: symposium 'The Belgian energy system: a bright future?' (organisatie EnergyVille samen met de Reflectiegroep Energie)

### Reflectiegroep RRI

De reflectiegroep rond het thema Responsible Research and Innovation (RRI), die in 2018 werd opgestart, heeft als taak om als een permanente reflectiegroep belangrijke evoluties in de wetenschap en samenleving maar vooral het raakvlak tussen beide, op te volgen. Ze kan thema's identificeren waarrond zou moeten gewerkt worden. Ze kan het startschot geven voor concrete initiatieven zoals publieksevents, publicaties (bv. Standpunten) of Denkerscycli, maar de uitwerking ervan is in handen van een daarvoor toegewijde taakgroep.

Dat was het geval in 2019. Eind 2018 identificeerde de Reflectiegroep het thema "Maatschappelijke waarden bij digitale innovatie" als het thema voor een Denkerscyclus in 2019. De tijdsinvestering van de reflectiegroepleden ging dan ook in grote mate naar deze Denkerscyclus, waarover elders wordt bericht. Begin 2020 kwam de Reflectiegroep opnieuw samen.

De reflectiegroep telt 25 leden, afkomstig zowel uit KVAB, JA en KAGB, alsook uit Departement EWI en experts uit universiteiten.

### Reflectiegroep Kunst, Wetenschap en technologie

Onder impuls van Elisabeth Monard werd in 2018 een werkgroep samengesteld voor het verkennen van mogelijke pistes voor meer wederzijds bevruchtende interacties tussen wetenschappers, technologen, en kunstenaars, gedreven door nieuwsgierigheid en creativiteit. Deze werkgroep telt leden uit de vier klassen van de KVAB en uit de Jonge Academie, en is de facto uitgegroeid tot een permanente reflectiegroep.

De reflectiegroep heeft in 2019 haar tweede symposium georganiseerd op 26 april 2019 met bijbehorende eendagstentoonstelling 'leve[n]dekunst'.

In het najaar 2019 is de Reflectiegroep gestart met de voorbereiding van een volgend symposium over Muziek en Wetenschap, dat zal plaats vinden op 3 juni 2020.

Ook is er aangevangen met de voorbereiding van een Standpunt dat de drie symposia zal proberen te synthetiseren, en dat ook aanbevelingen zal bevatten over structurele ondersteuning van kunst in een academische context.

### Reflectiegroep Universiteit van de Toekomst

De Reflectiegroep Universiteit van de Toekomst werd in 2017 opgericht naar aanleiding van verschillende signalen dat het "niet goed gaat met de universiteit". Deze reflectiegroep wenst haar toegevoegde waarde te realiseren op vlak van volgende onderwerpen:

- De aansluiting van de universiteit met het middelbaar onderwijs.
- De toegang tot de universiteit en de oriëntatie van studenten.
- De inhoudelijke invulling van de Bacheloropleiding.

De reflectiegroep is samengesteld uit leden van de vier Klassen van KVAB, leden van de Jonge Academie en leden van de KANTL. De reflectiegroep kwam bijeen op 20 februari 2019. Op basis van deze vergadering werd de rest van 2019 door verschillende werkgroepleden gewerkt aan een kadertekst die als basis zal dienen voor toekomstige werkzaamheden met het oog op een publicatie en/of een Denkerscyclus.

De Commissie Historische Wetenschappen (Cohiwet) coördineert onder leiding van Marc Boone alle initiatieven van de KVAB met betrekking tot geschiedenis. Cohiwet volgt ook de historische reeksen op van de KVAB, zij het zijdelings, omdat er voor het Nationaal Biografisch Woordenboek, de *Collectanea Hellenistica*, de *Iusti Lipsi Epistolae*, de *Iuris Scripta Historica* en de *Verhandelingen* aparte commissies bestaan. In 2019 stonden volgende activiteiten op het programma:

- Vergadering van Cohiwet op 29 januari 2019. Daarin werd de werking van het voorbije werkjaar besproken (met verschillende realisaties, o.m. 3 publicaties en een Denkerscyclus) en de projecten voor de komende jaren.
- Een bijzonder punt voor Cohiwet is de viering van 250 jaar Academiën in België sinds de oprichting van de eerste Academie door Maria Theresia in 1772. Daarvoor is er samenwerking met de ARB voorzien, zoals die er ook was bij de viering van de heroprichting van de Academie door Willem I in 1816. Er wordt een studiedag voorzien, waarin bijzondere aandacht zal worden besteed aan de vroegste geschiedenis van de Academie: de Oostenrijkse en de Franse tijd (en in het bijzonder de figuur van Nelis) en ook de periode na 1830, vooral vanaf 1845. Ook wordt een publicatie voorzien, waarvoor o.m. de medewerking van de specialist 18de-eeuwse geschiedenis Pierre Delsaert zich bereid heeft verklaard om hieraan mee te werken.
- Een volgend project betreft de borstbeelden in het Paleis der Academiën, voor het grootste deel in bezit van de ARB, maar waarvan sommige verloren staan zoals bv. Horta en Conscience. Hierbij is Francis Strauven (lid Klasse Kunsten) de drijvende kracht. Hij voorziet ook de verdere integratie van de iconografie van het Paleis der Academiën, o.m. de twee portretten in de Lipsiuszaal, de portretten van de vorsten en het wandtapijt in de Stevinzaal.
- Cohiwet behartigt ook de ordening en de toegankelijkheid van het archief van de KVAB. In overleg met het bestuur van de KVAB trad op 1 augustus 2018 Céline Houwaer in dienst voor een periode van één jaar. Zij heeft de inventarisatie van het KVAB-archief voortgezet op basis van de oudere inventarissen opgesteld door twee studenten archivistiek. Door haar werd het oude archief van de KVAB voorzien van een werkbare inventaris, en werden de vele documenten die in slechte omstandigheden waren opgeslagen, overgeheveld naar zuurvrije archiefdozen en dito mappen, met referenties naar de inventaris. Haar mandaat werd beëindigd op 31 juli 2019 met de ten dienststelling van de nieuwe inventaris.

- Een bijzonder punt dat bij het vorige aansluit is het laten overeenstemmen van het digitaal archief van de KVAB op de inventaris van Céline Houwaer. Dit punt dient te worden uitgewerkt in overleg met het bestuur van de KVAB.
- Cohiwet levert ook de jury aan die om de twee jaar de kandidaturen voor de prijs Pro Civitate voor Geschiedenis evalueert (Nederlandstalige taalrol). In 2019 werd de prijs uitgereikt door de KVAB. Er waren 8 kandidaturen. Janna Coomans werd bekroond tot laureate 2019 voor haar studie "In pursuit of a healthy city – Sanitation and the Common Good in the Late Medieval Low Countries".

Het Academisch Cultureel Forum (ACF) organiseert symposia, lezingen en concerten en richt zich tot een breed geïnteresseerd publiek. Men streeft ernaar om zoveel mogelijk te werken met terugkerende en dus vaste cycli waarin de vier Klassen van de Academie in al hun disciplines evenwichtig worden vertegenwoordigd. Daarnaast wordt getracht om activiteiten aan te bieden die klassenoverschrijdend zijn, met de focus op inter- en multidisciplinariteit. Dit is ook de reden waarom aan de stuurgroep de klassenbestuurders, de voorzitter en de ondervoorzitter werden toegevoegd. Daarnaast zetelen ook de vast secretaris, de voorzitter en de directeur van de zusteracademie KANTL van oudsher in de stuurgroep waardoor al diverse samenwerkingsprojecten tussen beide instellingen werden uitgewerkt.

Het ACF streeft ernaar, naast haar samenwerking met de KANTL, ad hoc activiteiten in te richten met andere instellingen zowel binnen de geledingen van KVAB als daarbuiten. Zo wordt de laatste jaren het eindejaarsrecital steeds inhoudelijk door de Klasse Kunsten ingevuld (cf. infra).

In 2019 werd ook een Da Vincilezing (Ferdinand Verbiest) i.s.m. VLAST, de vriendenkring van de Academie, georganiseerd in het kader van de ontmoetingsdag van VLAST (zie hoofdstuk ...).

### Activiteiten bestaande cycli:

#### **Da Vincilezingen**

Deze lezingen focussen op de invloed van Vlaanderen en Vlamingen op de rest van de wereld en dit in alle disciplines. Het gaat niet enkel om wetenschappers of wetenschappen, maar ook om figuren met grote uitstraling in andere domeinen zoals Peter Benoit, Mercator, Vesalius, met inbegrip van de invloed van wetenschap en cultuur van hedendaagse wetenschap(pers) en hedendaagse cultuur(beoefenaars) naar de toekomst. Om de participatie van de academieleden te vergroten, wordt er steeds naar gestreefd om de lezingen te laten aansluiten op de klassenvergaderingen.

Er werden in 2019 vier Da Vincilezingen ingericht:

- 13 maart 2019, 17.30 uur (volgend op de gezamenlijke vergadering van KNW en KTW): Wandtapijten: 'Geweven pracht. Bernard van Orley en het hoogtij van het Vlaamse wandtapijt', Guy Delmarcel
- 12 juni 2019, 17.30 uur (volgend op KNW): 'Ferdinand Verbiest', Christoffel Waelkens en Noël Golvers (in combinatie met ontmoetingsdag VLAST)
- 17 september 2019, 17.30 uur (volgend op KTW): 'Van textiel tot smarttextiel', Lieva van Langenhove (UGent)

- 16 oktober 2019, 17.30 uur (volgend op KK): 'Het brein: Psychochirurgie: verleden, heden & toekomst', Dirk De Ridder.

### **Lentecyclus**

Sinds 1998 wordt in het voorjaar een cyclus ingericht rond een belangrijk actueel thema, uitgediept in subthema's en behandeld in meerdere namiddagsessies. De Lentecyclus 2019 stond in het teken van 'migratie' en droeg de overkoepelende titel 'Zijn we met teveel? Wie is teveel? Wereldbevolking en migratie'. De drie sessies behandelden respectievelijk, 'Mondiale bevolkingsontwikkelingen', 'Internationale migratiestromen: oud en nieuw' en 'Omgaan met migratie: monitoring en beleid'. De cyclus werd inhoudelijk uitgewerkt door Koenraad Matthijs (KMW).

#### 8 mei 2019: Mondiale bevolkingsontwikkelingen

- 'Overbevolking: taboe of mythe?', Gerard Govers, KU Leuven
- 'Vijftig jaar "tweede demografische transitie" - van lokaal naar globaal', Ron Lesthaeghe, KVAB
- 'Wereldwijde vergrijzing in de 21e eeuw: het sluitstuk van de demografische transitie?', Leo Van Wissen, Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut
- Paneldebat met de sprekers en Patrick Deboosere, VUB

#### 15 mei 2019: Internationale migratiestromen: oud en nieuw

- 'Internationale migratie: globalisten versus nationalist', Frans Willekens, Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut
- 'Voorbij de migratiefobie. Mobiliteit in een mondiaal en historisch perspectief', Leo Lucassen, Universiteit Leiden
- 'Klimaatverandering, conflict en migratie: de systemische gevolgen van een systemisch probleem', Hans Bruyninckx, European Environment Agency
- 'Is immigratie een antwoord op het krimpmomentum van een bevolking met lage vruchtbaarheid?', Ron Lesthaeghe, KVAB
- Paneldebat met de sprekers, Jos Delbeke, Raadgever Europese Commissie, en Karen Phalet, KU Leuven

#### 22 mei 2019: Omgaan met migratie: monitoring en beleid

- 'Cultuur en migratie in relatie tot bodemgebruik, verdichting en kernversterking', Leo Van Broeck, Vlaamse Bouwmeester
- 'Migratieverslaggeving: de rol van nieuwsmedia voor de ondersteuning van de democratie en de controle op nepnieuws en desinformatie', Leen d'Haenens, KU Leuven
- 'Sporen van verplaatsing, of de forensische kijk op Europa en de migratiecrisis', Amade M'charek, Universiteit van Amsterdam
- Paneldebat met de sprekers, Nadia Fadil, KU Leuven en Rik Van Cauwelaert, Journalist

### **Concertenreeks**

In 2019 werd één concert georganiseerd. De Academie wil in deze reeks naast buitenlandse componisten in het bijzonder ook Vlaamse muziek en Vlaamse

componisten aan bod laten komen. Daarom zal de stuurgroep vanaf 2020 ook een Lenteconcert organiseren naast het traditionele Eindejaarsconcert.

- 29 november 2019: eindejaarsrecital met Hans Ryckelynck (piano) met op het programma werken van verschillende componisten die lid zijn van de Klasse Kunsten: Luc Van Hove, Roland Coryn, Piet Swerts, André Laporte en Wim Henderickx.

De KVAB heeft een lange traditie op het gebied van wetenschappelijke publicaties. KVAB Press verzorgt een aantal uitgaven in eigen beheer: de reeks Standpunten, het Nationaal biografisch woordenboek en een aantal gelegenheidspublicaties. Sinds 2014 werkt de Academie ook samen met de internationale wetenschappelijke Uitgeverij PEETERS voor de publicatie van vier wetenschappelijke reeksen: *Iusti Lipsi Epistolae*, *Iuris Scripta Historica KVAB*, *Collectanea Hellenistica KVAB* en *Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten Nieuwe Reeks*. Voor elk van deze reeksen is een afzonderlijke wetenschappelijke redactieraad verantwoordelijk. Deze redactieraden stimuleren nieuwe publicaties en bewaken de kwaliteit van de gepubliceerde werken aan de hand van een geformaliseerde peer-review procedure.

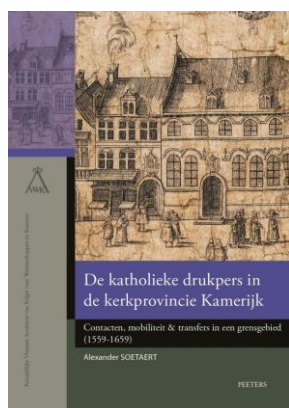
KVAB behoudt de vrijheid om daarnaast in eigen beheer te publiceren.

Overzicht van de publicaties per reeks in 2019:

### **Verhandelingen van de KVAB, Nieuwe Reeks**

A. Soetaert, *De katholieke drukpers in de kerkprovincie Kamerijk (1559–1659), Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten. Nieuwe reeks, Volume 34, Peeters, Leuven, 2019.*

(ISBN 978-90-429-4021-5, € 68)

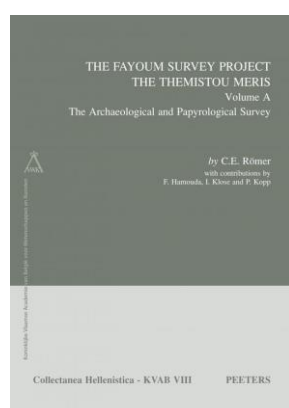


Door grensoverschrijdende uitwisselingen floreerde de katholieke drukpers in de kerkprovincie Kamerijk in de zestiende en zeventiende eeuw als nooit tevoren. De kerkprovincie ontstond in 1559 en verenigde de Franstalige gewesten in het zuiden van de Habsburgse Nederlanden, vandaag verspreid over Frankrijk en België. Grenzend aan de Kanaalkust, Frankrijk en het Heilig Roomse Rijk, was de regio een grens- en doorreisgebied tussen de Britse Eilanden, Frankrijk, de Nederlanden en Duitstalige landen. Door haar centrale ligging en als vroeg bolwerk van de katholieke hervorming ontpopte ze zich ook tot een aantrekkelijk vluchtoord voor katholieken uit omliggende streken. Aan de hand van de methode van de transregionale geschiedenis onderzoekt dit boek het aandeel van grensoverschrijdende contacten, mobiliteit en transfers in de ontwikkeling van een uiterst productieve en innovatieve religieuze boekproductie. De kerkprovincie Kamerijk treedt daarbij naar voren als een gebied met een onverwacht centrale positie in de uitwisseling van katholieke teksten in het vroegmoderne Europa.

## Collectanea Hellenistica (KVAB)

C. Roemer, *The Fayoum survey project - The Themistou Meris (Volume A: The Archaeological and Papyrological Survey)*, *Collectanea Hellenistica (KVAB)*, volume 8, Peeters, Leuven, 2019.

(ISBN 978-90-429-3627-0, € 102)

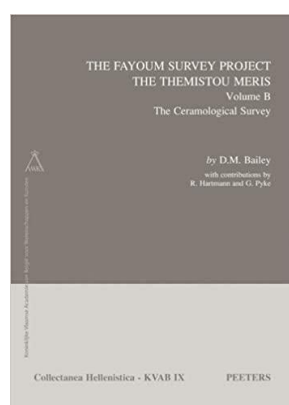


The Themistou Meris was the north-western administrative district of the Oasis Fayoum in the Graeco-Roman Period, home of Greek speaking settlers and indigenous Egyptians, who lived side by side in villages, many of them newly founded by the first Ptolemaic Kings in the 3rd century BC.

The book is the result of an archaeological survey, and small excavations carried out between 2000 and 2016 in that part of the Fayoum; it offers descriptions of archaeological remains, many of them now under threat from land reclamation, gives information about the history and exact location of single sites, and values the excavations, which were undertaken there in the beginning of the 20th century, often with the sole aim of finding papyri, while archaeological features were neglected. The book seeks to combine the written and the archaeological evidence, offering new proposals for identifying ancient names with ancient sites, and gives a panorama of the multicultural society of the ancient Fayoum.

D.M. Bailey, *The Fayoum Survey Project - The Themistou Meris (Volume B: The Ceramological Survey)*, *Collectanea Hellenistica (KVAB)*, volume 9, Peeters, Leuven, 2019.

(ISBN 978-90-429-3628-7, € 96)



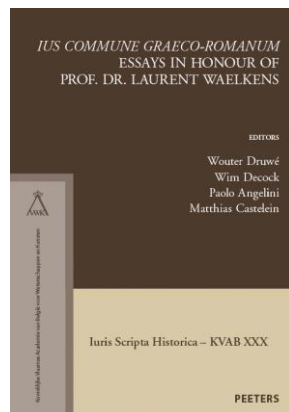
This volume accompanies Volume A which presents the archaeological survey of the sites of the Themistou Meris (north-western Fayoum), by giving a thorough introduction to the pottery found during the survey. The great doyen of the pottery of the Graeco-Roman period in Egypt, the late Donald M. Bailey, did not live to see his volume in print. His legacy is an exemplary study of forms and materials of the different kinds of ceramic vessels, from amphorae to cooking-pots and from coarse kitchen ware to fine table ware. The book is rounded up by two short essays, which add up-to-date information on the pottery found in the

Themistou Meris as well as in other districts of the Fayoum.

### **Iuris Scripta Historica (KVAB)**

W. Druwé, W. Decock, P. Angelini, M. Castelein (eds.), *Ius commune graeco-romanum - Essays in Honour of Prof. Dr. Laurent Waelkens, Iuris Scripta Historica (KVAB), volume 30, Peeters, Leuven, 2019.*

(ISBN 978-90-429-3802-1, € 79)

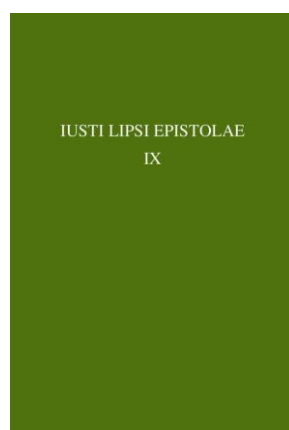


As a tribute to their academic teacher and to further his interests, the students of Prof. Dr. Laurent Waelkens collected fifteen scholarly contributions on *ius commune graeco-romanum*, written by academics from eleven different countries, mainly but not exclusively from Eastern Europe. The book consists of three main parts. In the first part, four authors focus on the Graeco-Roman law in the Roman Empire itself. In the second part, five contributions concern the influence of Graeco-Roman law outside of the Byzantine Empire. The six contributions of the third and final part study the impact of the Western *ius commune* tradition on Eastern European countries. Thus, the volume highlights the continued importance of the study of Roman law for the understanding of our common pan-European legal heritage.

### **Iusti Lipsi Epistolae**

Peeters H. (ed.), *Pars IX: 1596, Iusti Lipsi Epistolae (KVAB), Peeters, Leuven, 2019.*

(ISBN 978-90-429-3838-0, € 115)



*Iusti Lipsi Epistolae. Pars IX* contains the correspondence of 1596 and is edited by Hugo Peeters. Lipsius is finally feeling more at home in his native country: his financial situation has improved thanks to the title of *historiographus regius* involving an annuity of 1,000 florins, and the arrival of several *contubernales*, promising students accommodated at his home who will receive an almost constant training in Latin. The first part of the year finds him still occupied by the final details of the *Poliorcetica*, a sequel to *De militia Romana* expounding on war engines and siege tactics, which he dedicated to Prince Bishop Ernest of Liège. Near

the end of the year he was focusing on a new project, the *Monita et exempla politica*, a practical sequel to the political theories elaborated in the *Politica*, which he intended to dedicate to Albert of Austria, the newly arrived governor of the Netherlands.

## Nationaal Biografisch Woordenboek



Op 24 januari 2019 werd het nieuwe deel 23 van het Nationaal Biografisch Woordenboek (NBW) tijdens een Academische zitting voorgesteld aan het publiek. Na een welkomstwoord door voorzitter Karel Velle en een inleiding op de inhoud van het nieuwe deel door Werner Waterschoot, voorzitter van de NBW-Commissie, stelde Francis Maes (lid Klasse Kunsten) de musici uit het nieuwe deel voor, waarna Lien Verpoest (lid Jonge Academie) de maatschappelijke rol van vrouwen na 1918 toelichtte, eveneens in functie van het eind 2018 verschenen nieuwe deel.

In 2019 was er geen publicatie van een deel van het NBW voorzien. Het is de bedoeling dat er om de twee jaar een deel verschijnt, zodat deel 24 in 2020 moet verschijnen. De voorbereidingen daartoe begonnen onmiddellijk na het verschijnen van deel 23. Een aspect dat sinds het NBW deel 17 (jaren 2004-2005) steeds goed wordt opgevolgd is de vertegenwoordiging van een voldoende aantal vrouwen. De geschiedenis was tot voor kort immers hoofdzakelijk Doctoraathouders geven het Vlaanderen van morgen vorm een geschiedenis van mannen. In de eerste 16 delen van het NBW varieert het aantal lemmata over vrouwen tussen 1 en 4% per boekdeel. Sindsdien is dat aantal opgetrokken naar 10, 15 en 20% en meer. Het NBW deel 23 bevat 21 biografieën van vrouwen op een totaal van 105, of 20%. Ook het aantal vrouwelijke auteurs in de werklĳst bedraagt meer dan 20%.

Het NBW is een onderneming die gedragen wordt door de drie Vlaamse academies, de KVAB, de KANTL en de KAGB. Die instellingen stelden in 1961 een Commissie samen die sindsdien de publicatie begeleidt. Omdat het NBW een lopend repertorium is bevat elk deel figuren van A tot Z. Er wordt naar gestreefd opdat elk deel figuren bevat uit alle perioden van de nationale geschiedenis en uit een breed spectrum van maatschappelijke sectoren. De Commissie van het NBW en de redactiesecretaris staan in voor een nauwkeurige kwaliteitscontrole van alle bijdragen. Dat gebeurt in de commissievergaderingen maar ook ad hoc. In sommige gevallen worden externe experts geraadpleegd. Het NBW werkt daarbij nauw samen met het Rijksarchief. In de loop van 2019 werd een drukke correspondentie gevoerd met de auteurs en met de leden van de Commissie NBW die bij bepaalde onderwerpen nauw betrokken waren.

De NBW-Commissie kwam een eerste maal bijeen op 24 januari 2019 om inzage te hebben over de herwerkte werklĳst, om de nieuwe voorstellen te evalueren en om nieuwe auteurs voor nieuwe lemmata te contacteren. De auteurs konden vervolgens hun opzoekingen beginnen en hun teksten redigeren. Die werden verzameld, nagelezen en gecontroleerd door de redactiesecretaris naargelang deze bij hem worden ingezonden. Om de tussentijdse vorderingen op te volgen en het verloop van

de eindredactie af te toetsen kwam de NBW-Commissie opnieuw samen op 25 november 2019. Daarop werd de werklĳst volledig doorgenomen en geëvalueerd, de nieuwe voorstellen en teksten sinds de vorige vergadering beoordeeld en goed- of afgekeurd en de timing voor de eindafwikkeling en publicatie vastgesteld. Op dat ogenblik waren er al 50 teksten van de beoogde 100 tot 125 bij de redactie binnengekomen. In de loop van de maand december 2019 werd begonnen met het nalezen van de ingezonden teksten door de voorzitter van de Commissie (als neerlandicus) om de eerste drukproef voor te bereiden. Indien nodig worden de auteurs gecontacteerd indien er wijzigingen of aanvullingen gemeld dienen te worden. Alle auteurs, de redactiesecretaris en leden van de commissie die bij het onderwerp betrokken zijn lezen de eerste drukproef na van april tot eind mei 2020. De tweede drukproef wordt verwerkt tegen eind augustus. De publicatie is voorzien in het najaar van 2020. Alle auteurs en de commissieleden krijgen een auteursexemplaar. Vanaf de levering wordt begonnen met de promotie en de distributie.

## Academieberichten

In 2019 verscheen jaargang 30 van de Academieberichten met nrs. 71 (24 pp.), 72 (16 pp.) en 73 (20 pp.). Ook dit jaar kwam de KVAB naar buiten met een gevarieerd berichtenblad dat haar werking voorstelde in de wereld van wetenschappen en kunsten.

Berichtgeving over de belangrijkste nieuwsberichten uit de KVAB zijn steevast een belangrijk onderdeel, zoals de Gouden Penning voor Jos Delbeke, het verschijnen van de Vlaamse Wetenschapsagenda waaraan de KVAB haar medewerking verleende en de Lentecyclus over demografie en migratie. Middels diepte-interviews met de 'thinkers-in-residence' werden ook de Denkerscycli van 2019 voorgesteld. De onderwerpen waren democratie en desinformatie enerzijds en digitale innovatie anderzijds.

Ook de hoogtepunten vanuit de Jonge Academie kwamen aan bod met de voorstelling van haar nieuwe leden en artikels over de campagne 'Wetenschap = M+V+X' en het wetenschapspel 'Expeditie Moendoes'.

Naast aankondigingen met betrekking tot de nieuwe Standpunten en publicaties, aankomende activiteiten (lezingen, symposia, contactfora...), ledennieuws en de bekendmaking van nieuwe leden en prijswinnaars enzovoort, werd ook aandacht besteed aan de activiteiten van de leden kunstenaars, met in 2019 Karin Hanssen (Returning the Gaze), Michel Buylen (The Right Confusion), Hilde Van Sumere (nieuwe bestemming voor sculpturen Lotus I, II en III) en Roger Marijnissen, een terugblik op zijn strijd tegen vervalsing.

Verder stonden de laureaten wetenschapscommunicatie, de samenwerking met juridisch platform Jubel.be voor een videoreeks en de eendagstentoonstelling georganiseerd door de Reflectiegroep Kunst, Wetenschap en Technologie in de aandacht. En er werden opnieuw ook enkele onbekende wetenswaardigheden over het Paleis der Academiën toegelicht.

## Vlaamse Academische Stem - VLAST

Teneinde een draagvlak voor de Academie te creëren bij de buitenwereld en tevens geïnteresseerde buitenstaanders in contact te brengen met leden van KVAB en KANTL werd in 2003 'De Vlaamse Academische Stem' (VLAST) opgericht als vriendenkring van de Vlaamse academies KANTL en KVAB, ook wel eens 'Vrienden van de Academie' genoemd. VLAST organiseert voor haar leden culturele uitstappen, vnl. museumbezoeken, en nodigt hen uit op de publieke activiteiten van de KVAB, in het bijzonder die van het ACF. VLAST slaagde erin om in de loop van de voorbije 16 jaar een groep getrouwen rond zich op te bouwen die de werking van de Koninklijke Academies erg genegen zijn. De bezoeken zijn exclusief voor leden van VLAST, KVAB, KANTL en de leden van de Jonge Academie.

VLAST behartigt binnen de werking van KVAB de publieksactiviteiten buiten het Paleis der Academiën en ondersteunt mee de activiteiten georganiseerd door ACF.

### Stuurgroep

VLAST is momenteel een commissie van de Academie maar werd in 2003 gestart als vzw. In 2019 organiseerde zij 6 activiteiten met gemiddeld 20 deelnemers per activiteit. De activiteiten worden vastgelegd door een stuurgroep, voorgezeten door Mark Eyskens, waarin zowel leden zetelen van KVAB, KANTL als externen. Het secretariaat van VLAST wordt sinds midden 2016 waargenomen door een stafid.

### Activiteiten

- 8 januari: Berlijn 1912-1932, Oldmastermuseum, en Beyond Klimt, BOZAR, met lunch in het MIM
- 27 maart: Bernard van Orley. Brussel en de renaissance, BOZAR
- 3 mei: Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- 12 juni: Ontmoetingsdag VLAST met rondleiding in en rond het Paleis der Academiën door Hans Rombaut, ontvangst met koffie en taart, lezing Ferdinand Verbiest i.s.m. ACF
- 8 november: Dali en Magritte, Magrittemuseum
- 6 december: Brancusi in het kader van Europalia Romania, BOZAR

## Contactfora

De Academie coördineert jaarlijks wetenschappelijke bijeenkomsten of contactfora. Deze hebben tot doel Vlaamse wetenschappers of kunstenaars te verenigen rond specifieke thema's in de natuurwetenschappen (inclusief de biomedische wetenschappen), de menswetenschappen en de kunsten. Ook anderstalige landgenoten en buitenlandse gasten kunnen uitgenodigd worden.

Voor de organisatie van goedgekeurde contactfora worden, voor maximaal twee dagen, zalen in het Paleis der Academiën ter beschikking gesteld en wordt de hiermee samenhangende logistieke ondersteuning verstrekt door het personeel van de Academie. De Raad van Bestuur van de Academie bepaalt elk jaar, in het licht van het beschikbare budget, het maximale bedrag van de toelagen. Voor aanvragen ingediend in 2019 kon een financiële toelage toegekend worden van maximaal € 2500 per dossier. De aanvragen worden tweemaal per jaar afgesloten, op 1 april en op 1 oktober.

### Activiteiten 2019

- 7 en 8 februari: Benjamin De Cleen (VUB): "Discourse Theory: Ways Forward"
- 7 en 8 februari: Michèle Vanmaele (UGent): "Actuarial and Financial Mathematics Conference 2019 (AfMathConf2019)"
- 28 en 29 maart: Janine Hauthal (VUB): "Fictions of Europe: Imaginary Topographies and Transnational Identities across the Arts"
- 28 en 29 maart: Hilde Heynen (KU Leuven): "Displacement & Domesticity since 1945: Refugees, migrants and expats making homes"
- 30 maart: Roger Weynants (Koninklijke Militaire School): "Quantum Information: The Second Quantum Revolution?"
- 22, 23 en 24 mei: Paul Erdkamp (VUB): "Climate and Society in Ancient Worlds. Diversity in Collapse and Resilience"
- 30 en 31 juli: Bart Van Kerckhove (VUB): "Epistemic Subjects Beyond Individuals"
- 18 en 19 september: Beatrijs Vanacker (KU Leuven): "(H)erkenning in de 18e-eeuwe Franse literatuur / La reconnaissance en littérature française du XVIIIe siècle"
- 27 september: Leo Storme (UGent): "Coding Theory and Cryptography VIII"
- 7 en 8 oktober: Marc Van den Bossche (VUB): "Pluralism and Entangled Humanism"
- 25 en 26 oktober: Dirk Heirbaut (UGent): "The Law of Nations and International Law During the Interbellum"
- 30 en 31 oktober: Kevin Smets (VUB): "Digital Fortress Europe"
- 29 november: Marc Nyssen (UGent): "Artificial Intelligence in health care"
- 5 en 6 december: Patrick Allo (VUB): "Explanation and understanding within mathematics"

## Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit

De Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit is een inhoudelijk onafhankelijk orgaan dat gehuisvest is binnen de KVAB. Dat betekent dat de Academie een secretaris ter beschikking stelt en dat de vergaderingen en hoorzittingen plaatsvinden in het Paleis der Academiën. De VCWI is samengesteld uit 9 hoogleraren, drie uit elk van de domeinen exacte - humane - biomedische wetenschappen. Ze wordt voorgezeten door prof. em. André Van Steirteghem (VUB) en ondersteund door secretaris Bert Seghers (KVAB) en een juridisch adviseur.

De VCWI kan een tweede advies geven over klachtendossiers die voorheen al behandeld werden door de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van een universiteit of andere wetenschappelijke instelling. Anno 2019 erkennen 20 instellingen de adviesbevoegdheid van de VCWI: de vijf universiteiten (KU Leuven, UAntwerpen, UGent, UHasselt en VUB), twee academies (KVAB en KAGB) en FWO en verder ook VIB, VITO, imec, Flanders Make, ILVO, INBO, Agentschap Onroerend Erfgoed, Agentschap Plantentuin Meise, ITG, VLIZ en sinds 2019 ook HOGENT en Vlerick Business School. De acht eerste instellingen hebben de VCWI gesticht in 2013. Zij zijn vertegenwoordigd in het comité van toezicht. Het comité van toezicht stelt de leden van de VCWI aan en kan het reglement en het huishoudelijk reglement van de VCWI wijzigen. Het wordt thans voorgezeten door KVAB-lid Jacques Willems en secretariaal ondersteund door KVAB-beleidsmedewerker Bert Seghers.

## Adviezen

Haar reglement dicht de VCWI een tweeledige taak toe: enerzijds op vraag advies verlenen over klachtendossiers wetenschappelijke integriteit, nadat ze al zijn behandeld door de Commissie Wetenschappelijke Integriteit binnen de eigen instelling, en anderzijds het uitbrengen van algemeen advies over wetenschappelijke integriteit, naar aanleiding van het verzoek van aangesloten instellingen of op eigen initiatief.

In 2019 kwamen vier tweedeadviesaanvragen binnen op het adres van de VCWI (2019-A t.e.m. 2019-D). De VCWI werkte in 2019 vier rapporten uit met een tweede advies (2019-01 t.e.m. 2019-04). Van deze dossiers wordt een geanonimiseerde samenvatting gepubliceerd in het jaarverslag van de VCWI op [www.vcwi.be](http://www.vcwi.be).

In 2019 bracht de VCWI geen algemeen advies uit

## Studienamiddag

Jaarlijks organiseert de VCWI een ontmoetingsdag voor al wie in Vlaanderen en Brussel beroepsmatig in aanraking komt met kwesties van wetenschappelijke integriteit, met name beleidsmakers, CWI-voorzitters, CWI-secretarissen en 'research integrity officers' aan Vlaamse onderzoekinstellingen. Deelnemers leren er van ervaringen in binnenlandse zusterinstellingen, alsook van ontwikkelingen op internationaal vlak.

Na vijf meer algemene ontmoetingsdagen (2014 – 2018) werd in 2019 gekozen voor een werknamiddag over een specifiek topic. Op 29 april 2019 ging de thema-studienamiddag door over vertrouwenspersonen en bemiddeling bij kwesties van wetenschappelijke integriteit.

Het is immers een terugkerende aanbeveling dat onderzoekinstellingen vertrouwens- of ombudspersonen hebben, die een luisterend oor, advies en indien nodig ook bemiddeling kunnen voorzien voor wie met vragen of bezorgdheden zit rond wetenschappelijke integriteit. De Vlaamse instellingen geven op diverse manieren invulling aan deze aanbeveling. Het thema werd gekozen naar aanleiding van vragen bij de instellingen omtrent bemiddeling en advies bij integriteitskwesties.

Ter voorbereiding werden kort gepresenteerd (i) aanbevelingen uit internationale adviesrapporten m.b.t. dit thema en (ii) de bestaande kanalen en praktijken die Duitsland, Frankrijk en Nederland kennen voor bemiddeling naast de formele CWI-procedure. De Vlaamse Ombudsman Bart Weekers duidde de waarde van bemiddeling vanuit zijn rol. Aansluitend werden ervaringen gedeeld onder de Vlaamse instellingen en good practices uitgewisseld. Het ging o.a. over de taak van ombudspersonen, de meerwaarde van specifieke W.I.-vertrouwenspersonen, de rollenscheiding tussen bemiddelingsfiguren en de CWI.

De twee voorbereidende presentaties werden online beschikbaar gesteld via de website van de VCWI (op <http://www.vcwi.be/ontmoetingsdagen#2019>).

## Binnen- en buitenlandse contacten

De VCWI is een lid-organisatie van ENRIO (European Network of Research Integrity Offices), waarvoor voorzitter André Van Steirteghem en secretaris Bert Seghers deelnemen aan de halfjaarlijkse ENRIO-vergaderingen. In 2019 waren zij daarom op 25-26 maart in Praag, Tsjechië en op 25-26 september in Krakau, Polen.

De ledenorganisatie ENRIO heeft in 2019 een transformatie voorbereid van een informeel netwerk naar een Europese vereniging met rechtspersoonlijkheid. In 2020 zal ENRIO een vzw naar Belgisch recht worden, met hoofdzetel te Brussel. De VCWI-vertegenwoordigers hebben het ENRIO-bestuur bij deze transitie bijgestaan.

Op 18 oktober was er een overleg tussen de VCWI en de VLIR. De vertegenwoordigers van beide organisaties hielden elkaar op de hoogte van lopende ontwikkelingen en de VCWI benadrukte het blijvende belang van wetenschappelijke integriteit en goed research data management.

De VCWI werkte mee aan het onderzoeksproject van doctoranda Shila Abdi (KU Leuven) onder begeleiding van Kris Dierckx en Ben Nemery. Zij interviewde voorzitter en secretaris op 20 augustus en keek op de zetel van de VCWI geanonimiseerde VCWI-dossiers in, onder een strikte geheimhoudingsovereenkomst.

Al in 2018 identificeerde de VCWI de kwestie van wetenschappelijke integriteit in de universitaire ziekenhuizen als een aandachtspunt, zowel op vlak van promotie van wetenschappelijke integriteit als de behandeling van meldingen. Om deze kwestie verder uit te werken was er een ontmoeting met de CEO's van de vier Vlaamse universitaire ziekenhuizen op 2 december. Dit wordt vervolgd.

De VCWI speelde een adviserende rol bij de opstart van CSIS, het nieuwe Conseil Supérieur pour l'Intégrité Scientifique, een W.I.-adviesorgaan naar VCWI-model voor Franstalig België dat in 2020 formeel zal van start gaan. Dat deed ze via één-op-één-gesprekken en vergaderingen met de stakeholders in Franstalig België over het CoBeFIS-reglement.

De VCWI was vertegenwoordigd op de 6th World Conference on Research Integrity (Hong Kong, 2-5 juni 2019) en het vierde interuniversitaire symposium over wetenschappelijke integriteit, het themasymposium Image integrity (13 december, Leuven). Verder woonde de voorzitter symposia bij die verband houden met wetenschappelijke integriteit en publicatie-ethiek: COPE European Seminar (23 september, Leiden, NL) en The future of research: assessing the impact of Plan S (6 november, Leuven).

# Internationale Samenwerking en Netwerking

## Bilaterale Samenwerking

In het kader van de bilaterale samenwerkingen werd in 2017 een overeenkomst afgesloten met The Royal Society of Edinburgh, waarbij beide academies zich engageren samen te werken. In 2019 werd een tweede gezamenlijk evenement georganiseerd. Het betreft een symposium rond een onderwerp dat de interesse van de wetenschappelijke gemeenschappen van België en Schotland geniet:

- Workshop: The position of women in STEM, 6 mei, 2019, RSE Edinburgh  
The aim of the Symposium was to bring together leading experts from Belgium and Scotland to discuss the current climate surrounding the position of women in STEM. The Symposium was chaired by Professor Lesley Yellowlees and featured talks from Dr Tanya Wilson, Professor Veerle Draulans, Professor Katrien Kolenberg, Mr Douglas Morrison, Professor Joos Vandewalle and Professor Godelieve Laureys.

## Bilaterale Uitwisselingen

In 2019 vonden 5 bilaterale uitwisselingen plaats. 2 Vlaamse wetenschappers bezochten een collega in het buitenland, 3 buitenlandse onderzoekers bezochten een collega in Vlaanderen.

Deze uitwisselingen werden voornamelijk gebruikt voor het opstarten van nieuwe samenwerkingen, het bespreken en publiceren van resultaten van bestaande samenwerkingen en voor het uitwisselen van expertise.

## Zending van Vlaamse wetenschappers

### Servië

27/05-05/06 2019: Bezoek van prof. Jasson Vindas (UGent) aan prof. Stevan Pilipovic, prof. Nenad Teofanov en prof. Dusan Rakic (Department of Mathematics and Informatics, University of Novi Sad, Servië)

**Onderzoeksdomein:** wiskunde

**Doel:** De samenwerking bespoedigen in het gezamenlijke onderzoek naar wavelets en ultra-distributies.

**Resultaten:** De volgende resultaten werden behaald tijdens het verblijf:

- We bepaalden benaderingseigenschappen van multiresolutie expansies in Gelfand-Shilov ruimten.

– We bewezen de convergentie van wavelet reeksen in Gelfand-Shilov ruimten. We werken momenteel aan een manuscript over deze resultaten, dewelke we plannen in te dienen voor mogelijke publicatie in de eerstvolgende weken.

### Servië

29/09-05/10 2019: Bezoek van Lenny Neyt (UGent) aan prof. Stevan Pilipovic en prof. Marco Kostić (Universiteit Novid Sad, Servië)

**Onderzoeksdomein:** wiskunde

**Doel:** De samenwerking bespoedigen in het onderzoek naar bijna-periodische functies en ultra-distributies.

**Resultaten:** De volgende resultaten werden behaald tijdens het verblijf:

- Bepalen van eerste structuurstellingen van bijna periodieke ultradistributies.
- Onderzoeken van vectorwaardige Gelfand-Shilov ruimten.

Dit werk zal voortgezet worden in de komende maanden, met oog op mogelijke publicaties.

### Bezoeken van buitenlandse wetenschappers

#### Zuid-Afrika

14-17/01 2019: Bezoek van prof. Johan Schoeman (University of Pretoria, Zuid-Afrika) aan prof. Godelieve Laureys (UGent) en Lieve Van Hoof (UGent).

**Onderzoeksdomein:** diergeneeskunde

**Doel:** Overleg over de positie van het Nederlands in het hoger onderwijs en onderzoek. Contactname met uitgevers van Nederlandstalige vaktijdschriften.

**Resultaten:** De geplande vergaderingen vonden plaats en waren vruchtbaar. Ook werd er een bezoek gebracht aan de KANTL.

### Servië

21-27/02 2019: Bezoek van prof. Dušan Rakić (University of Novi Sad, Servië) aan prof. Jasson Vindas (UGent)

**Onderzoeksdomein:** wiskunde

**Doel en resultaten:** Er werd gewerkt aan wiskundige problemen, waaronder de studie van de golfuitbreidingen in Gelfand-Shilov-ruimtes, die uitmondde in de publicatie van een wetenschappelijk artikel in het begin van 2020. Er werd ook begonnen met nieuwe onderzoeken en plannen gemaakt voor verder werk en de voortzetting van de samenwerking.

#### Zuid-Afrika

27/05-03/07 2019: Bezoek van prof. Philip Bosman (Universiteit Stellenbosch, Zuid-Afrika) aan Prof Geert Roskam (Greek Studies, KU Leuven)

**Onderzoeksdomein:** oude Griekse literatuur en filosofie

**Doel en resultaten:** Ik voltooid een hoofdstuk voor het Oxford Handbook on Heracles over de filosofische receptie van de Heracles-figuur. Dit nam het grootste deel van mijn beschikbare tijd in beslag.

- Materiaal werd verzameld voor drie verdere projecten: een artikel over het Macedonische hof tijdens het incident van de verbranding van Persepolis door Alexander; literaire aspecten van de Alexander-biografie van Plutarchus, in het bijzonder de behandeling van het temmen van

Bucephalus; de twee wegen-traditie in antieke literatuur, in het bijzonder het verhaal van Prodicus over Heracles op het kruispad. Deze laatste wordt het adres van de voorzitter op de komende tweejaarlijkse conferentie van de Klassieke Vereniging van Zuid-Afrika in november.

- Een artikelbeoordeling voor het tijdschrift *Akroterion* is voltooid.
- Ik gaf een referaat tijdens een bijeenkomst van de KU Leuven-onderzoeksgroep over het idee van perfectie in de late oudheid.

## Coördinatie binnen RASAB

RASAB, the Royal Academies for Science and the Arts of Belgium, werd in 2001 opgericht door de KVAB en de Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique (ARB). Zij is verantwoordelijk voor de coördinatie van de activiteiten op nationaal en internationaal niveau van de twee academies, zoals de nationale wetenschappelijke comités en de vertegenwoordiging van België in de federaties van academies. RASAB wordt bestuurd door de voorzitters en vast secretarissen van beide academies, aangevuld met één vertegenwoordiger van elke Klasse.

### Nationale Comités

De missie van de nationale wetenschappelijke comités is de promotie en coördinatie van verschillende wetenschappelijke disciplines in België, hoofdzakelijk in een internationale context. De voorwaarde voor de oprichting van een Nationaal Comité is het bestaan van een internationale wetenschappelijke unie in dezelfde discipline, die op haar beurt verbonden is aan ICSU (International Council for Science). Een overzicht van de Belgische wetenschappelijke comités en hun leden is te raadplegen op [www.rasab.be](http://www.rasab.be).

Het verslag van de activiteiten van de Nationale Comités wordt jaarlijks gepubliceerd op de website van RASAB ([www.rasab.be](http://www.rasab.be)).

Elke benoeming van nieuwe leden en elke nominatie van een afgevaardigde voor een algemene vergadering van een internationale wetenschappelijke unie moet goedgekeurd worden door de Klassen voor Wetenschappen van de KVAB en de ARB. Deze benoemingen en nominaties worden doorgaans gegroepeerd en 2 tot 3 maal per jaar aan de Klassen voorgelegd. In 2019 gebeurde dit in januari en november.

De KVAB geeft aan de Nationale Comités de kans om kosteloos over haar zalen te beschikken voor evenementen. Zij maken hiervan gebruik voor het organiseren van internationale congressen, maar ook voor nationale activiteiten om de uitstraling van hun discipline te bevorderen

Lijst van Nationale Wetenschappelijke Comités:

- Antarctisch Onderzoek
- Biochemie en Moleculaire Biologie
- Biofysica
- Biomedical Engineering
- Bodemkunde
- Fysiologie & Farmacologie
- Geodesie & Geofysica
- Geografie
- Geologische Wetenschappen
- Kristallografie
- Logica, Geschiedenis en Filosofie der Wetenschappen
- Mechanica
- Microbiologie
- Natuurkunde
- Psychologische Wetenschappen
- Quartair onderzoek (BELQUA)
- Radio-Electriciteit
- Scheikunde
- Sterrenkunde
- Wiskunde

Lijst van de Internationale Wetenschappelijke Unies:

- International Astronomical Union (IAU)
- International Geographical Union (IGU)
- International Federation for Medical and Biological Engineering (IFMBE)
- International Mathematical Union (IMU)
- International Union for Physical and Engineering Sciences in Medicine (IUPESM)
- International Union for Quaternary Research (INQUA)
- International Union of Biochemistry and Molecular Biology (IUBMB)
- International Union of Biological Sciences (IUBS)
- International Union of Crystallography (IUCr)
- International Union of Geodesy and Geophysics (IUGG)
- International Union of Geological Sciences (IUGS)
- International Union of History and Philosophy of Science (IUHPS)
- International Union of Microbiological Societies (IUMS)
- International Union of Pharmacology (IUPHAR)
- International Union of Physiological Sciences (IUPS)
- International Union of Pure and Applied Biophysics (IUPAB)
- International Union of Pure and Applied Chemistry (IUPAC)
- International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP)
- International Union of Psychological Science (IUPsys)
- International Union of Radio Science (URSI)
- International Union of Soil Sciences (IUSS)

- International Union of Theoretical and Applied Mechanics (IUTAM)
- Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR)
- Scientific Committee on Oceanic Research (SCOR)

## **Deelname aan internationale samenwerking en/of netwerking: KVAB**

De KVAB is soms rechtstreeks, soms via RASAB, lid van verschillende federaties en samenwerkingsverbanden van academies, zowel op Europees niveau als op wereldniveau. Een overzicht van de lidmaatschappen en de Belgische vertegenwoordigers is te vinden op [www.rasab.be](http://www.rasab.be).

### **EASAC**

Het Europese EASAC is een unie van academies voor wetenschappen die advies formuleert voor de Europese beleidsmakers. Freddy Dumortier vertegenwoordigt RASAB in de EASAC Council, die tweemaal per jaar vergadert. Jan Kretzschmar is lid van de EASAC-werkgroep energie die tweemaal per jaar plenair vergadert. Deze werkgroep publiceerde in 2019 een rapport 'Decarbonization of transport: options and challenges'. Het energiepauze heeft op 9 oktober 2019 vergaderd in Brussel over 'Decarbonisation of heating and cooling'.

Vertegenwoordigingsmissies in 2019:

- EASAC Energy Steering Panel, 09/10/2019, Brussel: Jan Kretzschmar
- EASAC Council, 14-15/11/2019, Zagreb: Freddy Dumortier

Experten genomineerd door de KVAB in werkgroepen of als peer reviewer van EASAC in 2019:

- Decarbonisation of Buildings: Egbert Lox en Hugo Hens

### **ISC (voormalig ICSU)**

In 2018 werden de Social Science Council (ISSC) en de International Council for Science (ICSU) verenigd in de hiertoe nieuw opgerichte International Science Council (ISC). Er vond geen general assembly plaats in 2019.

### **CAETS**

CAETS (Council of Academies of Engineering and Technological Sciences) is de wereldvereniging van ingenieursacademies. Paul Verstraeten is via BACAS (Belgian Academy Council of Applied Sciences) lid van de Board of Directors van CAETS (International Council of Academies of Engineering and Technological Sciences). Ook Achiel Van Cauwenberghe is er vertegenwoordiger voor de KVAB, en bracht vanuit die rol verslag uit van de activiteiten in deze geledingen. In 2019 organiseerde CAETS

op 25-28 juni 2019 in samenwerking met de IVA (Ingenieurs Wetenschaps Academie, Zweden) een congres met als thema "Engineering a better world for the next 100 years". Achiël Van Cauwenberghe woonde dit congres bij, alsook Rik Van Brussel (i.p.v. Paul Verstraeten).

## **ALLEA**

Op 7-8 november 2019 organiseerde de KVAB in het Paleis der Academiën in samenwerking met ALLEA een Europees symposium met als titel 'Genome editing for crop improvement'. Er waren een 100-tal aanwezigen uit 16 landen. De organisatoren (Hubert Bocken, Dirk Inzé en Pere Puigdomènech) ontvingen heel wat positieve reacties. Een publicatie en mogelijk Standpunt hierover wordt gepland in het eerste kwart van 2020.

Voor het symposium werden uitnodigingen verstuurd naar alle Brusselse ambassades, de Europese MEPs uit de inhoudelijke relevante commissies en de Vlaamse parlementsleden zetelend in de commissie landbouw alsook naar de Belgische pers.

Hubert Bocken is vice-president van ALLEA. Zijn vertegenwoordigingsmissies in 2019 waren:

- Raad van Bestuur, 7-8/03/2019, Brussel: Hubert Bocken
- Permanent WG Intellectual Property Rights, 5/4/2019, Munchen: Hubert Bocken
- Raad van Bestuur en Algemene Vergadering, 8-9/05/2019, Bern: Hubert Bocken
- Raad van Bestuur, 5-6/09/2019, Berlijn: Hubert Bocken
- Permanent WG Intellectual Property Rights, 7/11/2019, Brussel: Hubert Bocken
- Raad van Bestuur, 12-13/12/2019, Barcelona: Hubert Bocken.

## **SAPEA**

Op 13 december 2016 is het samenwerkingsverband SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies) gestart. SAPEA voert een project uit voor de EC als een samenwerkingsverband van 5 Europese academienetwerken: Academia Europaea, ALLEA (ALL European Academies), EASAC (European Academies Science Advisory Council), Euro-CASE (European Council of Academies of Applied Sciences, Technologies and Engineering), en FEAM (Federation of European Academies of Medicine). Het algemeen objectief van het project is om wetenschappelijke expertise bijeen te brengen, die tijdskritisch, onafhankelijk en evidentie-gebaseerd is, uit meer dan 100 Europese academies en uit meer dan 40 landen én die gericht is naar het hoogste beleidsniveau in Europa en het brede publiek.

Het European Science Advisors Forum (ESAF) werd geïnitieerd door Anne Glover, terwijl zij Chief Scientific Advisor was van voorzitter Barroso van de Europese Commissie. De eerste vergadering vond plaats op 23 juni 2014 in Kopenhagen, tijdens het EuroScience Open Forum (ESOF). Toen het Scientific Advice Mechanism (SAM) operationeel werd, werd in 2016 voorgesteld om de samenwerking tussen bestaande

structuren voor wetenschappelijk advies van de Europese lidstaten en tussen deze structuren en SAM te versterken. Sindsdien wordt elk jaar een bijeenkomst georganiseerd in een ander land. In de Angelsaksische landen is er meestal een wetenschappelijk adviseur van de overheid. Terwijl in veel landen in continentaal Europa formeel of informeel advies aan de regering(en) wordt gegeven door de academies of andere organisaties. België is sinds 2018 lid van ESAF met zijn academies.

ESAF is een onafhankelijk, informeel netwerk van Europese op wetenschap gebaseerde strategische adviseurs, aangestuurd door haar leden. ESAF is een niet-juridische entiteit zonder budget. Leden moeten in staat zijn om wetenschappelijk onderbouwd strategisch advies te geven aan hun democratische regeringen. Hun advies moet gebaseerd zijn op openbaar onderzoek van de hoogste kwaliteit. ESAF-leden hebben veel te winnen bij het uitwisselen van informatie, expertise, werkwijzen en resultaten. Aangezien een dergelijke uitwisseling niet vanzelfsprekend is, biedt ESAF een platform en een netwerk voor organisaties die in verschillende systemen kunnen functioneren, maar een gemeenschappelijke basis hebben met betrekking tot hun ambitie om het beste wetenschappelijk onderbouwde strategische advies te geven. ESAF heeft geen formele adviestaak (en is in die zin complementair aan SAPEA), maar leden van ESAF kunnen hun krachten bundelen en gezamenlijk advies geven.

Joos Vandewalle nam namens de KVAB deel aan de ESAF meeting (Dublin 25-27 juni 2019).

Daarnaast nam Joos Vandewalle op 6 juni 2019 ook deel aan een expert workshop 'Towards a humanity-centred Data Governance model in Europe' (Weizenbaum Institute for the Networked Society in Berlijn, Duitsland). Deze workshop behoort onrechtstreeks tot activiteit in het kader van SAPEA omdat deze workshop tot doel heeft een rapport te maken voor SAM.

### **Euro-CASE**

Sinds medio 2018 zijn KVAB en ARB opnieuw lid van Euro-Case. KTW en CTS krijgen samen 1 stem in de board van Euro-CASE, maar ze kunnen elk een vertegenwoordiger voor deelname aan de vergaderingen sturen. KTW wordt vertegenwoordigd door Joos Vandewalle; CTS wordt vertegenwoordigd door Luc Chefneux.

De Board meeting en de jaarlijkse conferentie vonden plaats op 20-21-22 oktober 2019 in Oslo. Het thema van de conferentie was "The Future of Work: The Content of Jobs". Prof. Van Brussel was uitgenodigd als spreker en heeft tevens confrater Joos Vandewalle vervangen als vertegenwoordiger in de Board.

Overige vergaderingen:

- Platform engineering education, 19-20/03/2019, Londen: Joos Vandewalle
- Platform engineering education, 9-11/10/2019, Wenen: Joos Vandewalle.

## **UAI**

Honderd jaar geleden werd in Parijs de "Union académique internationale" opgericht, met de bedoeling internationaal samen te werken aan belangrijke onderzoeksprojecten die niet door één academie kunnen ondersteund worden. De UAI is uitsluitend gericht op onderzoek in de humane wetenschappen (filologie, geschiedenis, archeologie, filosofie, en kunstwetenschap) en de vertegenwoordigers van de academies komen uit die disciplines. De laatste jaren is er een grote inspanning om ook niet-Europese projecten over taal, geschiedenis en archeologie internationaal te ondersteunen. De honderdste verjaardag vormde de aanleiding voor de jaarlijkse bijeenkomst van de UAI (25-29.11.2019) met bijzonder luister te organiseren. De deelnemende academies waren de gast van de "Académie des Inscriptions et Belles-Lettres" en de leden werden de laatste namiddag ontvangen "sous la coupole". Professor Carlos Steel vertegenwoordigde de KVAB. Er waren verschillende tentoonstellingen en colloquia in verband met lopende onderzoeksprojecten die onder de auspiciën van de UAI worden georganiseerd. De KVAB is betrokken bij volgende projecten: "Aristoteles latinus", de uitgave en studie van de Latijnse vertalingen van Aristoteles, het Corpus Rubenianum, Justi Lipsi epistolae, Collectanea Hellenistica, "Corpus of the Flemish Primitives".

Professor Carlos Steel woonde op 25-26 november 2019 namens de KVAB de jaarlijkse algemene vergadering van de UAI bij.

### **Gebruik van het Paleis der Academiën door federaties**

De Europese academienetwerken maken gebruik van het Paleis der Academiën als ontmoetingsplaats en als ideale locatie voor de voorstelling van allerlei rapporten. Deze rapporten worden dan door de KVAB verder verspreid binnen Vlaanderen.

In het afgelopen jaar werden de lokalen van de KVAB zo gebruikt voor een tiental vergaderingen (Eurocase, EASAC, ALLEA). Het gedetailleerde overzicht is te vinden in de bijlagen.

### **Deelname aan internationale samenwerking en/of netwerking: Jonge Academie**

Op internationaal vlak onderhoudt de Jonge Academie goede contacten met de Young Academies van andere Europese landen en met supranationale structuren zoals de Global Young Academy en de Young Academy of Europe. Zo nam de Jonge Academie deel aan internationaal overleg met het oog op beleidsvorming, inzake kennisdeling over de Jonge Academie of ter voorbereiding van een sterke samenwerking.

### **De Jonge Akademie van Nederland**

De Jonge Academie van België en De Jonge Akademie van Nederland werken al sinds 2015 samen aan de digitalisering van het succesvolle educatieve bordspel Expeditie Moendoes. Middels financiële investeringen van beide academies is een browsergame ontwikkeld dat in 2020 zal verspreid worden. Ter voorbereiding daarvan werden in 2019 een tiental werkvergaderingen gehouden (via teleconferentie) waarop vertegenwoordigers van de Jonge Academie van België overlegden met hun Nederlandse collega's.

### **Royal Irish Academy**

De Ierse Academie voor wetenschappen RIA heeft plannen om zelf een Young Academy op te richten. Dankzij contacten tussen Peter Kennedy, voorzitter van de Royal Irish Academy, en Joos Vandewalle, voorzitter van de Adviesraad van de Jonge Academie, werd een overleg opgezet op 27 mei 2019 te Brussel, waarop voorzitter Kennedy werd geïntroduceerd in hoe de Jonge Academie werkt en opgezet is in België.

<https://www.teagasc.ie/news--events/news/2019/a-young-academy-of-irelan.php>

### **Norwegian Young Academy**

Er vond een overleg plaats tussen prof. Katrien De Moor (NTNU: Norwegian University of Science and Technology), (stichtend) lid en bestuurslid van de Norwegian Young Academy en Bert Seghers, secretaris JA, om ervaringen uit te wisselen over het opzetten en coördineren van een Jonge Academie. De onderwerpen waren o.a. taalbeleid (Engels of landstaal?), gerichtheid van de JA op beleidsimpact, internationalisering en ledensamenstelling.

### **Open Access, Open Science**

Dave De ruysscher, lid van de Jonge Academie en covoorzitter van de werkgroep Open Science, volgt het thema internationaal op. Hij was aanwezig op minstens twee internationale bijeenkomsten waarop hij over open science overlegde: de meeting van de Young Academy of Europe, waarvan hij lid geworden is (Barcelona, 23 oktober 2019) en The future of research: assessing the impact of plan S (Leuven, 6 november 2019).

### **Declaration on the Guiding Principles of Young Academies**

Als product van de World Wide Meeting of Young Academies in de zomer van 2019 in Vietnam, werd dit consensusdocument opgesteld. Het is bedoeld om landen in de opstartfase van hun Jonge Academie bij te staan door te kaderen wat een Young

Academy is en welke principes eraan ten grondslag liggen. De Belgische Jonge Academie ondertekende dit document in oktober.

<https://globalyoungacademy.net/declaration-on-the-guiding-principles-of-young-academies/>

### **Finnish Young Academy**

De Jonge Academies van Finland en België hebben de handen in elkaar geslagen voor de organisatie van een gezamenlijk event over de toekomst van scientific advisory reports (te houden in 2020).

In de namiddag van 11 december 2019 was er een fysieke ontmoeting in Brussel ter voorbereiding hiervan. Een lid en twee medewerkers van de Finnish Young Academy overlegden met vier leden en twee medewerkers van de Belgische Jonge Academie om de doelen overeen te komen, het programma te bespreken en de praktische modaliteiten vast te leggen.

### **BACAS**

BACAS (Belgian Academy Council for Applied Sciences) is de koepel waaronder de KTW (Klasse Technische Wetenschappen van de KVAB) en de CTS (Classe Technologie et Société van de Académie Royale de Belgique) verenigd zijn.

Deze koepel vertegenwoordigt de Belgische Nederlands- en Franstalige academisch ingenieurs in internationale organisaties van ingenieursacademies zoals CAETS (International Council of Academies of Engineering and Technological Sciences) en Euro-CASE (European Council of Applied Sciences Technologies and Engineering).

Het voorzitterschap van BACAS wordt beurtelings door een lid van de KTW en een lid van de CTS waargenomen, telkens voor een periode van twee jaar. Voor de periode 2018-19 oefent Paul Verstraeten van de KTW dit voorzittersmandaat uit. De “board” (het bestuur) van BACAS vergadert tweemaal per jaar en telt 12 leden (6 van KTW en 6 van CTS).

Op deze bestuursvergaderingen wisselen KTW en CTS gegevens uit over elkaars werking en maken afspraken voor deelname aan de werking van de internationale ingenieursacademies.

De werking van KTW verschilt nogal van deze van CTS: dit komt uiteraard deels door het feit dat de CTS ook niet-ingenieurs (vooral leden gespecialiseerd in menswetenschappen zoals sociologie of economie) onder haar leden telt (vandaar de naam Classe Technologie et Société). Maar ook de methodiek is anders: terwijl KTW getypeerd wordt door werkgroepen die Standpunten over actuele thema's voorbereiden en Denkerscycli waarin buitenlandse experts hun licht laten schijnen

over maatschappelijke uitdagingen in Vlaanderen, publiceren bij CTS leden in eigen naam in de reeksen "L'académie en Poche", "Transversales" en "Rétro Poche" en organiseren zij colloquia.

Leden van CTS krijgen steeds de mogelijkheid te participeren in KTW-werkgroepen, en omgekeerd worden KTW-leden op de hoogte gehouden van de initiatieven van de CTS.

Naast de reeds vermelde internationale organisatie CAETS is BACAS ook vertegenwoordigd in SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies), een door de Europese Commissie gefinancierd wetenschappelijk adviescomité.

### *Klasse van de Natuurwetenschappen*

#### **Gewone leden:**

- |                                      |                                |
|--------------------------------------|--------------------------------|
| 1. Thys van den Audenaerde D. (1978) | 30. Van Tendeloo G. (2010)     |
| 2. Van Montagu, baron M. (1987)      | 31. Aerts C. (2011)            |
| 3. Thas J. (1988)                    | 32. Baets R. (2011)            |
| 4. Schamp N. (1990)                  | 33. Bogaerts A. (2011)         |
| 5. Vandekerckhove J. (1990)          | 34. De Mazière M. (2011)       |
| 6. Hirsch C. (1994)                  | 35. Gheysen G. (2011)          |
| 7. Heyde K. (1996)                   | 36. Martens J. (2011)          |
| 8. Jacobs P. (1996)                  | 37. Peeters F. (2011)          |
| 9. Gijbels R. (1997)                 | 38. Van de Peer Y. (2011)      |
| 10. Dumortier F. (1998)              | 39. Moens L. (2012)            |
| 11. Kersters K. (1998)               | 40. Sevrin A. (2012)           |
| 12. Van Broeckhoven C. (1999)        | 41. Vandenabeele P. (2012)     |
| 13. Van Houtte P. (1999)             | 42. Cuyt A. (2013)             |
| 14. De Kimpe N. (2003)               | 43. Neyens G. (2013)           |
| 15. Waelkens C. (2003)               | 44. Van Lipzig N. (2013)       |
| 16. Inzé D. (2005)                   | 45. Van Speybroeck V. (2013)   |
| 17. Van Dyck D. (2006)               | 46. Darras V. (2014)           |
| 18. Vincx M. (2006)                  | 47. De Feyter S. (2014)        |
| 19. Ceulemans R. (2009)              | 48. Van der Linden A. (2014)   |
| 20. Maex K. (2009)                   | 49. Binnemans K. (2015)        |
| 21. Poesen J. (2009)                 | 50. Gijbels I. (2015)          |
| 22. Steels L. (2009)                 | 51. Van Der Straeten D. (2016) |
| 23. Van Damme E. (2009)              | 52. Verschuren D. (2016)       |
| 24. Van Maldeghem H. (2009)          | 53. Vaes S. (2017)             |
| 25. Backeljau T. (2010)              | 54. Van Huffel S. (2017)       |
| 26. Hofkens J. (2010)                | 55. Bals S. (2019)             |
| 27. Schoofs L. (2010)                | 56. Van Bael M. (2019)         |
| 28. Swennen R. (2010)                | 57. Verstraete F. (2019)       |
| 29. Tavernier J. (2010)              |                                |

#### **Ereleden:**

- |                           |                              |
|---------------------------|------------------------------|
| 1. Smeyers P. (1983)      | 6. De Schryver F. (1989)     |
| 2. Bruynseraede Y. (1988) | 7. Vanquickenborne L. (1986) |
| 3. Coomans A. (1978)      | 8. Veretennicoff I. (1998)   |
| 4. Vermeersch P. (1990)   | 9. Gomes W. (1989)           |
| 5. Vanhecke L. (1973)     | 10. Kühn E. (1990)           |

#### Buitenlandse leden:

1. Allen J. (1991)
2. Brandl H. (1992)
3. Claeson T. (2003)
4. Daubechies I. (2011)
5. de Jager K. (1967)
6. De Vincentiis M. (1988)
7. Denucé J. (1983)
8. Dézsi I. (1978)
9. Dijkgraaf R. (2018)
10. Ebbesen T. W. (2011)
11. Fresco L. (2015)
12. Halzen F. (2015)
13. Hewish A. (1989)
14. Hirsch P. (1995)
15. Korpel A. (1987)
16. Lehn J.-M. (1990)
17. Liu S. (1990)
18. Martin J. (2011)
19. Masuhara H. (1998)
20. Nolte R. (2000)
21. Rahmat-Samii Y. (2001)
22. Samori P. (2018)
23. Sato H. (1991)
24. Schuller I. (1998)
25. Smets E. (2012)
26. Spaepen F. (2000)
27. Srivastava H. (1991)
28. 't Hooft F. (1981)
29. Van Doninck W. (2014)
30. Vanmarcke E. (1999)
31. Van Swygenhoven H. (2014)
32. Weck M. (1994)
33. Weckhuysen B. (2015)
34. West R. (1981)

## Klasse van de Menswetenschappen

### Gewone leden:

- |                                             |                              |
|---------------------------------------------|------------------------------|
| 1. Dewachter W. (1986)                      | 35. Veugelers R. (2009)      |
| 2. Witte, barones E. (1988)                 | 36. De Clercq M. (2010)      |
| 3. Steel C. (1989)                          | 37. Tollebeek J. (2010)      |
| 4. Willems D. (1989)                        | 38. Van den Berghe L. (2010) |
| 5. van Outryve d'Ydewalle, ridder G. (1992) | 39. Velle K. (2010)          |
| 6. Bocken H. (1994)                         | 40. Wagemans J. (2010)       |
| 7. Van Rompuy, baron P. (1994)              | 41. Bourgeois J. (2011)      |
| 8. Lesthaeghe R. (1996)                     | 42. Buysse A. (2011)         |
| 9. De Dijn H. (1997)                        | 43. Konings J. (2011)        |
| 10. Verhofstadt-Denève L. (1997)            | 44. Lamberigts M. (2011)     |
| 11. Clarysse W. (1998)                      | 45. Geens K. (2012)          |
| 12. Tasmowski L. (1998)                     | 46. Praet D. (2012)          |
| 13. Van Uytfanghe M. (1998)                 | 47. Schokkaert E. (2012)     |
| 14. Waelkens, ridder M. (1998)              | 48. Vandorpe K. (2012)       |
| 15. Alen, baron A. (1999)                   | 49. Velaers J. (2012)        |
| 16. Weyembergh M. (1999)                    | 50. Davidse K. (2013)        |
| 17. Billiet J. (2001)                       | 51. Deneckere G. (2013)      |
| 18. De Nauw A. (2001)                       | 52. Maes B. (2013)           |
| 19. Foblets, barones M. (2001)              | 53. Pauwels C. (2013)        |
| 20. Versluys K. (2001)                      | 54. Verhetsel A. (2013)      |
| 21. Batens D. (2002)                        | 55. Heirbaut D. (2014)       |
| 22. Cousy H. (2002)                         | 56. Onghena P. (2014)        |
| 23. Cantillon, barones B. (2003)            | 57. Van Hulle C. (2014)      |
| 24. Standaert N. (2003)                     | 58. Verhulst S. (2014)       |
| 25. Symoens H. (2003)                       | 59. Keunen B. (2015)         |
| 26. De Grauwe P. (2004)                     | 60. Matthijs K. (2015)       |
| 27. Maresceau M. (2004)                     | 61. Mesquita B. (2015)       |
| 28. Laureys G. (2007)                       | 62. Van Houtte M. (2015)     |
| 29. Boone M. (2008)                         | 63. Govaere I. (2016)        |
| 30. Wouters J. (2008)                       | 64. Van Riel G. (2016)       |
| 31. Van Damme M. (2009)                     | 65. Demoen K. (2017)         |
| 32. Van Goethem H. (2009)                   | 66. Van Eeckhoutte W. (2017) |
| 33. Vandenbergen A.-M. (2009)               | 67. Bouckaert G. (2018)      |
| 34. Verschaffel L. (2009)                   | 68. Duerloo L. (2018)        |

### Ereleden:

- |                                 |                         |
|---------------------------------|-------------------------|
| 1. Huyse L. (1994)              | 5. Dobbelaere K. (1992) |
| 2. Vervliet H. (1968)           | 6. Eyskens M. (1988)    |
| 3. Van der Wee, baron H. (1977) | 7. De Mey M. (1994)     |
| 4. Van der Haegen H. (1988)     | 8. Derolez A. (1992)    |

- |     |                           |     |                     |
|-----|---------------------------|-----|---------------------|
| 9.  | Simons L. (1997)          | 11. | Prevenier W. (1985) |
| 10. | Van der Cruysse D. (1998) | 12. | Peeters T. (1985)   |

#### Buitenlandse leden:

- |     |                     |     |                           |
|-----|---------------------|-----|---------------------------|
| 1.  | Ahrweiler H. (1981) | 23. | Jacobs F. (2005)          |
| 2.  | Andrews N. (2014)   | 24. | Janssen F. (2004)         |
| 3.  | Arnade P. (2017)    | 25. | Kaufmann F.-X. (1991)     |
| 4.  | Babcock R.G. (2005) | 26. | Kocka J. (2016)           |
| 5.  | Blockmans W. (2004) | 27. | Lerchner G. (1994)        |
| 6.  | Cadiet L. (2010)    | 28. | Lesger C. (2008)          |
| 7.  | Carpì F. (1997)     | 29. | Levelt W. (1999)          |
| 8.  | Clarck P. (2015)    | 30. | Ma J. (2010)              |
| 9.  | Cuvigny H. (2016)   | 31. | Markesinis, Sir B. (1990) |
| 10. | De Boeck P. (2012)  | 32. | McConica J. (1988)        |
| 11. | De Vries J. (2003)  | 33. | McGing B. (2008)          |
| 12. | Dewulf J. (2017)    | 34. | Moureau F. (2005)         |
| 13. | Dupré L. (1985)     | 35. | Nijkamp P. (2000)         |
| 14. | Fenik B. (1988)     | 36. | Nowotny H. (2014)         |
| 15. | Frijhoff W. (2005)  | 37. | Requejo Isidro M. (2017)  |
| 16. | Gottwald P. (2005)  | 38. | Schuyt C. (2001)          |
| 17. | Haegeman L. (1994)  | 39. | Shetreet S. (2014)        |
| 18. | Hermans H. (2017)   | 40. | Skaffe-Jensen M. (1997)   |
| 19. | Hess B. (2010)      | 41. | Sorabji R. (2008)         |
| 20. | Hooghe L. (2011)    | 42. | Stronach D. (1988)        |
| 21. | Howell M. C. (2015) | 43. | Tax P. (1999)             |
| 22. | Irvine D. (2005)    | 44. | Victor B. (2013)          |

## Klasse van de Kunsten

### Gewone leden:

1. Van Gysegem P. (1981)
2. Van Reeth B. (1990)
3. Boenders F. (1991)
4. Dr. Heyrman H. (1993)
5. D'Haene R. (1993)
6. De Keersmaecker A.-T. (1998)
7. Fabre J. (1998)
8. Panamarenko (1998)
9. Strauven F. (2000)
10. De Jonge K. (2001)
11. Van Hove L. (2001)
12. Balis A. (2002)
13. De Bondt W. (2003)
14. Elias W. (2003)
15. Stroo C. (2003)
16. Van der Stighelen K. (2003)
17. Coninx, baron S. (2004)
18. Van Landeghem J. (2004)
19. Delaere M. (2005)
20. Robbrecht P. (2005)
21. Van der Stock J. (2005)
22. Buylen M. (2006)
23. Decraemer H. (2006)
24. Bergmans A. (2007)
25. Van Hee M.-J. (2007)
26. Van Kerckhoven A.-M. (2008)
27. De Buck S. (2009)
28. Maes F. (2009)
29. Posman L. (2009)
30. Smets M. (2009)
31. Van der Wee B. (2009)
32. Vermote P. (2009)
33. Delrue R. (2010)
34. Martens M. (2010)
35. Ruyters M. (2010)
36. Vandenbroeck P. (2010)
37. Verschaffel B. (2010)
38. Coomans de Brachène T. (2011)
39. De Keyzer C. (2011)
40. Rathé F. (2011)
41. Bergé P. (2012)
42. Swerts P. (2012)
43. Vandenabeele L. (2012)
44. Baert B. (2013)
45. Troch F. (2013)
46. Van Parys A. (2013)
47. Vermeersch V. (2013)
48. Borremans M. (2014)
49. de Zegher C. (2014)
50. Henderickx W. (2015)
51. Brossé D. (2016)
52. Hanssen K. (2016)
53. Tas R. (2017)
54. Van Gelder H. (2017)
55. Dercon C. (2018)
56. Maclof P. (2018)
57. Swinnen P. (2018)
58. Braeckman D. (2019)
59. Brosens K. (2019)
60. Fonteyne A. (2019)

### Ereleden:

1. Bossuyt I. (1993)
2. Devlieghe L. (1986)
3. Nivelle A. (1988)
4. Servais R. (1973)
5. Laporte A. (1990)
6. Vandereycken R. (1996)
7. Delmarcel G. (1999)
8. Huys B. (1980)
9. Tinel K. (1986)
10. Sabbe H. (1999)
11. Vlieghe H. (1990)
12. Coryn R. (2018)

#### Buitenlandse leden:

1. Baarsen R. (2019)
2. Blumenthal D. (2018)
3. Châtelet A. (1990)
4. Colomina B. (2009)
5. DaCosta Kaufmann Th. (1997)
6. de Bodt S. (2003)
7. De Jongh E. (1988)
8. Eötvös P. (2014)
9. Fillitz H. (1988)
10. Foucart J. (1991)
11. Frampton K. (2010)
12. Gerszi T. (1992)
13. Goezu A. (1990)
14. Hennel-Bernasikowa M. (1995)
15. Hirsch K. (1995)
16. Lachenmann H. (1997)
17. Lasala J. L. (1997)
18. Lebic L. (2004)
19. Marrow J. (1997)
20. Mayer-Meintschel A. (1988)
21. McGrath E. (2003)
22. Neutelings W.-J. (2011)
23. Ottenheym K. (2012)
24. Pollock G. (2015)
25. Roussev S. (2004)
26. Schuijjer M. (2008)
27. Sluijter E.-J. (2004)
28. Spronk R. (2009)
29. Strazza G. (2000)
30. Trémois P.-Y. (1971)
31. Van de Wetering E. (1994)
32. Van Grevenstein-Kruse A. (2010)
33. Von Moos S. (2009)
34. Winner M. (1990)
35. Zhong H. (1992)

## Klasse van de Technische Wetenschappen

### Gewone leden:

- |                              |                             |
|------------------------------|-----------------------------|
| 1. Kretzschmar J. (1996)     | 26. Bernard A. (2010)       |
| 2. Vandewalle J. (1996)      | 27. Fransaer D. (2010)      |
| 3. Verstraete W. (1997)      | 28. Taerwe L. (2010)        |
| 4. Leuridan J. (1998)        | 29. Van Walle E. (2010)     |
| 5. Van Vaerenbergh I. (1998) | 30. Wevers M. (2010)        |
| 6. Vanderleyden J. (1998)    | 31. Bonte L. (2011)         |
| 7. De Moor B. (2000)         | 32. Thienpont H. (2011)     |
| 8. Van Overschée W. (2000)   | 33. Velge H.-J. (2011)      |
| 9. Verhoeven R. (2002)       | 34. Verbauwhede I. (2011)   |
| 10. Verstraeten P. (2002)    | 35. De Bruycker P. (2012)   |
| 11. Bossyns L. (2004)        | 36. De Schutter J. (2012)   |
| 12. Gosselin D. (2004)       | 37. Monard E. (2012)        |
| 13. Verdonck P. (2004)       | 38. Buelens C. (2013)       |
| 14. Van Roost J. (2005)      | 39. Hubin A. (2013)         |
| 15. Beazar G. (2006)         | 40. Berbers Y. (2014)       |
| 16. Belmans R. (2006)        | 41. Delcour J. (2014)       |
| 17. D'haeseleer W. (2006)    | 42. Marin G. (2014)         |
| 18. Lox E. (2006)            | 43. Baelmans M. (2015)      |
| 19. Moldenaers P. (2006)     | 44. Keppens G. (2015)       |
| 20. Van Landeghem H. (2009)  | 45. Lagae L. (2016)         |
| 21. Heynen H. (2009)         | 46. Van De Walle R. (2016)  |
| 22. Höfte M. (2009)          | 47. Arnaut F. (2018)        |
| 23. Malcorps C. (2009)       | 48. Vansteenkiste N. (2018) |
| 24. Schoukens J. (2009)      | 49. Maselis P. (2019)       |
| 25. Wauters D. (2009)        | 50. Steyaert M. (2019)      |

### Ereleden:

- |                              |                                  |
|------------------------------|----------------------------------|
| 1. Froment G. (1984)         | 14. Ulens S. (1998)              |
| 2. Aernoudt E. (1997)        | 15. Van Belle N. (1992)          |
| 3. Beeckman J. (2001)        | 16. Van den Balck V. (1989)      |
| 4. Beernaert S. (2001)       | 17. Van Keymeulen J. (1992)      |
| 5. Deman J. (1988)           | 18. Van Remortel J. (1992)       |
| 6. Depaemelaere J.-P. (1996) | 19. Wissaert R. (1992)           |
| 7. Deroo H. (1998)           | 20. De Man H. (1990)             |
| 8. Gobin R. (1994)           | 21. Frimout, burggraaf D. (1994) |
| 9. Haemers G. (1992)         | 22. Van Brussel R. (1990)        |
| 10. Lenaers R. (2002)        | 23. Verbaeten P. (2000)          |
| 11. Meers U. (1992)          | 24. Berlamont J. (2001)          |
| 12. Naze M. (1995)           | 25. Gelders L. (1989)            |
| 13. Soens M. (1988)          | 26. Lagasse P. (1996)            |

- |     |                          |     |                              |
|-----|--------------------------|-----|------------------------------|
| 27. | Michiels L. (2004)       | 31. | Verpoest I. (2004)           |
| 28. | Tambuyzer E. (2006)      | 32. | Oosterlinck, baron A. (2009) |
| 29. | Van Campenhout J. (2011) | 33. | Willmes, baron J. (2001)     |
| 30. | Vandamme E. (2000)       | 34. | Van Cauwenberghe A. (1989)   |

#### Buitenlandse leden:

- |     |                            |     |                          |
|-----|----------------------------|-----|--------------------------|
| 1.  | Adriaens P. (2012)         | 13. | Noterdaeme J.-M. (2012)  |
| 2.  | Bird Robert Byron (1994)   | 14. | Rabaey J. (2011)         |
| 3.  | Ceder G. (2015)            | 15. | Sweldens W. (2011)       |
| 4.  | de Hoop Adrianus T. (1997) | 16. | Vandebroek S. (2010)     |
| 5.  | Desmedt Y. (2015)          | 17. | Van Houten F. (2011)     |
| 6.  | D'Hooghe A. (2016)         | 18. | Van Mieghem J. (2015)    |
| 7.  | Ferrero A. (2010)          | 19. | Van Wassenhove L. (2010) |
| 8.  | Frangopol D. (2016)        | 20. | Verriest E. (2012)       |
| 9.  | Kacprzyk J. (2019)         | 21. | Waterman R. (2010)       |
| 10. | Li G.-Q. (2018)            | 22. | Zijm H. (2016)           |
| 11. | Mareels I. (2010)          | 23. | Zwaenepoel W. (2010)     |
| 12. | Monostori L. (2011)        |     |                          |

## Jonge Academie

### 2019-2020

- |     |                        |     |                         |
|-----|------------------------|-----|-------------------------|
| 1.  | Orhan Agirdag          | 26. | Damya Laoui             |
| 2.  | Frederik Anseel        | 27. | Steven Latré            |
| 3.  | Ann Bessemans          | 28. | Silvana Mandolessi      |
| 4.  | Camilla Bork           | 29. | Frank Merx              |
| 5.  | Rose Bruffaerts        | 30. | Kris Myny               |
| 6.  | Dieter Caluwaerts      | 31. | Michelle Plusquin       |
| 7.  | Elke Cloots            | 32. | Magaly Rodríguez García |
| 8.  | Katelijne De Corte     | 33. | Amr Ryad                |
| 9.  | Ugo Dehaes             | 34. | Kevin Smets             |
| 10. | Lars De Laet           | 35. | Evelien Smits           |
| 11. | Jozefien De Leersnyder | 36. | Bram Spruyt             |
| 12. | Dave De Ruyscher       | 37. | Alexander van Nuijs     |
| 13. | Bert De Smedt          | 38. | Birgitte Van Puymbroeck |
| 14. | Frederik De Wilde      | 39. | Beatrijs Vanacker       |
| 15. | Heleen Dewitte         | 40. | Christophe Vandeviver   |
| 16. | Marjan Doom            | 41. | Karel Vanhaesebrouck    |
| 17. | Koen Dries             | 42. | Sofie Verbrugge         |
| 18. | Lendert Gelens         | 43. | Bart Vermang            |
| 19. | Vincent Ginis          | 44. | Lien Verpoest           |
| 20. | Joke Goris             | 45. | Bram Verschuere         |
| 21. | Lynda Grine            | 46. | Katrien Verveckken      |
| 22. | Kristien Hens          | 47. | Sylvia Wenmackers       |
| 23. | Lodewijk Heylen        | 48. | Nele Witters            |
| 24. | Athar Jaber            | 49. | Nele Wynants            |
| 25. | Lies Lahousse          |     |                         |

## Commissies van de Academie

### Kandidaturencommissie

#### **Klasse van de Natuurwetenschappen:**

Waelkens C., bestuurder  
Van Broeckhoven C., onderbestuurder  
Van Dyck D., uittredend bestuurder  
Dumortier F., vast secretaris

De Feyter S. (2020-2022)  
De Kimpe N. (2018-2020)  
Sevrin A. (2020-2022)  
Thas J. (2015-2020)  
Vincx M. (2015-2020)

#### **Klasse van de Menswetenschappen:**

Versluys K., bestuurder  
Tollebeek J., onderbestuurder  
Laureys G., uittredend bestuurder  
Dumortier F., vast secretaris

Dewachter W. (2015-2020)  
Buysse A. (2017-2022)  
Mesquita B. (2019-2021)  
Van Uytfanghe M. (2017-2022)  
Verhulst S. (2019-2021)

#### **Klasse van de Kunsten:**

Van Kerckhoven A.-M., bestuurder  
Verschaffel B., onderbestuurder  
Posman L., uittredend bestuurder  
Dumortier F., vast secretaris

Baert B. (2016-2021)  
Delaere M. (2016-2021)  
Martens M. (2020-2022)  
Strauven F. (2018-2020)  
Van Hove L. (2018-2020)

#### **Klasse van de Technische Wetenschappen:**

Monard E., bestuurder  
Beazar G., onderbestuurder  
Verstraeten P., uittredend bestuurder  
Heynen H., vertegenwoordiger  
Dumortier F., vast secretaris

Delcour J. (2018-2020)  
Kretschmar J. (2015-2020)  
Malcorps C. (2015-2020)  
Vandewalle J. (2019-2021)

## **Laureatencommissie**

### ***Klasse van de Natuurwetenschappen:***

Waelkens C., bestuurder  
Velle K., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris

Martens J. (2015-2020)  
Peeters F. (2015-2020)  
Vandenabeele P. (2015-2020)  
Van Maldeghem H. (2015-2020)

### ***Klasse van de Menswetenschappen:***

Versluys K., bestuurder  
Velle K., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris

Billiet J. (2015-2020)  
Boone M. (2019-2021)  
Onghena P. (2016-2021)  
Verhetsel A. (2016-2021)

### ***Klasse van de Kunsten:***

Van Kerckhoven A.-M., bestuurder  
Velle K., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris

Boenders F. (2016-2021)  
De Bondt W. (2015-2020)  
Swerts P. (2016-2021)  
Van Landeghem J. (2018-2020)

### ***Klasse van de Technische Wetenschappen:***

Monard E., bestuurder  
Velle K., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris

Taerwe L. (2018-2021)  
Van Remortel J. (2015-2020)  
Vandamme E. (2015-2020)  
Willems J. (2015-2020)

## Langlopende Projecten

### Commissie Publicatiebeleid

Vandenberghe A.-M., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris  
Bocken H.  
Clarysse W.  
Heirbaut D.

Lamberigts M.  
Thas J.  
Van Kerckhoven A.-M.  
Verstraeten P.  
Zeeuwts S., secretaris

### Adviesraad Contactfora

Kretschmar J., voorzitter Adviesraad  
Velle K., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris  
Ieven G. (KAGB)  
De Clercq M.  
de Zegher M.-C.

Lamberigts M.  
Monard E.  
Schamp N.  
Van Maldeghem H.  
Verschaffel B.  
Lambrecht N., secretaris

### Academisch Cultureel Forum

Boenders F., voorzitter  
Eyskens M., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaris  
Theunynck P., vast secretaris KANTL  
Velle K., voorzitter KVAB  
Bergmans A., ondervoorzitter KVAB  
Van Dijck L., voorzitter KANTL  
Van Raemdonck B., directeur KANTL  
Waelkens C., bestuurder KNW  
Versluys K., bestuurder KMW  
Van Kerckhoven A.-M., bestuurder KK  
Monard E., bestuurder KTW  
Bocken H.  
Buylen M.  
Coryn R.  
Deroo H.  
Gosselin D.

Hirsch C.  
Huys B.  
Kretschmar J.  
Posman L.  
Strauven F.  
Thys van den Audenaerde D.  
Tollebeek J.  
Van der Stighelen K.  
Van Hove L.  
Vandamme E.  
Vandewalle J.  
Veretennicoff I.  
Waelkens C.  
Wissaert R.  
Serrien E., secretaris  
Rombaut H., secretaris

### Wetenschappelijke commissie van het Nationaal Biografisch Woordenboek

Waterschoot W., voorzitter

Geboes K.

Symoens H., ondervoorzitter  
Dumortier F., vast secretaris  
Boenders F.  
Simons L.  
Strauven F.  
Van der Wee, baron H.  
Van Gorp H.  
Vandeweghe W.

Gelders L.  
Musschoot A. M.  
Porteman K.  
Velle K.  
Witte, barones E.  
Willaert F.  
Rombaut H., redactiesecretaris

### **Vlaamse Academische Stem (VLASt)**

#### *Bestuur*

Eyskens Marc, voorzitter  
Dumortier Freddy, vast secretaris KVAB  
Theunynck P, vast secretaris KANTL  
Velle Karel, voorzitter KVAB  
Beernaert Stan

Brems Hugo  
Bruynseraede Yvan  
Musschoot Anne-Marie  
Van de voorde, baron Aloïs  
Waterschoot Werner  
Rombaut Hans, administratief secretaris

#### *Ereleden*

Boenders Frans  
De Boodt-Maselis Marie-Christiane  
De Bruyckere Luc  
De Keersmaecker Paul  
De Schutter Georges  
De Smedt Marcel  
Elias Willem  
Gelders Ludo  
Jacobs Pierre  
Lateur Patrick  
Offeciers Mieke

Schamp, baron Niceas  
Van den Bremt Stefaan  
Van Gorp Hendrik  
Van Hove Luc  
van Outryve d'Ydewalle Géry  
Van Waeyenberge, baron Piet  
Van Wassenhove Johan  
Vanneste Marc  
Vlaminck Erik  
Willaert Frank  
Willems Dominique

#### *Leden*

Anderson Alan  
Badts Hugo  
Baes Paul  
Beazar Guido  
Beddegenoodts Marc  
Beek Maggy  
Blanken Katja  
Boesmans Bart  
Bollen Ria  
Bruyninckx Eddy  
Cabus-Steens Anne-Marie  
Ceulemans André

Cooreman Louis  
Crevits Pierre  
Danneels Johan  
De Brouwer Carlos  
De Meester Paul  
De Nolf Rik  
De Ridder-Schodts Maria  
De Schryver Johan  
De Wachter Marcia  
Debusscher Armande  
Decraene-Jonckheere André  
Delcourt-Verstraeten André

Devisch Noël  
 Donck-Tytgat Lieven  
 Dufresne Luc  
 Dupré-Van de Walle A. en L.  
 Fransaer Dirk  
 Frimout, burggraaf Dirk  
 Geukens Liliane  
 Geukens Kris  
 Gijbels-Delperdange Hélène  
 Haegemans Luc  
 Hens Hugo  
 Hessmann Pierre  
 Jaspers Michel  
 La Meir-Vandeputte Jeanine  
 Lafaut Noël  
 Leekens René  
 Leroy Philippe  
 Loosen Erik  
 Luck Lucien  
 Moerman André  
 Naze Michel  
 Notebaert Alexandre  
 Peeters Alfons  
 Peeters Willy  
 Peumans Hugo  
 Ponet Lieven  
 Princen Joseph en Lydwine

Proesmans Jan  
 Seghers Peter  
 Smets Urbain-Alain  
 Standaert Jean-Marie  
 Sterckx Luc  
 Troch Paul  
 Van Coppenolle Luc  
 Van de Steene Boudewijn  
 Van de Wiele Anna  
 Van de Woestijne-Vanagt Huguette  
 Van den Balck Valentin  
 Van der Cruysse Jacques  
 Van Gorp Gunhilde  
 Van Heddeghem Katrijn  
 Van Overschée Willy  
 Van Pottelberge Walter  
 Van Roost Joost  
 van Walle Eric  
 Vandamme Hugo  
 Vandeputte Gilbert  
 Vandeputte Danielle  
 Vanderschueren-Lodewyckx Magda  
 Vandewalle Joos  
 Vanvolsem-Timperman Serge  
 Vlassenbroeck Walter  
 Vuylsteke-Wauters Magda  
 Woolmore Kevin

### **Reflectiegroep Energie**

Van Vaerenbergh I., voorzitter  
 Albrecht J.  
 Belmans R.  
 D'haeseleer W.  
 De Buck P.  
 Desmet J.  
 Devogelaer D.  
 Dufresne L.  
 Fransaer D.

Gosselin D.  
 Hens H.  
 Kretzschmar J.  
 Sterckx L.  
 Ulens S.  
 Van Mierlo J.  
 Van Roost J.  
 Verschraegen F.  
 Welch K.

### **Reflectiegroep Kunst, Wetenschap en Technologie**

Monard E., voorzitter  
 Aernoudt E.

Martens P.  
 Merckx F.

Berbers Y.  
Bergmans A.  
Bessemans A.  
Bouckaert G.  
De Corte K.  
De Mey M.  
Dehaes U.  
Hanssen K.  
Hirsch C.  
Jonckheere K.  
Maes A.  
Mandolessi S.

Van Gelder H.  
Van Houtte P.  
Van Kerckhoven A.-M.  
Van Landeghem J.  
Van Overschée W.  
Van Tendeloo S.  
Vandamme E.  
Verpoest L.  
Wagemans J.  
Wauters D.  
Wevers M.  
Wissaert R.

### **Reflectiegroep RRI**

Vandewalle J., voorzitter  
Bouillon R.  
Cousy H.  
De Wael K.  
Dumolyn B.  
Ginis V.  
Hanssens J.  
Hens K.  
Lagae L.  
Lamberigts M.  
Lox E.

Monard E.  
Mortier F.  
Schokkaert P.  
Van Avermaet P.  
Van Damme E.  
Van Houtte P.  
Van Hoyweghen I.  
Van Riel G.  
Van Steirteghem A.  
Vincx M.  
Willems, baron J.

### **Adviesraad Jonge Academie**

Vandewalle J., covoorzitter  
Van Huffel S., covoorzitter  
Baelmans T.  
Bols P.  
Buysse A.  
Ieven G.  
Geris L.  
Rabay K.  
Thas J.

Van Hove L.  
Van Kerckhoven A.-M.  
Vandewalle J.  
Vandeweghe W.  
Waelkens C.  
Wagemans J.  
Willaert F.  
Dumortier F., vast secretaris KVAB  
Seghers B., secretaris JA

### **Stuurgroep Wetenschapscommunicatie van de KVAB en JA**

|                                      |                       |
|--------------------------------------|-----------------------|
| Laoui D., voorzitter namens de JA    | Grieten E.            |
| Monard E., voorzitter namens de KVAB | Deslé B.              |
| Dumortier F., vast secretaris        | Smeyers E.            |
| Aerts C.                             | Santermans K.         |
| Sevrin A.                            | Leuridan S.           |
| Matthijs K.                          | Van Laer J.           |
| Verschaffel L.                       | Helsmoortel H.        |
| Boenders F.                          | Maison K.             |
| Elias W.                             | Ratinckx E.           |
| Monard E.                            | Bosch K.              |
| Dewitte H.                           | Scheers R.            |
| Gelens L.                            | Stroeykens S.         |
| Spruyt B.                            | Wauters K.            |
| Van Rijckeghem C.                    | Stoops S.             |
| Franck K.                            | Verlinden A.          |
| Ramakers L.                          | Albert J., secretaris |
| Rademaekers I.                       |                       |

### **Stuurgroep Leerstoel FPIM**

|                          |              |
|--------------------------|--------------|
| Dumortier F., voorzitter | Fontaine F.  |
| Bouckaert G.             | Velle K.     |
| Feys T.                  | Verhetsel A. |

### **Commissie Historische Wetenschappen**

|                                 |                        |
|---------------------------------|------------------------|
| Boone M., voorzitter            | Strauven F.            |
| Van Goethem H., ondervoorzitter | Symoens H.             |
| Dumortier F., vast secretaris   | Tollebeek J.           |
| Bourgeois J.                    | Van der Stighelen K.   |
| Clarysse W.                     | Van der Wee, baron H.  |
| De Jonge K.                     | Vandorpe K.            |
| Deneckere G.                    | Velle K.               |
| Derolez A.                      | Vlieghe H.             |
| Duerloo L.                      | Waelkens M.            |
| Martens M.                      | Witte, barones E.      |
| Prevenier W.                    | Rombaut H., secretaris |
| Simons L.                       |                        |

### **Wetenschappelijk Comité Humanisme in de Nederlanden**

|                               |                |
|-------------------------------|----------------|
| Vanden Broecke S., voorzitter | Laureys M.     |
| Derolez A., vice-voorzitter   | Papy J.        |
| Dumortier F., vast secretaris | Peeters H.     |
| Bracke W.                     | Sacré D.       |
| De Landtsheer J.              | Sué S.         |
| De Nave F.                    | Symoens H.     |
| De Schepper M.                | Tournoy G.     |
| De Smet R.                    | Van Houdt T.   |
| Forrez R.                     | Vervliet H.    |
| Golvers N.                    | Verweij M.     |
| Lamberigts M.                 | Waterschoot W. |

### **Wetenschappelijk Comité Klassieke Studies**

|                               |                  |
|-------------------------------|------------------|
| Clarysse W., voorzitter       | Poblome J.       |
| Dumortier F., vast secretaris | Saerens C.       |
| Boiy T.                       | Schepens G.      |
| De Coninck L.                 | Schorn S.        |
| De Groote M.                  | Uytterhoeven I.  |
| Delattre A.                   | Van Beek B.      |
| Depauw M.                     | Van Nuffelen P.  |
| Engels D.                     | Van Rengen W.    |
| Erdkamp P.                    | Van Uytfanghe M. |
| Hauben H.                     | Vandorpe K.      |
| Laes C.                       | Verreth H.       |
| Ma J.                         | Waelkens M.      |
| McGing B.                     | Wouters A.       |
| Melaerts H.                   | Zuiderhoek A.    |

### **Wetenschappelijk Comité Rechtsgeschiedenis**

|                               |                    |
|-------------------------------|--------------------|
| Heirbaut D., voorzitter       | Opsommer R.        |
| Monballyu J., erevoorzitter   | Put E.             |
| Horvat S., secretaris         | Quintelier B.      |
| Dumortier F., vast secretaris | Roden D.           |
| Aerts K.                      | Stevens F.         |
| Avonds P.                     | Symoens H.         |
| Bauer D.                      | Van de Voorde J.   |
| Bouckaert B.                  | Van Den Auweele D. |
| Christiaens J.                | Van der Beken T.   |
| Coppein B.                    | Van Goethem G.     |

Dauchy S.  
De Koster M.  
De ruysscher D.  
De Win P.  
Debaenst B.  
Decaluwé M.  
Decock W.  
Delbecke B.  
Deseure B.  
Dhondt F.  
Dusil S.  
Forrez R.  
Grevers H.  
Guthke T.  
Janssens G.  
Lambrecht D.  
Laske C.  
Lavrysen L.  
Lesaffer R .  
Magits M.  
Martyn G.  
Oosterbosch M.

Van Goethem H.  
Van Haecke L.  
Van Hemelrijck F.  
Van Hofstraeten B.  
Van Hulle I.  
Van Melkebeek M.  
Van Petegem P.  
Vandenbogaerde S.  
Velaers J.  
Velle K.  
Verboven K.  
Verfaillie J.  
Verhas C.  
Verleden F.  
Vermeersch G.  
Vermeir R.  
Verscuren A.  
Verstraete J.  
Vrancken V.  
Waelkens L.  
Wauters B.  
Wijffels A.

## Commissies voor de Academische Fondsen

### O. Callebautfonds

De Octaaf Callebautprijs is bestemd om belangrijk oorspronkelijk werk te bekronen op het gebied van de kwaliteitsvoeding, en meer algemeen van de voedingsomstandigheden ook in de derde wereld. Deze prijs omvat twee luiken: de gewone prijs kan om de twee jaar toegekend worden voor een studie die betrekking heeft op hoger vermeld domein. Daarnaast kan om de drie jaar een onderzoekskrediet worden toegekend met het oog op navorsing op het hoger aangeduid terrein.

Kerstens K.

Thys van den Audenaerde D.

Van Damme E.

Schamp, baron N.,

Dumortier F., vast secretaris

### Mgr. J. Coppensfonds

De Jozef Coppensprijs is bestemd om belangrijk oorspronkelijk werk te bekronen op het gebied van: de geschiedenis van de Leuvense universiteit; de geschiedenis van de Bijbelse exegese; oudtestamentische studies. De prijs wordt om de vijf jaar toegekend.

Lamberigts M.

Steel C.

Symoens H.

Dumortier F., vast secretaris

### Mgr. C. De Clercqfonds

De Mgr. Charles de Clercprijs is bestemd om belangrijk oorspronkelijk werk te bekronen op het gebied van de religieuze geschiedenis van Vlaanderen. Deze prijs wordt om het jaar toegekend.

Lamberigts M.

Steel C.

Symoens H.

Dumortier F., vast secretaris

### O. Dupontfonds

Het navorsingskrediet van het Octaaf Dupontfonds is bestemd om fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te bevorderen op het gebied van menselijke en dierlijke fysiologie en fysiopathologie, met toepassing van biotechnologische methoden. De toekenning gebeurt om de twee jaar met beurtrol tussen de Académie royale de Médecine de Belgique (2015), de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (2017), de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van

België (2019), de Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique (2021), enz.

Foidart J.-M., vast secretaris van de Académie royale de Médecine de Belgique  
Bols P., vast secretaris van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België  
Ieven G., Algemeen secretaris van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België  
Viviers D., vast secretaris van de Académie royale de Belgique  
Dumortier F., vast secretaris van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten

#### **E. Duvergerfonds**

De Erik Duvergerprijs is bestemd om een belangrijk oorspronkelijk kunsthistorisch of historisch werk te bekronen dat handelt over de Nederlanden tot het jaar 1900 en dat in grote mate steunt op archivalische bronnen. Deze prijs wordt om de twee jaar toegekend.

|             |                               |
|-------------|-------------------------------|
| Balis, A.   | Symoens H.                    |
| Bergmans A. | Van der Stighelen K.          |
| Cousy H.    | Dumortier F., vast secretaris |

#### **J. Gillisfonds**

De Jan Gillisprijs is bestemd om belangrijk oorspronkelijk werk te bekronen op het gebied van de geschiedenis van het wetenschappelijk denken. De prijs wordt om de twee jaar toegekend.

|                            |                               |
|----------------------------|-------------------------------|
| Gijbels R.                 | Steel C.                      |
| Thys Van den Audenaerde D. | Dumortier F., vast secretaris |

#### **Mgr. R. Lenaertsfonds**

De Mgr. Renaat Lenaertsprijs is bestemd om een verdienstelijk en onuitgegeven werk op het gebied van de muzikwetenschap te bekronen, gesteld in het Nederlands, of in een internationaal erkende congrestaal. De prijs wordt om de twee jaar toegekend.

|            |                               |
|------------|-------------------------------|
| Delaere M. | Maes F.                       |
| Laporte A. | Dumortier F., vast secretaris |

### **Mac Leodfonds**

De Julius Mac Leodprijs is bestemd voor een verdienstelijk en oorspronkelijk werk op het gebied van de biologie in de breedste zin van het woord en in het Nederlands opgesteld. Deze prijs is bestemd voor studenten aan een universiteit of een inrichting voor hoger onderwijs.

Backeljau T.  
Coomans A.  
Kerstens K.  
Kühn E.

Thys van den Audenaerde D.  
Vincx M.  
Dumortier F., vast secretaris

### **H. Schoutedenfonds**

De Henri Schoutedenprijs is bestemd om belangrijk oorspronkelijk werk te bekronen op het gebied van de zoölogie. Deze prijs zal om de twee jaar toegekend worden aan een studie over faunistiek (bij voorkeur van Afrika), systematiek, ecologie, ethologie of anatomie der dieren.

Coomans A.  
Kerstens K.

Thys van den Audenaerde D.  
Dumortier F., vast secretaris

### **H. Vanderlindenfonds**

De Henri Vanderlindenprijs is bestemd om belangrijk oorspronkelijk werk te bekronen op het gebied van de sterrenkunde. Deze prijs wordt om de twee jaar toegekend.

Aerts C.  
Bruynseraede Y.

Waelkens C.  
Dumortier F., vast secretaris

### **F. Van der Muerenfonds**

De Floris Van der Muerenprijs is bestemd om oorspronkelijk en voortreffelijk wetenschappelijk werk op het gebied van de musicologie in de breedste zin van het woord te bekronen. Deze prijs wordt om de vier jaar door de Klasse der Kunsten toegekend voor het werk van een navorser, beneden de 40 jaar, dat in het Nederlands geschreven is.

Delaere M.  
Laporte A.

Maes F.  
Dumortier F., vast secretaris

### **P. van Oyefonds**

De Paul van Oyeprijs is bestemd om oorspronkelijk onuitgegeven werk te bekronen in voorkeuorde over: veldwerk op het gebied der hydrobiologie in de breedste zin van het woord; systematiek der protisten of der evertibraten; biogeografie; algemene biologie.

Backeljau T.  
Coomans A.  
Kerstens K.

Thys van den Audenaerde D.  
Vincx M.  
Dumortier F., vast secretaris

### **F. Van Cauwelaertfonds**

Het Frans Van Cauwelaert Fonds heeft tot doel Vlaams wetenschappelijk onderzoek aan te moedigen. Dit zal geschieden door het toekennen van een prijs aan auteurs van Belgische nationaliteit voor een oorspronkelijk, in de regel in het Nederlands gesteld werk van onbetwistbaar wetenschappelijke waarde, hetzij in boekvorm gedrukt of als manuscript aan het Frans Van Cauwelaert Fonds ingezonden.

Deze prijs wordt afwisselend toegekend aan: 1. natuur-, ingenieurs-, wiskundige wetenschappen, 2. morele, rechtskundige, economische en politieke wetenschappen, 3. biomedische wetenschappen, 4. filosofische, taalkundige, geschiedkundige en archeologische wetenschappen.

Van Rompuy H., voorzitter  
Dumortier F., vast secretaries  
Billiau A.  
Bogaerts A.  
Brutsaert D.  
Buysse A.  
Devoldere L.  
Foblets M.-C.  
Gheysen G.  
Heyde K.  
Laureys G.  
Monard E.

Peeters T.  
Simons L.  
Symoens H.  
Thas J.  
Van Cauwelaert K.  
Van Cauwelaert P.  
Van Damme M.  
van Outryve d'Ydewalle, ridder G.  
Vandamme E.  
Velaers J.  
Rombaut H., secretaris

## Organisaties gerelateerd aan de KVAB

### Koninklijke Commissie voor Geschiedenis

|                                                      |                 |
|------------------------------------------------------|-----------------|
| de Hemptinne T., voorzitter                          | Dubois S.       |
| de Moreau de Gerbehaye C., onder-<br>voorzitter      | Duvosquel J.-M. |
| Vanthemische G., secretaries-<br>penningmeester      | Janssens G.     |
| Kupper J.- L., adjunct-secretaris-<br>penningmeester | Piette V.       |
| Cauchies J.-M.                                       | Tollebeek J.    |
| Demoulin B.                                          | Van Goethem H.  |
| Deploige J.                                          | Van Loon J.     |
|                                                      | Velle K.        |
|                                                      | Yante J.-M.     |

#### *Ereleden:*

|             |              |
|-------------|--------------|
| Bruneel C.  | Milis L.     |
| Goossens J. | Prevenier W. |

### Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie

|                                          |                    |
|------------------------------------------|--------------------|
| Cajot J., secretaris-generaal            | Goossens J.        |
| Van Loon J., voorzitter Vlaamse afdeling | Marynissen A.      |
| Debrabandere F.                          | Van Langendonck W. |
| Devos M.                                 |                    |

#### *Ereleden:*

|                |             |
|----------------|-------------|
| De Schutter G. | Willemys R. |
| Van Durme L.   |             |

### Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis

|                             |
|-----------------------------|
| Duvosquel J.-M., voorzitter |
| Galand M., directeur        |

### Archief- en Bibliotheekwezen in België

|                             |
|-----------------------------|
| Daelemans F., erevoorzitter |
| Libert M., voorzitter       |

### **Union Académique Internationale**

Vertegenwoordigers van de Academie:

Martens M.

Steel C.

### **Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI)**

Van Steirteghem A., voorzitter

Storms G.

De Houwer J.

Van Damme E.

D' Hooghe D., juridisch adviseur

Van Doorslaer S.

Gillis S.

Vermeire S.

Lambrichts I.

Seghers B., secretaris

Nowé A.

### **Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI)**

#### **Comité van Toezicht**

Willems, baron J.

Snyders D.

Bouillon R.

Willems D.

De Tavernier J.

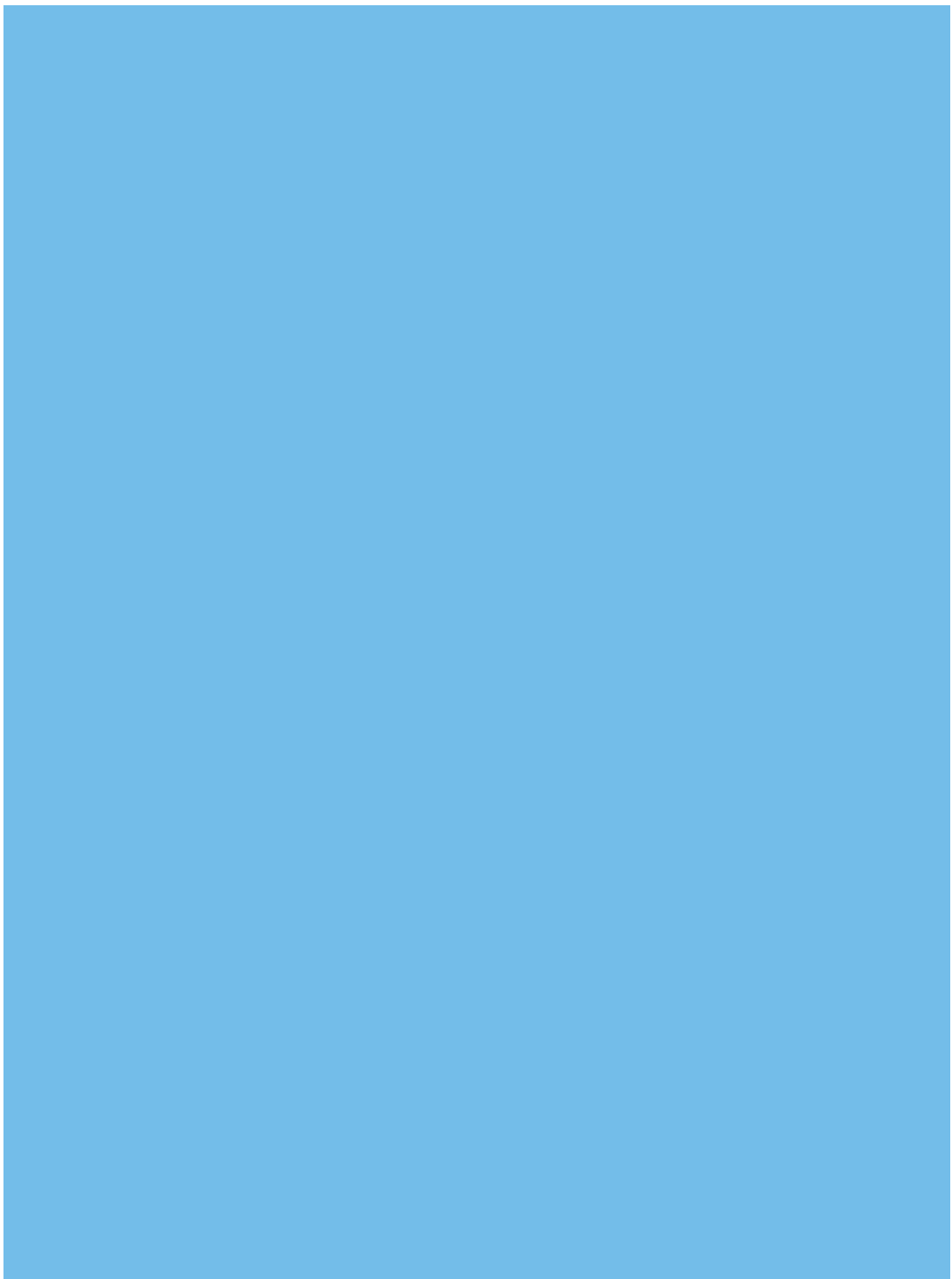
Willems H.

Deruyck F.

Seghers B., secretaris

Rigo J.-M.





KONINKLIJKE VLAAMSE ACADEMIE VAN BELGIE  
VOOR WETENSCHAPPEN EN KUNSTEN

